

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
525

Subotica, 26. travnja 2013. Cijena 50 dinara

GLADNA ZEMLJA-
SIROMAŠAN ROD

VEČER IKAVICE U VAJSKOJ

ZLATNE DIPLOME
ZA RECITATORE

INTERVJU
IVAN PENZEŠ

MIJENJA SE ZAKON O NACIONALNIM VIJEĆIMA

Javno komunalno preduzeće „SuboticaGas“ - Subotica
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéallalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

PLUS

Class Dominator 85

VOJVODANSKA Svaštara

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

Osigurajte svoj prostor u cyber svijetu!

Imate hobi, zanat, interesiranje i želite ga podijeliti sa svijetom?

Registrujte domen kod nas!

Najbolji hosting, extra cijene.

Popust 22% na registraciju nacionalnih domena!

Pouzdan, efikasan i siguran partner za Vaš web sajt.

Detalji na sajtu: www.tippnet.rs

TIPPNET INTERNET
Karađorđev put 2
Subotica
024/555 765

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

Dobri i loši, vrijedni i lijeni

Tko o čemu u zadnje vrijeme, a ja opet o prijedlogu Deklaracije o zaštiti zakonskih i ustavnih prava Vojvodine, pa opet, malo-malo, pa citiram Milivoja Vrebalova. Nisam njegov obožavatelj, draži su mi strip junaci iz serijala »Alan Ford« od raznih ovdašnjih političkih »veličina«, ali suprotno njima Vrebalov govori kao čovjek čiji živci nisu u škripcu i iznosi stvari na čistac. Potpredsjednik Skupštine AP Vojvodine Milivoj Vrebalov uručio je početkom tjedna šefu Misije OEES-a Peteru Burkhardu prijedlog Deklaracije i tom prigodom istaknuo da ne postoji razlog za dizanje tenzija u svezi s dokumentom, koji samo vapi za poštovanjem Ustava i zakona, misleći pri tome na nedavni miting koji je organiziran kao prosvjed protiv donošenja Deklaracije.

Vrebalov je rekao i sljedeće šefu Misije Burkhardu: »Postoji izreka koje se čvrsto držimo, a koja glasi – u Vojvodini se ljudi između sebe dijele samo na dobre, loše, vrijedne i lijene. Drugačije podjele ne razumijemo«. S tog je susreta veoma važnu poruku uputio i šef Misije Burkhard, koja u medijskim izvješćima nije citirana kao vodeća, ali mislim da ta poruka to zaslužuje. Burkhard je rekao da je Vojvodina u Europi prepoznata kao multikulturalno i multietničko društvo, što je velika prednost za regiju čija zemlja teži prema nastavku europskih integracija. Nadam se da će tu poruku ispravno znati pročitati ne samo političari momentalno vladajućih stranaka u zemlji u kojoj se nalazi ta regija, nego i građanke i građani koji na izborima glasuju za određene političke opcije.

Zbog čega postavljam pitanje o znanju čitanja poruka koje prenose mediji? U eri ekspanzije medija, sve se više govori o značaju medijskog obrazovanja, čiju urgentnost izaziva i velika izloženosti mladih i manje mladih utjecaju tabloidnih senzacionalističkih medija koji plasiraju ispraznu zabavu, suprotno kvalitetnim (elitnim) medijima, koji također postoje, ali je njihov utjecaj zanemariv. Činjenica je da mediji sudjeluju u stvaranju sadržaja svakodnevnog života, pa ako želimo protumačiti poruku ili se oduprijeti komercijalnoj medijskoj kulturi i ušćećenom ili opsjenarskom modeliranju društva, to podrazumijeva makar elementarnu medijsku pismenost, a danas se medijski nepismenima smatraju svi oni koji su bez obrambene kritičke svijesti izloženi medijskom utjecaju. No, vjerujem da će izreka o »dobrima, lošima, vrijednima i lijenima« i dalje imati svoje utemeljenje u Vojvodini, bez obzira na koji način će se znati pročitati poruke u hrpi medijskih informacija.

Z. S.

26. travnja 2013.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Šef misije OEES-a u Srbiji Peter Burkhard posjetio HNV

UPOZNAVANJE S OSTVARIVANJEM MANJINSKIH PRAVA.....7

TEMA

Struktura potrošnje u regiji

STATISTIČKI DOKAZ LOŠEG STANDARDA.....10

INTERVJU

Mons. Ivan Penzeš, biskup

DUH SVETI NIKADA NEĆE POGRIJEŠITI, BIT ĆE S NAMA DO KRAJA.....12-14

SUBOTICA

Hod prošlim vremenima

»SVE JE SAMO REKLAMA«...22-23

DOPISNICI

Književna večer u Vajskoj

NA KRILIMA PJESME I RIJEČI...25

KULTURA

Nove predstave na hrvatskom jeziku u subotičkom Dječjem kazalištu

SUVREMENE POSTAVKE KLASIČNIH PRIČA.....35

SPORT

Želimir Apatinac, rukometaš prvoligaša Somborelektra

SKOK NA SEDMO NEBO.....49

Proljeće je stiglo!

Dugo čekano proljeće uvjerljivo je stiglo. Već dva tjedna uživamo u lijepom vremenu. Nije potrebno grijati se, sunce je granulo. Nadamo se da će granuti i priroda, i da će i gospodarski tokovi zaživjeti.

Ipak, spominjanje proljeća postaje malo nezgodno. Prije je prva društvena i politička asocijacija za proljeće bio Prag. Zlatni grad je svoje najpoznatije proljeće proveo na ulicama boreći se protiv jednoumlja. No, za nove generacije proljeće u političkom smislu ima sasvim drugi pojam. Arapsko proljeće niz je narodnih ustanaka protiv diktatorskih lidera. No, pitanje je koliko je to usrećilo građane, jer su neke od tih država pale u veći kaos nego što je bio na početku. Umjesto diktatora javljaju se ekstremističke organizacije, koje se brzo penju na visoka mjesta. Proljeće poprima značenje razočaranja, iznevjerena očekivanja, zaoštavanja situacije koju Zapad više ne želi pratiti.

Mirisi proljeća dopiru i do nas. Ali, nekako je sve varljivo. Ljudi na ulicama nisu dobra stvar, jer uvijek prije nego što nešto sagrađe, oni odu nešto srušiti. A nekada ni ne stignu sagraditi ništa, jer ih naslijede isti takvi. Tenzija u društvu evidentno postoji. Problemi se nižu, kao i obećanja da će se sporovi riješiti. Ali, od obećanja se ne živi. Zalud su uhićenja, najave, dojave, deklaracije, osude, pregovori, osmijesi pred kamerama, povijesne sjednice, vođenje UN, povijesno NE ili DA, ako to nema konkretizaciju u poboljšanju kvalitete života.

Siromašni napaćeni ljudi, opterećeni svojom mukom, mogu se projicirati u društvene tokove, ali ne da bi vrijedno volonterski radili za dobrobit cijele zajednice, već kako nas iskustvo uči, zarad osobnog probitka. A prva konkretna akcija gladnog i poniženog građana nije izgradnja. Zato smo ovisni o stranim investicijama. Visimo u zrakopraznom prostoru i ako se za nekoga ne uhvatimo, odnijet će nas vjetar. Na žalost, to se događa zbog lošeg upravljanja resursima. Ne iskorištavamo ni blago zemlje ni prirode. Izmišljena su tolika pravila da bi se kontrolirala poljoprivreda, a ispada da je to samo bio potez za uništenje konkurencije. Hasap nam je obećavao rješenje svih problema, ali mlijeko s aflatoksinom nije spriječio. Sada se moramo praviti kako smo tu ružnu epizodu zaboravili, moramo okrenuti glavu. Establišment će tražiti rješenje svuda – i na pregovorima, i moljakanjima, i prijetnjama, i na Kosovu i Novom Sadu, samo nitko ne traži rješenje tamo gdje se ono nalazi, na njivi, na poslu. Proljeće je stiglo, baš bi se moglo nekada i na dobar način iskoristiti.

Nikola Perušić

BEOGRAD I PRIŠTINA POTPISALI SPORAZUM O NORMALIZACIJI ODNOSA

Nije kraj, uskoro opet kod Ashtonove

UBruxellesu se uskoro očekuju nove runde dijaloga u kabinetu *Catherine Ashton*, ovaj put posvećene primjeni sporazuma, saznaje Tanjug iz diplomatskih izvora.

Serija razgovora Beograda i Prištine prošloga je tjedna okončana parafiranjem sporazuma o normalizaciji odnosa.

Briselski diplomat je objasnio kako su u Bruxellesu svjesni da je pitanje primjene sporazuma suviše komplicirano da bi se moglo riješiti isključivo na razini radnih skupina i da će stoga biti neophodno da se dijalog nastavi na visokoj političkoj razini.

Tanjugov izvor je rekao da je još rano govoriti kada će u Bruxellesu biti održana prva runda dijaloga o implementaciji, jer sporazum najprije treba biti potvrđen u beogradskim i prištinskim institucijama, nakon čega se očekuje niz sastanaka na ekspertskoj razini.

»Do lipnja ima još mnogo toga da se uradi«, rekao je diplomat i podsjetio da će Vijeće Europe, koje tada treba usvojiti preporuku Komisije o otvaranju pregovora sa Srbijom, odlučivati ne samo na osnovi onoga što su se dvije strane dogovorile, već i onoga što do tada bude primijenjeno u praksi.

Tanjug

SASTANAK RAVNATELJA ŠKOLE U SOTU I PREDSTAVNIKA HNV-A

Dogovorena anketa u svezi s uvođenjem nastave na hrvatskom

Prošloga je četvrtka, 18. travnja, održan sastanak između predstavnika Hrvatskog nacionalnog vijeća i ravnatelja Osnovne škole »Srijemski front« iz Šida u svezi s uvođenjem izbornog predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u školu u Sotu. Predstavnici HNV-a *Darko Sarić Lukendić, Anđela Horvat* i *Dario Španović* iznijeli su prijedlog ravnatelju *Ljubi Stanivukoviću* da se provede anketa u područnoj osnovnoj školi u Sotu u kojoj se izvodi nastava od prvog do četvrtog razreda, a gdje postoje uvjeti za uvođenje ovog predmeta. Naime, u mjestu Sot Hrvati čine 40 posto stanovništva, a u neslužbenoj anketi približno 30 posto djece od cjelokupnog broja u školi izrazilo je želju za pohađanjem predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Na sastanku je dogovoreno da se anketa i službeno provede u školi.

H. R.

26. travnja 2013.

ŠEF MISIJE OEES-A U SRBIJI PETER BURKHARD POSJETIO HNV

Upoznavanje s ostvarivanjem manjinskih prava

Novi šef misije OEES-a u Srbiji *Peter Burkhard* posjetio je u utorak, 23. travnja, Hrvatsko nacionalno vijeće u okviru programa u kojem obilazi sve predstavnike nacionalnih manjina u Srbiji. Cilj posjeta bilo je upoznavanje stanja u području ostvarivanja manjinskih prava. Predsjednik HNV-a dr. sc. *Slaven Bačić* je nakon sastanka izjavio kako su predstavnici OEES-a najviše interesa pokazali za mišljenje Vijeća o najavljenjoj izmjeni Zakona o nacionalnim vijećima, kao i za način na koji će biti održani idući izbori za Nacionalno vijeće hrvatske nacionalne manjine.

Predstavnici HNV-a su ovom prigodom iznijeli i najznačajnije probleme s kojima se Hrvati u Srbiji susreću pri ostvarivanju svojih manjinskih prava. »To je nepostojanje udžbenika za nastavu na hrvatskom jeziku. Nadalje, iznijeli smo stajalište HNV-a, a to je i stajalište drugih nacionalnih manjina, da se protivimo reformi u području informiranja koja bi praktički značila ukidanje medija na manjinskim jezicima«, izjavio je nakon sastanka *Slaven Bačić*.

Govoreći o značaju ovoga posjeta, predsjednik HNV-a je zaključio kako europski monitoring manjinskih prava predstavlja značajan korektiv u njihovom ostvarivanju i zaštiti.

D. B. P.

PREDSJEDNIK DSHV-A PETAR KUNTIĆ:

Sačuvati položaj i autonomiju Vojvodine

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) *Petar Kuntić* podupire nastojanja Vlade Vojvodine i Demokratske stranke u borbi za dostojan položaj pokrajine, jer se, kako on smatra, ranije stečene ovlasti i prava Vojvodine ugrožavaju.

Kuntić ocjenjuje kako će u obranu ovog stava stati sve političke stranke koje dolaze iz Vojvodine i koje »imaju osjećaj za zajednički život 27 nacionalnih zajednica i većinskog naroda

koji na području pokrajine s njima nikada tijekom povijesti nije imao nikakav problem«.

»Problem se sada stvara samo zbog toga što je skrenuta pozornost da ovako više ne može. Jedno se donosi u Skupštini, određeni zakonski propisi, u Ustavu također postoje odrednice, dok se prilikom ostvarivanja svega toga u praksi uvijek dogodi nekakav 'rikošet' koji dovodi u pitanje postojanje cjelokupnog manjinskog prava, ili ga svodi na minimalnu razinu«, rekao je Kuntić za Radio Suboticu, a prenosi Tanjug.

On kaže kako »nitko nema pravo, pa ni predsjednik pokrajinske Vlade, skrivati od pokrajinske Skupštine što se događa u posljednje vrijeme s položajem Vojvodine« i dodaje da DSHV, kao njezin koalicijski partner, podržava Demokratsku stranku u njezinim nastojanjima.

»Jednako kao i svim drugim manjinama, pa tako i hrvatskoj, a posebice u Vojvodini, ostvarivanje određenih prava još uvijek nije na raspolaganju.

Neizravno, Deklaracija o zaštiti ustavnih prava Vojvodine ukazuje na još jedan širi problem u državi«, smatra Kuntić, dodajući kako će se taj problem »posebno izraziti« prilikom zahtjeva hrvatske manjine za zajamčeni zastupnički mandat u Skupštini Srbije.

On je precizirao kako ovakav zahtjev proistječe iz preporuka u međudržavnim sporazumima o međusobnoj zaštiti manjina u Hrvatskoj i Srbiji, za koje ocjenjuje »da se u našoj zemlji uporno odbija ostvariti«.

Umjesto zahtjeva za izmjenom Zakona o nacionalnim vijećima potrebno je samo njegovo provođenje, čime bi se riješio značajan dio problema, rekao je Kuntić, napominjući kako se zakon može pokušati jedino osporiti na Ustavnom sudu, što je po njegovim riječima »u posljednje vrijeme postala praksa«.

Tanjug

SUBVENCIJE IZ POKRAJINE

Potpura za samozapošljavanje

Predsjednik Vlade AP Vojvodine dr. *Bojan Pajtić*, uz nazočnost pokrajinskog tajnika za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova *Miroslava Vasina*, uručio je u utorak ugovore o dodjeli subvencija Pokrajinskog tajništva za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova za samozapošljavanje 170 lica u okviru aktivne politike zapošljavanja na teritoriju AP Vojvodine. Uz čestitke novim poduzetnicima iz Vojvodine na energiji i hrabrosti da pokrenu vlastiti posao, predsjednik Pajtić je kazao da Vlada Vojvodine želi biti partner i pružiti podršku u ovakvom pothvatu, koji treba pridonijeti ukupnom gospodarskom razvoju. Iz pokrajinskog proračuna za ovu namjenu izdvojeno je 160.000 dinara po osobi.

H. R.

KONFERENCIJA: JAČANJE SURADNJE INSTITUCIJA I TIJELA KOJA SE BAVE UNAPREĐENJEM I ZAŠT

U pripremi izmjene Zakona o vijećima

Izmjene i dopune Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina mogle bi biti usvojene do kraja godine, formirana je radna grupa koja će raditi na izmjenama, a u nju će biti uključeni i predstavnici nacionalnih manjina

Na konferenciji »Jačanje suradnje institucija i tijela koja se bave unapređenjem i zaštitom prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji« državna tajnica Ministarstva pravde i državne uprave u Vladi Republike Srbije *Gordana Stamenić* najavila je da će izmjenama i dopunama Zakona biti povećane nadležnosti nacionalnih vijeća. Naime, do kraja godine mogle bi biti usvojene izmjene i dopune Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, formirana je radna grupa koja će raditi na ovim izmjenama, a u nju će biti uključeni i predstavnici nacionalnih manjina.

REGIONALNA BRANITELJA MANJINA

MREŽA PRAVA

Konferencija, održana u Beogradu 22. travnja, organizirana je u suradnji s Uredom za ljudska i manjinska prava i prvi je skup u okviru zajedničkog projekta Vijeća Europe i Europske Unije »Promocija ljudskih prava i zaštite manjina u jugoistočnoj Europi«. Ovaj projekt se provodi u Srbiji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Crnoj Gori, Makedoniji i na Kosovu. »U svakoj od pojedinačnih zemalja bit će tretiran problem koji je aktualan u toj državi, a intencija je da se formira nacionalna mreža svih onih koji se bave zaštitom nacionalnih manjina. Nakon formiranja

nacionalnih mreža planirano je njihovo okupljanje u jednu zajedničku mrežu regionalnog karaktera radi razmjene iskustava dobre prakse i povezivanja ovih država koje još nisu ušle u EU«, kazala je *Aleksandra Vujić*, lokalna

ZAKON JE POTREBNO DOPUNJAVATI

Zamjenica Pokrajinskog ombudsmana za zaštitu prava nacionalnih manjina *Eva Vukašinović* podsjetila je da je ova institucija provela istraži-

kada je nacionalno vijeće raspušteno, te možda razmisliti o tome da nacionalna vijeća budu neizravni proračunski korisnici radi transparentnijeg financiranja. U svakom slučaju, na neusklađenost zakona ne možemo se pozivati

Slaven Bačić kazao je da bi boljoj zaštiti manjinskih prava pridonijelo ukoliko bi se manjinsko zakonodavstvo, odnosno Zakon o nacionalnim vijećima, uzdigao na razinu ustavnog zakona

savjetnica Vijeća Europe za Srbiju.

Konferencija je okupila predstavnike međunarodne zajednice, državnih institucija, neovisnih tijela, civilnog sektora te nacionalnih vijeća, a dotaknuta su relevantna pitanja i problemi, kao i primjeri dobre prakse u suradnji između državnih institucija i nacionalnih manjina, predstavljena su dosadašnja iskustva pojedinih nacionalnih vijeća, nadzor nad primjenom Zakona o nacionalnim vijećima od strane neovisnih tijela, te izneseni prijedlozi za izmjene Zakona.

vanja o primjeni zakona kroz anketiranje lokalnih samouprava u Vojvodini i nacionalnih vijeća kako bi se stekla slika o tome je li se zakon počeo primjenjivati, jesu li nacionalna vijeća prepoznala nadležnosti, te jesu li tijela lokalne samouprave svjesna postojanja tog zakona i obveza koje proističu iz njega. »Pokrajinski ombudsman je svjestan da je zakon u pojedinim odredbama potrebno dopunjavati kako bi bio primjenjiviji, primjerice, kada govorimo o nadležnostima nacionalnih vijeća prilikom proglašavanja ustanova od posebnog značaja u kulturi. Potrebno je urediti slučaj

kada se radi o zaštiti prava nacionalnih manjina, i u tim situacijama trebalo bi uvijek primijeniti povoljnije rješenje«, kaže *Eva Vukašinović* za »Hrvatsku riječ«.

Iznoseći u svom izlaganju prijedloge koji bi se mogli naći u planiranoj reformi manjinskog zakonodavstva, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Slaven Bačić* kazao je da bi boljoj zaštiti manjinskih prava pridonijelo ukoliko bi se manjinsko zakonodavstvo, odnosno Zakon o nacionalnim vijećima, uzdigao na razinu ustavnog zakona. »To je praksa koja nije nepoznata u uporednom pravu, a sigurno bi,

ŠTITOM PRAVA NACIONALNIH MANJINA U SRBIJI

primjerice u slučaju neusuglašenosti Zakona o nacionalnim vijećima s drugim zakonima, kakvih je bilo, to značilo da veću pravnu snagu ima ustavni zakon», kazao je Bačić.

VIJEĆA U INTERAKCIJI S DRŽAVNIM TIJELIMA

On je također iznio da su najviše nedoumice i otpora prouzročile odredbe o osnivačkim pravima nacionalnih vijeća u slučaju kada su pojedine institucije proglašavane od posebnog značaja, te ukazao na neujednačenu praksu kada je riječ o ostvarivanju nadležnosti u pogledu davanja prijedloga za raspodjelu sredstava po natječajima u području kulture. »Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice dosljedno poštuje ustavno pravo na samoupravu nacionalnih vijeća i gotovo bez ikakvog upliva u materiju prihvata prijedloge za raspodjelu sredstava kako ih dostavlja nacionalno vijeće. Mislim da je to zapravo jedino moguće rješenje. Smatram da ukoliko nacionalna vijeća jesu tijelo manjinske samouprave, onda bi im trebalo dati i to samoupravno pravo da odlučuju o raspodjeli sredstava koja su namijenjena udrugama te manjinske zajednice«, kazao je Bačić. On je ukazao i da je statusno neregulirano pitanje Koordinacije nacionalnih vijeća, neformalnog tijela koje bi trebalo biti normirano i u Zakonu o nacionalnim vijećima, te kada je riječ o izborima za nacionalna vijeća da bi »valjalo razmisliti o ukidanju cenzusa jer je u praksi donio više štete nego koristi. Neka nacionalna vijeća su upravo zbog toga raspu-

štena, a nepotrebno je doveo do utrke za upis u posebne biračke popise koji su u velikoj mjeri bili krivotvoreni«. Bačić je istaknuo da Zakon o nacionalnim vijećima sadrži vrlo malo odredbi o politici financiranja, odnosno načinu prikupljanja i raspodjeli sredstava, te da neka državna tijela nemaju jasno definirane kriterije raspodjele. »Ono čega se osobno pribojavam, budući se vrlo malo zna o planiranim izmjenama Zakona, ne bi bilo dobro da one budu usmjerene na to da pojedine odredbe za koje neke konzervativne elite smatraju da su preveliki ustupci manjinama,

lokalnih zajednica, ali i da bi izmjene zakona trebale ići u pravcu departizacije nacionalnih vijeća kako bi ona zaista zastupala interese u području kulturne autonomije pripadnika manjine koje zastupaju, smatra Ljubica Đorđević iz Centra za istraživanje etniciteta. Ona ističe da, premda su i političke stranke akteri u manjinskom životu, u praksi je to dovelo do izvjesnog preklapanja političke i kulturne autonomije pa nacionalna vijeća nekada izgube »oštricu borbe za interese nacionalne manjine, a više za interese političke grupacije s čije liste su izabrani«.

je. Postavlja se pitanje zakonskih instrumenata za praćenje rada i za demokratsku odgovornost nacionalnih vijeća», smatra Ljubica Đorđević.

Ona ističe da se izmjenom jednog zakona može pridonijeti ali ne može potpuno unaprijediti manjinska zaštita, te je pitanje imamo li konzekventan i potpuni okvir manjinske zaštite ukoliko postoje različiti primjeri neslaganja i neusuglašenosti zakonskih rješenja. »S jedne strane, da bi praksa bila dobra morate imati kvalitetan pravni temelj, ali s druge strane možete imati idealnu pravnu osnovu ali da ona bude

Konferencija je okupila predstavnike međunarodne zajednice, državnih institucija, neovisnih tijela, civilnog sektora te nacionalnih vijeća

poput osnivačkih prava, pod izgovorom, u najboljem slučaju neustavnosti, budu dero-girane i praktično izbačene. Jer ono što treba izbjeći u ovim očekivanim izmjenama jest da se one završe na tomu da nacionalna vijeća imaju nadležnosti samo unutar sebe, a ne i u njihovim interakcijama s državnim tijelima«, kazao je Bačić.

DEPARTIZACIJA NACIONALNIH VIJEĆA

Da bi u procesu eventualne izmjene zakona trebalo jačati instrumente za čvršće povezivanje nacionalnih vijeća i

»S obzirom na jake i važne ovlasti koje zakon pruža nacionalnim vijećima, postavlja se pitanje njihove odgovornosti, transparentnosti rada, prije svega u odnosu na građane koji su izabrali ta nacionalna vijeća. Na terenu često imamo reakcije pripadnika nacionalne zajednice da ne znaju što njihovo nacionalno vijeće radi. Znači dolazi do neke elitizacije nacionalnih vijeća, čega djelomice i mora biti, ali ne u toj mjeri da nacionalno vijeće ne bude prepoznato kao netko tko štiti interese određene etničke grupe, nego da štiti interese neke političke ili financijske opci-

'mrtvo slovo na papiru'. U tom smislu je važna uloga nacionalnih vijeća, jer ona trebaju oživjeti Zakon o nacionalnim vijećima kroz jačanje svojih kapaciteta, kroz vršenje pritiska na tijela javne vlasti. Zato mislim da nacionalna vijeća imaju veoma važnu ulogu, ali i odgovornost od koje ne trebaju bježati, a to je da inzistiraju i svojim radom utječaju na adekvatniju primjenu Zakona o nacionalnim vijećima i drugim pravnim instrumentima koji za svrhu imaju unapređenje položaja nacionalnih manjina«, kazala je Đorđević.

S. Mamužić

STRUKTURA POTROŠNJE U REGIJI

Statistički dokaz lošeg standarda

Iz niskih prosjeka zarada u odnosu na susjedne zemlje ne proizlazi samo lošija kvaliteta života u Srbiji, već se na drugačiji način zatvaraju i svakodnevni troškovi. Sljedeći podaci pokazuju kako prosječni građanin troši četiri puta veći prosjek prihoda na režijske troškove od prosjeka Europske Unije. Na prehranu trošimo skoro dvostruko veći postotak od Mađara. Korijen siromaštva nije samo u količini, već i u strukturi troškova.

SRBIJA

Prema podacima Zavoda za statistiku Srbije za proteklu godinu, čak 42,9 posto osobne potrošnje kućanstava u našoj zemlji odlazi na prehranu i bezalkoholna pića. Sljedeća velika stavka su stanovanje s režijskim troškovima (voda, struja, plin i druga goriva) i taj udio iznosi 15,8 postotaka. Na promet otpada 7,9 postotaka, a na razne neklasificirane osobne predmete i usluge 4,8 posto. Zatim 4,7 posto otpada na odjeću i obuću, daljnjih 4,6 posto na alkoholna pića, duhan, kućanstva u Srbiji prosječno izdvajaju 4,3 posto kako na zdravlje, tako i na opremu stana i tekuće održavanje. Na komunikacije odlazi 4 posto, na rekreaciju i kulturu 3,8 posto, a na restorane i hotele 2 posto, dok je na posljednjem mjestu naobrazba s 0,9 posto.

S obzirom da je ukupan mjesečni prosjek Vojvodine za kućanstva 51.247 dinara, gledajući navedene postotke u novcu, na hranu troši-

mo prosječno 20.279 dinara mjesečno po obitelji, što je i najveća stavka kućnog proračuna. Stanovanje i režije staju 8.401 dinar, na promet nam odlazi 4.500, alkohol, duhan i za neke čak i narkotike 2.179, odjeću i obuću 2.834, opremu stana 2.379, zdravlje 2.185, komunikacije 2.240, rekreaciju i kulturu 2.256, restorane i hotele 873, a za obrazovanje 441 dinar. Time za osobne predmete i usluge ostaje 2.667 dinara.

Zanimljivo je da se prema istraživanju Zavoda za statistiku Srbije vidi kako nema velike razlike između urbanih i ruralnih sredina prema strukturi troškova za prehranu i režije, ona pada u okvir od 1 posto.

HRVATSKA

Prema podacima za proteklu godinu Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, hrana i bezalkoholna pića odnose 31,7 posto prihoda kućanstava, stanovanje i energenti 15,7 posto, prijevoz 12,9 posto, ostala dobra i usluge 8,7 posto, odjeća i obuća 6 posto, komunikacije

5,4 posto, rekreacija i kultura 5,3 posto, pokušstvo i održavanje 4,6 posto, alkoholna pića i duhan 3,7 posto, zdravlje 2,7 posto, restorani i hoteli 2,4 posto te na koncu naobrazba 0,9 posto.

MAĐARSKA

Veliku prašinu digla je zimus Vlada Mađarske kada je izradila istraživanje troškova režija, koje je pokazalo kako su troškovi viši od

posto, hoteli i restorani 3,9 posto, opremanje stana 3,5 posto, odijevanje 3,2 posto, osobni užici 3,3 posto, naobrazba 0,6 posto.

UNIJA

Europski prosjek režijskih troškova je 4 posto i odnosi se na daljinsko grijanje, plin, struju i vodu. U Poljskoj je taj trošak oko 10 posto, Češkoj 12 posto, Slovačkoj 15 posto.

Dakle, jasno je vidljivo kako troškovi režija i prehrane u zbroju u Srbiji iznose oko 60 posto, a u Mađarskoj 51 posto, u Hrvatskoj 48 posto, da ne idemo dalje prema sjeveru. Kada se prosječno mjesečno na odjeću i obuću troši 2.834 dinara po kućanstvu, jasno je kako je to za tročlanu obitelj 10.000 dinara godišnje po glavi. Dakle, jedne cipele, hlače, košulja, majica i donje rublje. I onda čekati sljedeću godinu za ostalo. Za zdravlje se izdvaja 2.185 što je otprilike cijena jednog pregleda u privatnim klinikama, bez kupovine lijeka. Rekreacija i kultura s 2.256 mogu podmiriti sport za dijete, a drugima ostaje šetnja. Ako su restorani i hoteli 873 dinara onda to znači da parovi mogu otići jednom mjesečno na meni ručak. Za osobne predmete i usluge dolazi 2.667 dinara mjesečno za cijelo kućanstvo, dakle šišanje za cijelu obitelj plus kupnja neke sitnice do 3 eura. S obzirom da na naobrazbu ostaje tek 441 dinar, to bi bila jedna knjiga mjesečno. Nije čudo što ne učimo od razvijenog svijeta.

Nikola Perušić

CROATICA ORGANIZIRALA PREDSTAVLJANJE HRVATSKE RIJEČI U BUDIMPEŠTI

Učvršćivanje veza i buduće suradnje

Nakon nedavnog posjeta izaslanstva Croatice Hrvatskoj riječi, u ponedjeljak 22. travnja ravnatelj *Ivan Karan* i

u velikoj mjeri se zasigurno ne može pročitati niti u jednim drugim novinama, pa stoga svi objavljeni tekstovi predstavljaju i svojevrsnu

objavljenih naslova nastojalo se u širokom spektru objediniti autore prošlog i sadašnjeg vremena, promičući književnu riječ Hrvata koji, njegujući materinski jezik, već stotinama godina žive izvan matične domovine.«

Uvaženi gost na predavljanju Hrvatske riječi bio je i hrvatski veleposlanik u Mađarskoj *Gordan Grlić Radman*, koji je izrazio veliko zadovoljstvo zbog jednog ovakvog događanja koji pridonosi zbližavanju dviju hrvatskih manjinskih zajednica, pohvalivši pritom izgled i sadržaj jedinog hrvatskog tjednika koji već deset godina izlazi u Republici Srbiji i kao takav uspješan je kro-

ničar života Hrvata na tom prostoru.

Tijekom gostovanja izaslanstva Hrvatske riječi u Budimpešti, s *Čabom Horvathom*, ravnateljem Croatice, dogovorena je razmjena novinskih tekstova radi boljeg upoznavanja i povezivanja dviju manjinskih hrvatskih zajednica, te angažiranje povremenog dopisnika iz Budimpešte koji će svojim napisima bilježiti aktivnosti Hrvata u najvećem mađarskom gradu. Također, postignut je dogovor o budućoj promociji knjiga Hrvata iz Mađarske u Podunavlju, kao i knjiške produkcije vojvođanskih Hrvata u Mađarskoj.

K. G.

Čaba Horvath, Ivan Karan i Dražen Prčić

urednik zabavne i sportske rubrike *Dražen Prčić* gostovali su u prostorijama Croatice u Budimpešti i predstavili novinsku i nakladničku djelatnost NIU Hrvatska riječ. Obrativši se posjetiteljima ove prigodne promocije, ravnatelj *Karan* je u kraćim crtama pojasnio aktualni položaj hrvatske manjinske zajednice na teritoriju Srbije i Vojvodine, prostore na kojemu žive njezini pripadnici i sve detalje u svezi s njihovim pravodobnim medijskim informiranjem.

»Uređivačka koncepcija Hrvatske riječi temelji se na bilježenju događanja u hrvatskoj zajednici na teritoriju Srbije i Vojvodine koja se na hrvatskom jeziku prezentiraju čitateljskoj publici na ovim prostorima. Ono što se pojavljuje na našim stranicama,

povijesnu u gradu o životu i običajima hrvatske manjinske populacije. Upravo zbog toga smatram kako svaki događaj u hrvatskoj zajednici zaslužuje adekvatan prostor u Hrvatskoj riječi, jer ga nigdje drugdje neće dobiti«, istaknuo je u ravnatelj Hrvatske riječi *Ivan Karan* u obraćanju nazočnom auditoriju.

Urednik zabavne i sportske rubrike *Dražen Prčić* je publici isprva predstavio sam sadržaj Hrvatske riječi, pojedinačno govoreći o najvažnijim rubrikama u jedinom hrvatskom tjedniku u Republici Srbiji, a potom se usredotočio na promoviranje nekoliko knjiga koje su dio nakladničke djelatnosti NIU Hrvatska riječ.

»Više od pedeset naslova je do sada tiskano u nakladi Hrvatske riječi, a izborom

MARTIN IŠPANOVIĆ, SAVJETNIK MAĐARSKE VLADE U MINISTARSTVU LJUDSKIH RESURSA

Čestitam Hrvatskoj riječi na svemu što je u dosadašnjem radu postigla i izborila na radost i korist svih pripadnika hrvatske manjinske zajednice u Srbiji. Vrlo je važno da svaka manjima ima pravo izdavati svoj list i ostvarivati kulturno-umjetničke aktivnosti, baš kao što to i mi činimo u Republici Mađarskoj.

MARKO DEKIĆ, SANTOVO

Drago mi je što sam nazočio ovom predavljanju, jer o Hrvatskoj riječi znam jako malo, a prvi puta sam je tek nedavno vidio u Beregu. Izuzetno mi se dopada i volio bih kada bi bilo prilike da je redovito čitam i ovdje u Mađarskoj.

ČABA HORVATH, RAVNATELJ CROATICE

Nadam se da će se naša suradnja još uspješnije nastaviti u budućnosti, a osobito mi je bilo zadovoljstvo što smo se mogli upoznati s radom Hrvatske riječi i usporediti iskustva, s obzirom kako naš Hrvatski glasnik radi u sličnim uvjetima u Mađarskoj. Razmjenom tekstova čitatelji s obiju strana granice bit će u prigodi još bolje upoznati događanja obiju manjinskih hrvatskih zajednica.

MONS. IVAN PENZEŠ, BISKUP

Duh Sveti nikada neće pogriješiti, bit će s nama do kraja

Razgovor vodio: Nikola Perušić

*Velike društvene promjene, kao i promjene u Crkvi,**kroz intervju tumači subotički biskup*

mr. *István Koncz*, mons. dr. *Zoltán Rokay*, i preč. *Attila Zsellér*.

Naš je biskup pokrenuo nedavno suradnju s građanskim ustanovama poput Otvorenog sveučilišta, što je do prije desetak godina bilo nezamislivo. Poziciju katolika sagledava ne samo prema tradiciji, već i putem dijaloga s drugim kršćanima. Dva sata nisu bila dovoljna za kompletnije upoznavanje, ali jesu da se osjeti toplina duha koja je često zaklonjena dostojanstvenim obnašanjem dužnosti. Biskup je rado pristao dati intervju za Hrvatsku riječ, poželjevši mnogo uspjeha našoj ustanovi.

HR: Kako vidite budućnost Crkve u suvremenom svijetu, koji doživljava gospodarski sunovrat, očekujete li promjene u načinu rada i pristupu raznim pitanjima?

Ljudski gledajući, kao da se prazne crkve, kao da se ljudi smiješe na to da se molimo Bogu, ali ja kažem: dok je Duha Svetoga, a Isus je rekao: »Ja sam s vama do konca svijeta«, ne ovisi o nama. Mi, ljudi, volimo ono što vidimo, ono što se može opipati, ono što možemo stvarati. Sada već imate taj internet, u džepu

ga nosite, možete tamo upisati što god hoćete i naći će vam. Pa to je silna znanost. Ali, pogledajmo ipak čovjeka u onoj realnosti u kojoj živimo. Je li čovjek bolji sada nego prije tisuću, dvije tisuće godina? Ima li rata? To me je stvarno udarilo u glavu kada sam čitao razmišljanja nekih utjecajnih osoba o tome kako treba iskorijeniti ljude, jer će nas biti previše, 7 milijardi. Zamislite, istrebljivati ljude da onima što ostanu bude dobro. Toliki novac se daju da se ide na Mars, dok toliki ljudi umiru od gladi, ne samo u Africi. Siromaštvo je i kod nas. Naši su ljudi poštenji, i katolici i pravoslavni, stid ih je ići moliti pomoć. Tih 15 tisuća dinara, koliko se dobije za mirovinu, nije dosta za troškove, mlijeko i kruh, stid ih je otići do susjeda i moliti pomoć. Ti će ljudi vjerojatno, nažalost, umrijeti. Nažalost, ima i onih koji oduzimaju sebi život zbog toga jer se plaše ili ih je toliko stid. Ja vjerujem u Duha Svetoga koji je od početka uz Crkvu. Bilo je i ranije mnogo mučenika koji se nisu htjeli pokloniti idolima. Mi se plašimo da nas netko ne bi udario, sačuvaj Bože da mjesec dana odemo u zatvor, a župnik mog prvog

Mirne odaje biskupa mons. dr. *Ivana Penzeša* lijepo su, ali skromno uređene, kako zrači i njegova pojava u neslužbenoj odori. Iza lica mirnog čovjeka kriju se mnoge godine nošenja tere-ta vodstva i odgovornosti. Sve se to na njemu ne vidi, izgleda kao pedesetogodišnjak, ali nakon što otkriva dio svoje intime, uočava se drugo

lice. To je lice čovjeka koji duboko proživljava trenutak preobražaja koji simbolizira izbor novoga pape, događaj koji ga inspirira. Ima svoj Facebook nalog, prati ritam suvremenog života, ali ne s lakoćom, te je dopustio da ga u nošenju biskupske mitre odmiene i najbliži suradnici: mons. mr. *Andija Anišić*, preč. mr. *Mirko Štefković*, mons. *Slavko Večerin*, mons.

kapelanskog mjesta bio je 15 godina u zatvoru i zahvalio komunistima na tome, jer je kroz to očvrsnuo.

HR: Nedavno ste spomenuli kako nije isključeno ukidanje celibata za svećenike koji bi se redili kao oženjeni. Je li to praktično ili teorijsko pitanje?

Tu je sada razlika između Zapadne i Istočne crkve. Ono što je veoma uočljivo kod mnogih ljudi, koji misle da je to nekako tobože odlučujuće. To je taj celibat, ta tabu tema koja je zadnja ostala. Jer, prva tabu tema je bila kada su 1.500 godina sve pape bili Talijani, pa su rekli: ne može nitko drugi biti, samo Talijan. To je bilo logično s te strane, jer je on ujedno biskup Rima. No, došao je *Karol Wojtyła*, papa iz Poljske, pa je ta tabu tema nestala. Onda je druga tabu tema bila da svaki svećenik, svaki biskup, ako navrš 75. godinu ili se razboli, mora dati odmah ostavku. Zatim je na biskupu, na Svetoj stolici ili papi, hoće li primiti ostavku ili će ga još pustiti da radi ako ima malo svećenika. I onda su jedni rekli, a kome će papa uručiti ostavku? Dakle, to je druga tabu tema, prekinuti i dati ostavku, povući se. Sada imamo dvojicu papa. On je sada prvi papa koji je vidio svog nasljednika. Treća tabu tema u Katoličkoj crkvi je to o čemu govorimo. To se veoma dugo poteže i razgovara, jer eto radimo na ekumenizmu, međusobnom približavanju s istočnim crkvama. To je lijepo za narod, za vanjski svijet, da vidi kako mi kršćani ne prolazimo jedan kraj drugoga pa da se niti ne pozdravljamo, jer je to nekada tako bilo, nisu se smjeli susretati. Tada je bilo ekskomunikacija, a sada je došlo do pomirenja, priznavanja sakramenata. Nećemo

krstiti nekoga ako je kršten u pravoslavnoj crkvi, pa zbog ženidbe želi prijeći u našu ili obratno, neće ga nanovo krstiti. No, što se tiče celibata ili ženidbe, kod njih je od početka dano na volju prije ređenja, oni kažu rukopoloženja za svećenika, da se odluči hoće li se ženiti ili ne. Ali, iza toga nema predomišljanja. Ako želi biti oženjen, ako želi živjeti u braku, mora pričekati da nađe odgovarajuću osobu, vjenčati se i iza toga dođe rukopoložanje. A u Katoličkoj crkvi je onako kako je sveti Pavao u ono vrijeme rekao, da radi kraljevstva Božjega on više preporučuje da ostaneš sam i tako radiš za kraljevstvo Božje. Onda imamo i u Svetom pismu kada Isus kaže kako se neki rode tako da ne mogu biti oženjeni, neke ljudi prave takvima da su nesposobni za ženidbu, a onda su tu treći koji radi kraljevstva Božjega prihvaćaju da budu sami i da ne uđu u brak. Kaže iza toga Isus, tko ima razum, neka shvati. Dakle, nije rekao da onaj tko želi za njime ići mora biti neoženjen. Ne bi to ni bilo tako u povijesti Crkve da su to od početka tako tražili. Kardinalu Kuhariću je u ono vrijeme kada smo živjeli u socijalizmu došao ministar vjera. I kaže, znate, sada živimo u socijalizmu, ali idemo u komunizam i tamo neće trebati vojske, policije, sudova, jer će svi tako živjeti da će se jedan za drugoga zalagati, pomagati i tako to. I moj kardinal, kažem moj jer me je on redio za đakona u Zagrebu, kaže njemu: Znaite, mi te komuniste već imamo, neće od toga biti ništa. Znaite tko su to? To su redovnici i redovnice. Oni imaju samo odijelo što nose na sebi i što pojedju, ništa drugo, nikakvo vlasništvo. I samo da znate

koliko problema ima. A, vi želite tvrditi za cijeli narod da će svi biti svjesni. Ovi već žive tako i koliko problema ima.

Dakle, ja u tome da se dopusti ređenje oženjenih muškaraca ne vidim veliki boljitak za Crkvu. Čak imam jednog rukopoloženog grkokatoličkog svećenika i mislio sam da ga pošaljem u Bajšu. Tamo je tada bio evangelički biskup *Dolinsky* koji je oženjen, pa je pravoslavni oženjen, pa bit će i katolički. I onda sam ipak malo osluhnuo što vjernici kažu na to, rečeno im je - doći će jedan što ima ženu i djecu. A oni molim vas odmah: Nećemo ići na ispovijed, nećemo ići u crkvu, nećemo ni na pričest, jer on živi sa ženom. Pa što onda? Bio je nedavno slučaj u Njemačkoj, evangelički biskup je bio oženjen i žena mu je bila evangelička svećenica i rastali su se. To je jako odjeknulo, kako će oni pomagati ljudima da održe brak kada ni svoj nisu održali. Tu je poanta, da se ja ne zalažem za to rješenje, ali ga niti ne isključujem kao mogućnost. Ne vidim veliki boljitak u tome, a bit će u početku barem polovica vjernika koji će se odupirati. Eto, da je to tako i da smo mi svi oženjeni, ne bismo ni ovdje u biskupiji mogli biti nas četvorica, ne bismo mogli tu stanovati, jer je ovo ordinarijat, pa da ovdje djeca trčkaraju uredima, već bi svatko morao imati svoju jednostavnu kuću i dolaziti tu raditi kao u poduzeće.

HR: Pokraj toga ste ukazali na mogućnost koja se pruža ženama za držanje propovijedi i podjeljivanje sakramenata. Računate li i na otpore?

Ako dođe do toga, a u Mađarskoj je sigurno došlo

do toga, jer je malo svećenika. Ako možemo ovlastiti nekoga da pročita evanđelje, a danas već ima i dozvola da laici pričešćuju, ne vidim razloga ako nema dosta svećenika, pa čak ni oženjenih đakona, da onda kateheta, kao oni koji završe naš Teološko-katehetski institut, to radi, pa čak i žene. Nedavno sam imao razgovor tim povodom da jedna žena treba voditi ukop. Da, i to će voditi i žene. One su osjetljivije, ali ako se mora, otići će, obući će odgovarajuću liturgijsku odjeću i izmoliti.

HR: Očito je da se u današnje vrijeme ne mogu na isti način koristiti formule koje su do sada važile. Ipak, kolika je opasnost da će tradicionalistički vjernici biti zbunjeni eventualnim promjenama?

Ja vjerujem da će možda biti još reformi, i unutar liturgije i unutar vjeronauka za školsku djecu. Osobno možda ne bih ušao u školstvo 2001. godine. Ali, u dogovoru s episkopom Irinejom, rekao mi je: Ali onda, oče biskupe, nećemo uspjeti. Ako samo mi uđemo, onda će to biti problem, nego da idemo zajedno. Tako smo zajedno započeli u gimnaziji u Novom Sadu, pa Somboru i Subotici. To je bilo zanimljivo kada nas je vodio direktor, episkopa i biskupa, profesori su bili ukočeni, kao da je konac svijeta, kao nešto neshvatljivo. Važno je odgojiti djecu. Ja kažem prigodom krizmanja da nije najvažnije koliko dijete zna iz vjeronauka. Možda onaj tko jedva izmoli očenaš dolazi svake nedjelje i kući se moli, a onaj tko zna sve, tko je super-odličan, da nakon krizme završi, dođe samo na vjenčanje eventualno. To nije odlučujuće. Dobro, kažu mi, nemoj tako sniziti kriterije, ali ne smije-

mo iz vida ispustiti ni to da redimo samo odlikaše, a oni ostali van. Zamislite, 1941. godine smo imali 211 svećenika u biskupiji. Zato nije bilo ni civila, ni kateheta. A sada imamo 107 svećenika, prepolovljeno je. Kada sam nedavno govorio za TV spomenuo sam kako i u Crkvi može biti korupcije. Nemojmo misliti da su u Crkvi svi samo sveti i da nema ničeg drugog. I ja se ispovijedam, i papa.

Kada sam bio mlad svećenik u Horgošu, kada su me pitali nešto, iznervirali su me jer nekada traže nemoguće stvari. To je bila jednostavna žena i toliko me je iznervirala da sam jednostavno počeo vikati i poslije se sjetim, pa nije ona htjela mene uvrijediti. Otišao sam kod njih, svi su bili u kući, i ja sam zamolio za oprostjenje jer se nisam vladao kao svećenik, kao župnik koji se treba brinuti za ljude. Znae što je bilo iza toga? Ta kuća me je tako primila kao nijedna druga. Dakle, odmah je znala cijela ulica da je župnik došao tu i od naše mame zamolio oprostnje što se nije vladao kao svećenik. Dakle, kada se ponizimo, time jako dižemo svoju vrijednost i dakako svoju poruku prema ljudima. Moj predšasnik biskup Zvekanović bio je takav, ali znate što, svaka mu čast. Kada je napisao testament, znate što je upisao? Dvije stvari sam zapamtio i dok živim to je za mene pravi svećenički odlazak s ovoga svijeta. Pisao je: Nemojte nikakav govor imati na mom pokopu, no kratki je govor imao kardinal Kuharić. Jer, napisao je, već onda ću ja pred Bogom položiti moj račun. I, napisao je: Imao sam neukročenu narav. Znae

što znači za jednog biskupa Zvekanovića koji je 30 godina bio biskup da upiše u testament da je imao neukročenu narav? Ono što mene raduje i što treba radovati moje svećenike je da smo s vama i sa svima skupa kršćani, to je najvrednije. A, to što smo svećenik, biskup, novi papa, sveti Augustin je o tome rekao: Radujem se što sam s vama, a bojim se onoga što sam za vas. Jer s vama sam kršćanin, a za vas sam biskup koji će trebati posebno položiti račun kako je vodio ljude i kakav im je primjer dao.

HR: U Hrvatskoj se vodi velika borba između Crkve i liberala po pitanju spolnosti i odgoja. Što se očekuje u Srbiji?

To je ideja tih slobodnih zidara da na mala vratu uđu kako bi srozali poštenu obiteljski život. Zašto? Zato jer ulaze pod nazivom zdravstveni odgoj, koji smo imali i ranije za bolesti i fizionomiju, a ne kao seksualni odgoj. Kako ovo izbjeći? Dobro, oni će to moći saznati i internetom, ali ako mi to i u školu uvedemo, onda kreću djeca protiv roditelja, to je nepotrebno. Crkva se sigurno ne može odreći one integralne obitelji, one

stvarne ljubavi koja postoji u obitelji. Hajde pitajmo svako dijete ima li nekog koga više voli od tate ili mame? I raduje li se ako se rastanu? Možemo mi shvatiti i da dođe do rastave, ali da mi našom poukom u školi pod naslovom zdravstveni odgoj ipak većinski dajemo te seksualne stvari, jer ovdje se osjeća da žele nuditi uglavnom seksualni odgoj. Mi mislimo kako je najbolje da dijete te stvari čuje od roditelja, u onom vremenu kada se u njemu to pojavi kao pitanje. Imate obitelji u kojima se roditelji srame o tome s djecom razgovarati, ali vjerujem kako vrijeme odmiče da je takvih sve manje koji nisu spremni djetetu odgovoriti lijepo, ljudski, pošteno. Mi i

tog djeteta biti? Kakvo će to bavljenje tim djetetom biti, koje i nije njihovo dijete već usvojeno, je li to onda pedofilija ili nije? Ono što je grijeh ne možemo nazvati krepost. Crkva se nekih stvari neće nikada odreći, možda će formulacija za neku generaciju biti malo drugačija.

HR: Tijekom nedavnog posjeta vatikanskog predstavnika kardinala Zenona Grocholewskog ukazano je na mogućnosti osnivanja katoličkih škola po uzoru na svijet. Ima li ta ideja perspektivu u Srbiji?

Mi nećemo imati mogućnost to inicirati, možda je bolje da to država inicira. U Mađarskoj ima jako puno takvih škola. Tu su u pitanju većinom materijalni problemi i izdaci. I u Mađarskoj su državne škole dobile dosta više novca od katoličkih. Za sada ja ne vidim neku veliku mogućnost za katoličke škole kod nas. Ali, nadam se da će se uvidjeti kako je bolje za narod, za obitelji da ih bude.

HR: Što biste voljeli da vaš nasljednik poradi tijekom svojega mandata u našoj biskupiji?

Ja vjerujem da Duh Sveti bira i da će dovesti nekoga tko će biti bolji od mene, i da će suvremenije donositi odluke. Biskup je u situaciji da je jako bolno ako on pogriješi. U Crkvi je monarhija, a ne demokracija. Ne glasuje se, odgovoran je onaj čiji je potpis, biskup ili župnik. Nisu odgovorni savjetnici, biskup stavlja točku i tada nema više nazad. Biskup Zvekanović nas je primio i rekao kako se Bačvani još nikada nigdje nisu osramotili. Ja sam 100 posto siguran da providnost neće pogriješiti.

(Ne) čuje se onog vranca bat

Fijakerska služba u

Somboru počela se razvi-

jati izgradnjom želje-

zničkog kolodvora 1869.

*godine * Najpoznatije*

fijakersko stajalište bilo je

preko puta hotela, a da bi

putnike čekali u hladovini

za svako fijakersko mje-

sto posaden je po jedan

bođoš

Fijaker oko 1910 godine

»Fijaker stari ulicama luta i sobom nosi zaljubljeni par, cijele noći snijeg polako pada, a dvoje mladih grije srca žar...« Tako je o Somboru i fijakerima pjevao i pjeva *Zvonko Bogdan*. Tko zna, možda su baš ta pjesma i ona o Jagri fijakeristu i pridonijele tomu da Sombor nije samo grad zelenila već i grad fijakera, jer imali su fijakere i fijakeriste i drugi gradovi, ali samo se za Sombor kaže – grad fijakera. Ne bez razloga. Još prije četiri desetljeća mogao se Sombor pohvaliti kako ima najviše fijakera u srednjoj Europi. Danas se taj »ponos« Somboraca sveo na samo jedan turistički fijaker.

UREĐENA SLUŽBA

Fijakeri su bili popularni u svim većim gradovima Austro-Ugarske. Kako je Sombor u to vrijeme bio značajno središte u ovom dijelu i imao status grada, vrlo su

Milan Stepanović

brzo fijakeri postali značajni i u Somboru. Njihov je broj bivao sve veći, pa je gradski Magistrat svojom odlukom propisao tko i kako može biti fijakerist. Fijakerska se služba u Somboru počela razvijati izgradnjom somborskog željezničkog kolodvora 1869. godine. Tada se broj fijakera u Somboru, koji su prevozili putnike od kolodvora do grada, popeo na više desetina. Od *Milana Stepanovića*, somborskog kroničara, doznajemo i zanimljive podatke koji se odnose na samu fijakersku službu i njena pravila. Mjesta u gradu na kojima su fijakeri bili smješteni zvala su se »placevi«, dok su fijakeri-

sti bili podijeljeni u bande. Svaki član bande je znao kad i na kojem placu ima redoslijed dežuranja i iščekivanja mušterija. »Od 1884. godine u gradu je postojao i Gradski pravilnik o radu fijakerske službe, koji je predviđao da fijakeristi moraju biti čestiti i pristojni ljudi, vični kočijašenju, dobri poznavatelji rasporeda gradskih ulica i trezveni dok voze. Fijakeri su, prema odredbama pravilnika, morali biti u dobrom stanju, lijepoga izgleda, čisti i održavani, a konji dobri i zdravi. Stanični prostor morao je biti čist od svake prljavštine ili otpada, a u sušnim danima i zaliven. O činjenici da su fijakeristi u to vrijeme

govorili jednako dobro i srpski i mađarski i njemački jezik, suvišno je i govoriti«, priča nam Stepanović. Čini se kako se u pretprošlom stoljeću mnogo više vodilo računa o redu, pravilima ponašanja i nacionalnoj tole-

su 1885. godine zabilježili kako se pred željezničkim kolodvorom otegao čitav red »karuca«.

Bili su fijakeri brojni, ali se znao i red, gdje su fijakerska stajališta. »Bilo je pet takozvanih fijaker placeva.

ponekad kao potvrdu gospodstva u jednom fijakeru vozili svoj štap, u drugom šešir, a treći bi vozio njih.

Imao je Sombor između dvaju svjetskih ratova sedamdesetak registriranih fijakera za javni prije-

konje i fijakere. No, polako su dolazila druga vremena, druga prijevozna sredstva, pa se i fijakerska tradicija polako gasila. Usprkos tomu još 70-ih godina prošlog stoljeća Sombor je u srednjoj Europi imao najviše fijakera. Najduže su ustrajali čika Duca i njegov Ridan, koji su Somborce i goste Sombora vozili sve do sredine 90-ih godina prošlog stoljeća. A onda je s ulica nestao i taj jedan fijaker.

TURISTIČKA ATRAKCIJA

I tko zna, možda bi se priča o fijakerskoj tradiciji tu i završila da nije bilo već spomenutog Zvonka Bogdana, rođenog Somborca, a uz to i zaljubljenika u konje. On je potkraj 90-ih odlučio svome gradu darovati jednog konja. Ta je njegova gesta potaknula na razmišljanje i akciju tadašnje općinare koji su odlučili fijakersku službu organizirati u okvirima tadašnje Turističke organizacije. I kao što reče Stepanović, da nije tako, bili bi fijakeri preseljeni u sjećanja, kaskajući još samo kroz pjesme i priče o starom Somboru.

Gasila se i ponovno osni-

Fijaker plac kod muzeja – za svaki fijaker po jedan bodoš

ranciji. Možda bi ovaj pravilnik trebali pročitati oni koji danas Somborce prevoze u poluraspadnutim automobilima, obučeni u trenerice, neljubazni i neraspoloženi. I ne samo oni, već i oni koji im daju dozvole za rad.

FIJAKER PLACEVI

Bilo je raznih vrsta fijakera, ovisno o prigodi njima se odlazilo do klizališta, na kupanje, do trkališta, na groblja, do obližnje stočne tržnice i na druga mjesta, i sve po ranije određenim cijenama. Brojnošću fijakera u Somboru bili su fascinirani i zagrebački novinari koji

Tri najveća nalazila su se duž parka ispred Županije, na željezničkom kolodvoru i na trgu ispred hotela. Taj trg u blizini današnjeg Gradskog muzeja su gradske vlasti uredile 1910. godine, kada su ovdje zasadile 27 sadnica bodoša, koliko je bilo i fijakerskih mjesta«, kaže Stepanović i dodaje kako su odatle parkirani fijakeri razvozili zakasnele veseljake s neke »terevenke« iz obližnjih bircuza ili hotelskih saluna, uranile piljarice s kačicama poznatog somborskog sira, gradske frajle i gospođe, zamomčene derane, činovnike, hirovite gazde debelih »šlajpika«, koji bi

voz. Oni imućniji i viđeniji ni tada nisu išli javnim prijevozom, imali su svoje

CJENIK

Turistički fijakerima i svoj cjenik u ovisnosti od zone vožnje. Tako razgledanje centra grada, što obuhvaća krug Venaca košta 120 dinara po osobi. Malo šira zona koja obuhvaća razdaljinu do tri kilometra od fijakerskog stajališta košta 250 dinara po osobi. Angažiranje fijakera na sat je 1.000 dinara. Turistička organizacija grada Sombora propisala je da fijakersku službu za potrebe grada u slučajevima najavljenih manifestacija, grupnih posjeta, kao i posjeta službenih delegacija može raditi i mimo utvrđenog radnog vremena. Cjenik usluga donosi Gradsko vijeće, na prijedlog Turističke organizacije grada. Sadašnje cijene nisu mijenjane nekoliko godina.

vala Turistička organizacija, ali na sreću nikome na pamet nije pala ideja ugasiiti gradski fijaker. Već odavno nema Zvonkovog konja, ali fijaker i dalje vozi. Štoviše, postao je dio službene turi-

u srednjoj Europi. Između 1938. i 1941. godine imao je 70 fijakerista. To nije tako davno bilo. Turisti kada dođu u Sombor znaju kako smo prepoznatljivi po fijakerima i bođošima«, kaže *Nemanja*

NEISKORIŠTENO BLAGO

Procjenjuje da u somborskim kućama ima još oko 100 fijakera koji leže po nekim šupama. Vlasnici se rijetko odlučuju uložiti u njihovu restauraciju. Za razliku od nas, radionice u Mađarskoj, Češkoj, Njemačkoj, Austriji i te kako imaju posla. Nažalost naši fijakeri obično nemaju dokumentaciju pa iako je riječ o autentičnim fijakerima, oni imaju znatno manju vrijednost nego što je to slučaj u zapadnim zemljama.

stičke ponude grada. Gosti Sombora mogu se tako, za svoju dušu, provozati fijakerom. Vozili su se somborskim fijakerom veleposlanici Japana, Njemačke, Slovačke, Brazila, a i mnogi drugi. Onako lagano, duž somborskih sokaka, tek da se na kratko vrata u neka druga vremena, da zamisle kako su neka fina somborska gospoda, ili boemi koji su upravo u nekoj kavani ostavili dio imanja. Ne odole ni Somborci, pa sjednu u fijaker, obično da bi provozali unuke i pokazali im kako ima i nečeg drugog osim udobnih, klimatiziranih i brzih automobila.

Gradski fijaker opstaje zahvaljujući financiraju iz gradskog proračuna, koje se realizira preko Turističke organizacije i mjesečno se za gradski fijaker izdvaja 25.000 dinara. »Želimo očuvati ovaj jedini preostali fijaker, a ako je moguće i da ih bude više. Sombor je prije 40 godina imao 19 registriranih fijakera i po tomu je bio vodeći

Mijanović iz Turističke organizacije grada Sombora.

Koliko je u turističkoj ponudi Sombora fijaker zna-

S KAJASIMA DOK NE SMRKNE

»...Cio svoj vijek sam proveo kao fijakerist, od malih nogu.... Što mi fijakeristi značimo? Isto što autobusi ili automobili danas! Nitko nije pravio bilješke o nama, da bi se doznalo koliko smo porodilja prevezli u bolnicu. U vrijeme moje mladosti mi smo fijakeristi bili najbrži. Onda se nije znalo za bicikle a kamoli za automobile. Mi smo prvi stizali gdje god je traženo... Na poslu se ostajalo dok se ne smrkne, tako se radilo, netko čak počev od tri-četiri sata izjutra«, priča je svojevremeno *Justin Vukadinović* jedan od somborskih fijakerista iz druge polovice prošlog stoljeća.

važni uzvanici, kao dar uručuje im se mala replika fijakera. I priča o tom suveniru je zanimljiva. Njega izrađuju zatvorenici koji borave u »Elanu«, otvorenom dijelu Kazneno-popravnog zavoda u Somboru. Tako su mnogi veleposlanici, gradonačelni-

stoji jedan fijaker. Ne make-ta, već fijaker u svojoj pravoj veličini. Tek da podsjetiti na nekadašnju tradiciju Sombora.

I kako završiti ovaj tekst, nego onako kako smo i počeli – pjesmom Zvonka Bogdana. »Fijaker stari sad

Fijaker plac kod Županijskog parka

čajan govori i to što je na logu turističke organizacije fijaker. Iako Sombor nema službeni suvenir u prigodama kada grad posjećuju

ci i drugi gosti iz Sombora ponijeli dar koji su napravili zatvorenici.

I još jedna zanimljivost. Na ulasku u zgradu Županije

više ne luta i ne čuje se onog vranca bat, ja napuštam najmiliju dragu, sve divne noći i taj Sombor grad.«

Zlata Vasiljević

ZBOG ZNAČAJNOG NEDOSTATKA SREDSTAVA POLJOPRIVREDNICI ĆE U PROLJETNOJ SJETVI SMA

Avantura zvana izvjesnost

Glavni razlozi smanjenja uporabe mineralnih gnojiva sadržani su u činjenicama da su poljoprivrednici u dvije posljednje sjetve ušli bez ičije pomoći, pod nepovoljnim bankarskim kreditima, zaduženi do ušiju, uz skuplji repromaterijal i oborene cijene robe koju oni prodaju *

Posljedice posne proljetne sjetve bit će smanjen rod na jesen, jer gladna zemlja ne može nahraniti biljku, a od gladne biljke siti neće biti niti ljudi * Pitanje je samo u kom postotku

I dilične slike ratara koji su svojom mehanizacijom konačno izašli na polja mogu poslužiti kao opisno-domoljubni motiv tek naivnim zanesenjagama iz oblasti poezije ili slikarstva. Ali, iza tog rustičnog prizora uprašenog »belarusa« krije se pravo lice njegova vlasnika; lice na kom je svaka bora nastala nakon tisuću briga i u čije se pore svakodnevno talože čestice zemlje koju obrađuje.

Pređemo li s lirskog na konkretan povod ovog teksta, onda stvari izgledaju ovako: ratari jesu prije desetak dana započeli proljetnu sjetvu, ali će je obaviti uz mnoštvo problema. Jedan od njih svakako je da će uz poskupljenje sjetve od minimalnih 30 posto (o čemu smo već pisali u »Hrvatskoj riječi«) bar za isto toliko postotaka biti smanjena i uporaba umjetnih gnojiva.

AKO SE ŠTEDI, MALO VRIJEDI

Ovu prognozu, utemeljenu na prometu robe, iznosi direktor Zemljoradničke zadruge »Salaš« Josip Anišić, koji kaže kako je evidentno da zemljoradnici mjere štednje u procesu proizvodnje proljet-

nih kultura primjenjuju svuda gdje mogu, počevši od reducirane obrade zemljišta do izostanka ili smanjenja uporabe mineralnih gnojiva. Anišić veli da je sve to posljedica posvemašnje krize u kojoj se svatko snalazi na način koji mu najviše odgovara. Onih sedamdesetak posto umjetnih gnojiva, koji će i ove godine biti upotrijebljeni, na njive će dospjeti – kaže sugovornik – zahvaljujući tome što su njihovi obrađivači prodali ono što su imali (kukuruz, žito i tko zna što još) ili se jednostavno zadužili preko banaka ili samih organizatora proizvodnje. Anišić dodaje kako postoje ratari koji su jesenas uzorali njivu i bacit će tek nešto malo dušika, ali i da nije mali broj onih koji niti jesenas nisu ništa bacili na njivu niti će to učiniti sada, a ipak će zasijati kukuruz ili suncokret, pa što im Bog da. Ako na stranu ostavimo pravi razlog, a on je svakako »prazan budelar«, računica takve logike mogla bi se tražiti u pretpostavci kako se ljudi nadaju da je zbog prošlogodišnje suše u zemlji ostalo nešto »neiskorištenih minerala« koji će biljkama ovoga proljeća i ljeta poslužiti kao kakva-takva

hrana. Kao primjer štednje Anišić navodi i kupovinu sjemena. Kako kaže, najveći broj poljoprivrednika uopće ne dvoji kada je u pitanju izbor sjemenske robe koja se kreće od 5.000 do 9.000 dinara po jutru. Odgovor što u većini kupuju, vjerujemo, nije teško pogoditi. Isto je i kada je riječ o izboru originalnih herbicida ili onih kineskih, koji su za trećinu jeftiniji.

Vlasnik Zemljoradničke zadruge »HV partner« iz Male Bosne Branko Vujić kaže kako je promet roba, uključujući i mineralna gnojiva, opao čak za 50 posto! Vujić kaže da su zadruge pokušale pomoći svojim kooperantima na taj način što su od prerađivača povukle repromaterijal potreban za proljetnu sjetvu i ponudili ga kooperantima uz euro klauzulu. On ističe da zadruge na taj način nisu uzimale kamatu nego su robu prodavale »po nabavnoj cijeni« koju su preuzeli od prerađivačke industrije (kod koje će finalni primarni proizvodi na jesen i tako završiti). Kao razlog za to Vujić navodi da su mnogi poljoprivrednici toliko zaduženi da već nemaju što založiti, te im se na ovaj način pokušalo pomoći da proljetnu

sjetvu odrade koliko-toliko kvalitetno. Konkretno, pod tim uvjetima tona umjetnog gnojiva u prosjeku po hektaru iznosi oko 430 eura.

AKO SE NE ŠTEDI, NE VRIJEDI

Ta cijena, po mišljenju poljoprivrednika, je previsoka. Tako, recimo, Stipan Šarčević iz Starog Žednika kaže kako je cijena umjetnog gnojiva (koje je u prosjeku skuplje za 10 do 12 posto) skupa ako se usporedi s cijenom proizvoda kojima raspolazu poljoprivrednici (kukuruz pojeftinio zbog aflatoksi- na, država iz Robnih rezervi na tržište pustila 100.000 tona pšenice). U kombinaciji sa sušom i niskim prošlogodiš-

MANJITI UPORABU UMJETNIH GNOJIVA OD 30 DO 50 POSTO

i neke druge mjesece), a što se baš u to razdoblju odvija i proljetna sjetva, najmanja je odgovornost na Ministarstvu. Nije, naravno, odgovornost niti na državi, niti na Ministarstvu, a ponajmanje na proizvođačima i trgovcima što su cijene repromaterijala uoči sjetve poskupile za 30-ak posto. Da nisu, pitanje je kako bi preživjeli i vjerojatno bi ovih dana oni bili tema mnogobrojnih napisa po novinama. Pojednostavljeno kazano, poljoprivrednici su u dvije posljednje sjetve ušli bez vlastitih sredstava, zadužujući se do ušiju i bez ičije pomoći uz istodobno obaranje cijena njihovih proizvoda.

Kao i uzroci, podjednako u ovoj priči brinu i potencijalne posljedice. I vlasnici zadruga i poljoprivrednici s kojima smo razgovarali jedinstveni su u prognozama da će smanjenje uporabe umjetnih gnojiva u proljetnoj sjetvi utjecati na smanjenje prinosa. Ako su optimistične prognoze prošle godine bile utemeljena na razmjerno lijepom proljeću, a rod je uništio isključivo vremenski faktor ove se to to nikako ne može reći, jer sudbina biljaka već na početku ovisi o ljudima. Logika je jednostavna: ako zemlja, u vidu minerala, ne dobije prije nego potrebnu hranu, ona ostaje gladna. A gladna zemlja ne može nahraniti biljku. Dakle, ako su zemlja i biljka gladne, ne može se očekivati bogat rod. Bez bogatog roda, ne može se očekivati ni sito stanovništvo. Pitanje je samo u kom će se postotku broj gladnih (od) ove jeseni povećati.

Z. R.

njim prinosima, plus obavljenom jesenskom sjetvom bez pomoći države i nepovoljnim bankarskim kreditima Šarčević kaže da nije teško predvidjeti kako će u kvalitativnom smislu obaviti sjetvu kukuruza, suncokreta i soje.

Isto to, samo malo drugačije, tvrdi i njegov kolega iz Tavankuta Tomica Vojnić Mijatov. On kaže da će primjenu umjetnih gnojiva, i to isključivo zbog cijena, ove godine smanjiti za oko 25 posto. Preostalih 75 posto, kaže, pokrit će kombinacijom podizanja kredita i prodajom vlastite robe. Ipak, Tomica Vojnić Mijatov ističe nešto na što kod nas polako već počinje padati zaborav. Riječ je o tome da on na svakih četiri-pet godina na skoro svu

zemlju koju obrađuje baci stajnjak (mnogi će poljoprivrednik reći kako je to u svakom pogledu daleko bolje rješenje od umjetnih gnojiva, prim. a.). Tako »potorena« zemlja, kaže sugovornik, i u ovakvim godinama djelomično nadoknađuje ono što ostali gube izostankom primjene umjetnih gnojiva.

Ako bismo kopali po korijenima uzroka ovako posne proljetne sjetve, sigurno je da oni sežu u dubinu. Jedan od njih vodi do zaključka da su ratari nakon katastrofalnog roda prošle jeseni u sjetvu odmah ušli bez neophodnih sredstava koja bi im omogućila da žito i ječam posiju na zadovoljavajući način. Naravno, nakon smjene vlasti, tadašnji novi ministar poljoprivrede Goran

Knežević bio je zauzet izradom nacrtu Zakona o poticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju, te iz tako opravdanih razloga nije mogao pomoći ratarima da poticaje, koje je kao dug naslijedio od njegova prethodnika Dušana Petrovića, ratarima isplati uoči početka sjetve. U međuvremenu Zakon je u siječnju i izglasan, ali se sada kao realna prepreka isplati poticaja za ovu godinu pojavila obvezna obnova registracije poljoprivrednih gospodarstava, koja je završena 31. ožujka i za čije je evidentiranje potrebno najmanje mjesec dana. Poljoprivrednicima je na taj način jasno stavljeno do znanja da na poticaje u najboljem slučaju ne mogu računati prije svibnja (pesimisti spominju

Ribe dolova (I. dio)

Čistac dola na Kapunji

O bašo sam sve veće ritove Severne Bačke, u njima sam nuz pecanje ribe upozno suživot živine (životinja) i raslinja i o njima često pripovido znatiželjnima, a podikojim ribolovcima pravio zazubice. Znali smo se nas nekoliko udružiti i radi pasije (strasti) vaćanja ribe na udicu ulogorit i provest nekoliko dana u mlaki jednog od sačuvanih ritova. Ko se namrsio na ribolovačku pasiju, taj se tog ne mož otarasit dok je živ. Zato ribolovci uživaju u čarima prirode koju drugi puk ne razumi, dok se na nju ne namrši ili barem u nju temeljno ne zaviri.

Na vodi i u vodi živi drugačiji svit živine od oni koje žive u ravni oko dolova. Iako se čini da voda u dolu stoji u mistu kao bara, ona sporo teče, a to se jedva vidi, kroz jedan ili više i do oko tri metra duboki kanala. Zato se voda u trski i nuz obalu brez raslinja sporo miša. Voda u dolu je podesna za život riba, koje su najkrupnija živina koja u njoj živi, a da je u njoj ima, to se s vrime na vrime vidi po praćakanju riba ili po jedva primetnim kolubarima kružića na uzburkanoj vodi.

U dolu žive i ribe kojima za život pasira voda koja sporo teče, u kojoj je najveća dubina

u čistacima (voda brez raslinja) oko tri metra, a da je blizu obale obrasla raslinjom sa kojeg i od kojeg se rane ribe. A da ribama baš ne bude potaman, imaju svoje predatore druge ribe i živinu (štuka, grgeč, patke [divije i pitome], vodomar, orao ribar, čaplje, vidra, kuna i dr., a naritko i mačka [!]) sa obližnjeg salaša i dr.

No i voda u dolu ima svoju manu, zato jel sporo teče na vrućini se brže zagrijava, to je podesno odranjivanju riba. Ali kad se u kanikuli voda zagrije na više od 20°C, onda se u njoj ositno smanji kisik i otežava disanje ribama, pa se one smire i većinom su učoporane u tzv. litnjem snu. Baš zbog tog u dolovima najviše žive ribe iz porodice šarana (ciproidi). Šaran i njegova njegovi rodovi podnose falingu ritske vode, a u kanikuli ciproidne (iz porodice šarana) ribe manjak kisika u toj vodi nadomiste kisikom iz ajera kojeg upijaju priko kože. Ta osobina je dovela do tog da je u ovom kraju, a i šire šaran najpoznatija riba, iako se friško ribije meso časkom kvari. Zato se šaran za ljudsku ranu najviše odranjiva u ribnjacima jel dobro podnosi kad ga nose dalje od ribnjaka, a kad nije u vodi, živi još po nekoliko sati. Najveća falanga šarana je što

mu je meso masno, ima blizu 20 posto masti u mesu, zato je pečen prikoviše masan, dok bile ribe (štuka, smuđ, grgeč, sabljar i dr.) imaju masti u mesu čak ispod 5 posto.

Nije zabiluženo da je bilo ko izučavo i opisao koje su ribe kadgod živile u ritovima, pa sa o felama tih riba mož samo nagađati po onim ribama koje i danas žive u zaostalim ritovima. Od današnji riba triba odbit ribe koje su se u novije naselile u ovu vodu, bilo da ih je čovik poribljavo ili su tice na nogama prinete oplodenu

ikru iz drugi voda. Na prilik, opisano je da se na kraju trideseti godina prošlog vika i u ritovima pojavio patuljasti somić (terpan).

Oko sedamdeseti godina prošlog vika tako je u ovdašnje vode dospila iz Rusije i babuška. No nisu samo te ribe važne za opis vrsta koje nisu ode živile, već njim triba dodat i druge ribe koje je ovamo dono čovik, npr. som, smuđ, amur i dr. samo se one ode ne mogu mrstiti.

U spominjanu riba koji je ode bilo u ritovima, a danas ih više nema, osobito u onima u kojima voda ne dotiče iz rika, triba se osloniti na zapažanja ribolovaca. Zato znamo da više nema oni riba koje smo kadgod ode vaćali na udicu: vretenasti crni šaran (sportska riba, na udici se zdravo otima), zlatni karaš, gavčica (najmanja i najlipča ribica), linjak (ode je u izumiranju) i dr.

SA ROGLJA

Raj u ravni

Odraso sam pod đurđinskim dolom. U se sam zauvik upio lipotu dola u ravni koju je čovik kabadahija uništio, oko šezdeseti godina prošlog vika. Dok sam živ, sa sjetom ću se sićati te dike naše ravni. I uništavanje dolova i drugi ritski staništa potako je razum ljudi koji su se podmetnili (zauzeli) i 2. II. 1971. g. da se u iranskom gradu Ramsaru usvoji međunarodna Konvencija o zaštiti vlažnih staništa (tzv. Ramsarska konvencija) koju je potpisala i Jugoslavija. Nažalost za naše dolove bilo je kasno.

Prija rata, u tridesetim godinama, ko dica iz okolni salaša rado smo se znali učoporati i liti nediljom poslipodne, kad su stariji prilegli podnovati, otisli smo se u dô. Zašto? Naprosto, ajdmo u dô, a kad smo tamo došli dočekao nas je dô na istom mistu, ali svaki put drugačiji. Lipo nam je bilo.

Tako sam konto ko da sam onda prošio stih: Sunce uvik izlazi na istoku, ali je ono uvik drugačije, kojeg je spivo Hafiz (1320.-1389.) perzijski pisnik kad se očaro lipotom ritova i čistaca u Šatt al Arabu.

POČELO PODNOŠENJE ZAHTEVA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA NAKNADU TROŠKOVA ZA IZVANTJELESNU OPLODNJU IZ PRORAČUNA GRADA

Podrška željenom roditeljstvu

Nakon što je Skupština Grada Subotice donijela odluku da će se iz proračuna financirati treći pokušaj izvantjelesne oplodnje, polovicom travnja formirano je stručno povjerenstvo za utvrđivanje ovog prava kojemu se podnose zahtjevi zainteresiranih. »Velika

stava na putu do željenog roditeljstva, te je iz proračuna izdvojeno 12,5 milijuna dinara s namjenom da im se pomogne financiranjem trećeg pokušaja. Kada se pravo ostvaruje iz fonda zdravstvenog osiguranja dobna granica žene utvrđena je na 40 godina, a u ovom slučaju, iz

nje iz sredstava zdravstvenog osiguranja (uvjerenje Filijale Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje), kao i dokaz da su podnositelji

zahtjeva stanovnici Subotice. Prema raspoloživim podacima, Subotica je jedina u Vojvodini izdvojila sredstva za ovaj oblik pomoći.

K. K.

je zainteresiranost parova za ovu mogućnost«, iznio je na konferenciji za tisak dr. Attila Csengeri, član Gradskog vijeća zadužen za zdravstvo.

Iz sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja moguće je ostvariti pravo na dva pokušaja izvantjelesne oplodnje, no mnogi parovi ulažu i znatna vlastita sred-

gradskih sredstava, granica se pomiče za jednu godinu više, također da bi se izišlo u susret parovima koji prolaze teži zdravstveni i biološki put do cilja da ostvare roditeljstvo.

U dokumentaciji koju je potrebno priložiti neophodno je prikazati podatak da je iskorišteno pravo na dva pokušaja izvantjelesne oplod-

Temeljem članka osnovu članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni Glasnik RS« br.135/04 i 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj

OBAVJEŠTAVA

Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj:

Izdala je pod brojem IV-05-I-501-193/2013, dana 22.4.2013. Rješenje o suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: IZGRADNJA PODNOG SKLADIŠTA S PRATEĆIM SADRŽAJIMA na katastarskoj parceli 37032/17 ko Donji grad, investitora DOO »GRANOLIS«, Novi Sad na Studiju izrađivača DOO »COING« Novi Sad, broj E-504/12-S, travanj 2013. godine

SADRŽAJ ODLUKE

Rješenjem broj IV-05-I-501-193/2013 od 22.4.2013. godine naloženo je investitoru da osigura sprovođenje mjera utvrđenih Studijom koje će osigurati monitoring i unapređivanje procesa s najmanje štetnim utjecajima na životni okoliš.

RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Predmetni projekt obuhvaćen je Uredbom o utvrđivanju Liste projekata za koje je obvezna procjena utjecaja i Liste projekata za koje se može zahtijevati procjena utjecaja na životni okoliš – točka 9 Prehrambena industrija podtočka 15 Mlinovi i sušare kapaciteta 200 t/dnevno.

Studijom je analizirana i ocijenjena kvaliteta životnog okoliša na prostoru u pogledu stanja zraka, zemljišta, buke, vode... kao i utjecaja izgradnje i rada planiranog skladišta žitarica i propisane mjere kojima će se spriječiti i/ili smanjiti štetni utjecaji na životni okoliš i zdravlje ljudi.

Međunarodni i regionalni sajam gospodarstva u Subotici

Međunarodni i regionalni sajam gospodarstva u Subotici bit će održan od 5. do 8. lipnja u Dvorani sportova. Tematika ovogodišnjeg, sedmog po redu sajma je proizvodnja, prerada i distribucija hrane. Sajam će već po tradiciji okupiti izlagače iz Srbije i zemalja u regiji, poglavito iz Hrvatske i Mađarske. Organizator je Javno komunalno poduzeće »Subotičke tržnice«, uz podršku lokalne samouprave, pokrajinskog Tajništva za gospodarstvo, Regionalne gospodarske komore Subotica i poduzeća »V Land sajmovi«.

HOD PROŠLIM VREMENIMA KROZ NAČINE OGLAŠAVANJA PROIZVODA I USLUGA

»Sve je samo reklama«

Oglašavanje u novinama, reklamne ploče, izlozi, fotografije, plakati i grafički prikazi, sve u cilju reklame

proizvoda i privlačenja pažnje kupaca u prošlosti, tema je izložbe koja je veliku pozornost privukla

u Novom Sadu, sada je postavljena u Subotici, a potom će biti prikazana u Osijeku i Puli

Prikaz raznovrsnog načina reklamiranja proizvoda i usluga u prošlosti od 19. prosinca do kraja ožujka imali su priliku vidjeti Novosađani, gdje je prvo postavljena izložba »Sve je samo reklama (Segmenti iz povijesti reklame u Vojvodini do 1941. godine)«, sada je postavljena u Gradskom muzeju u Subotici, a od 28. lipnja će biti prikazana u Muzeju Slavonije u Osijeku, te u Puli. Hod prošlih vremena kroz izloge, ploče iznad radnji, ambalažu, novinske oglase – moglo bi se u najkraćem reći o obilju povijesnih podataka koji su prikupljeni

Mirka Grlice. Kao da se otvorio nepresušan izvor podataka, navode autori, nakon što je izbor zanimljivih eksponata predstavljen javnosti kroz izložbu, ali i u obliku značajnih istraživačkih radova praćenih obiljem fotografija u atraktivnom i informativno vrlo sadržajnom katalogu pripremljenom uz izložbeni postav (glavni i odgovorni urednik ove publikacije je Mirko Grlica).

DUH STAROG VREMENA

»Na temelju materijala obrađenog za ovu izložbu«, navodi Veselinka Marković,

va i ilustracija dolazimo do značajnih saznanja o zanatskim i trgovačkim radnjama, industrijskim i ugostiteljskim objektima, financijskim institucijama, kao i o njihovim

kojih su nastajale, one su odraz cjelokupnog društvenog života – kako političkih, tako i umjetničkih i kulturnih promjena i dešavanja u određenom razdoblju.«

Otvorenje izložbe

u dugoj i opsežnoj pripremi izložbe kao zajedničkog projekta Muzeja Vojvodine i Gradskog muzeja u Subotici, autora povjesničara Ljubice Otić, Veselinke Marković i

»možemo zaključiti da reklame i oglasi predstavljaju izuzetno vrijedan i značajan izvor za proučavanje gospodarske povijesti Vojvodine. Pomoću reklamnih teksto-

vlasnicima, kapacitetima, cijenama, uspjesima, rasprostranjenosti itd. ... Bilo čemu da su posvećene, reklame odražavaju atmosferu, ukuse i stil jedne epohe, predstavljajući društveni, gospodarski, umjetnički i kulturološki fenomen. Iako ih moramo promatrati u kontekstu ekonomskih odnosa u okviru

Tragom prikupljene građe saznaje se da su najrazvijeniji zanati krajem 19. stoljeća bili kovački, kazandžijski, krojački, papučarski, opančarski, berberski, stolarski itd. Zanatstvo je najrazvijenije u Bačkoj, gdje je bilo koncentrirano više od polovice obrtničkih radnji u Vojvodini, a najjači gradski zanatski centar

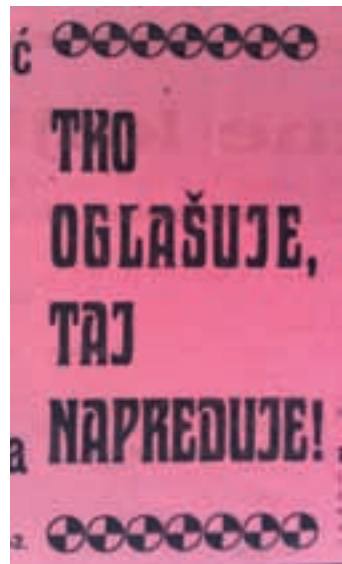
bila je Subotica, s impozantnim brojem od 3.380 radnji. S početkom 20. stoljeća javljaju se novi obrti, veza- ni za elektriку, mehaniku i

početkom 20. stoljeća.

Također i održavanje vašara ima vrlo dugu tradiciju na prostoru današnje Vojvodine, jer se od posljednjih deset-

bravarstvo. Pregledom broj- nih prikupljenih i prikazanih podataka uočava se da neki i od danas popularnih nači- na približavanja potrošačima i poticanja na kupnju, kao što su degustacije prehran- benih proizvoda, pokloni u obliku kalendara, isticanje cijene robe u izlozima, rekla- mne cijene, »sve po ... (istoj cijeni)«, jeftini tjedni, božićni i uskršnji tjedni, prodaja na rate, nagradne igre i sl., nisu proizvodi novije epohe, jer se javljaju još krajem 19. i

ljeća 19. stoljeća održavaju u obliku industrijsko – obrtnič- kih izložbi i sajmova poljopri- vrednih proizvoda.

NOVINE I OGLAŠAVANJE

Novinska reklama, kao jedan od nekoliko načina mogućnosti reklamiranja u prošlosti, već u 19. stoljeću postala je (a ostala i danas) vrlo ozbiljan način oglašava-

vanja proizvoda i usluga, o čemu bilježi Ljubica Otić. Tekstovi oglašivača, grafički prikazi i fotografije iz toga doba, imaju značajnu ulogu i u sagledavanju potreba ljudi toga vremena, tržišnih ponu- da i interesiranja, platežne moći, te modnih trendova u različitim područjima života (odjeća, nakit, frizure, pokuć- stvo, prijevoz, odmor, ponuda kulturnih i drugih instituci- ja ...). Naravno, osnovni cilj reklame je uvijek bio isti: informirati, uvjeriti i prodati.

Istražujući reklame u sta- rom subotičkom tisku, Mirko Grlica navodi: »U 'Hrvatskim novinama' je nastao jedinstve-

ni slogan 'Tko oglašuje, taj napreduje', kao pokušaj ured- ništva privući što veći broj oglašivača.« Nekoliko proi- zvoda se reklamiralo putem lijepo oblikovanih grafičkih ilustracija, a kao ekskluzivan reklamni prostor izdvojena je druga strana. »Sredinom 1929. godine su se na tom mjestu reklamirale gumene potpetice za cipele 'palma'. Interesantan je podatak da je u idućim brojevima ta stra- nica često ostajala prazna, jer nije bilo reklama, a ona nije popunjavana drugim sadrža- jima.«

K. Korponaić

JEDINSTVENI VJERSKI OBJEKTI U BEZDANU

Najstarija kapela i crkva jedinstvenoga imena

Zahvalan narod zavjetnu kapelu Svetog Trojstva

podigao je u prvoj polovici XVIII. stoljeća, a oko te

*kapele počelo je naseljavanje Bezdana * Stotinu*

godina kasnije izgrađena je nova crkva posvećena

apostolima Šimunu i Judi Tadejskom

Najstarija zavjetna kapela u Vojvodini koju je gradio narod nalazi se u Bezdanu. U Bezdanu je i jedina crkva u Vojvodini posvećena apostolima Šimunu i Judi Tadejskom. Dovoljni su to razlozi za naš posjet Bezdanu, a tko bi pravi sugovornik na tu temu bio no župnik *Mihalj Zelić*. Od njega doznajemo i druge zanimljive podatke vezane za Bezdan i vjerske objekte.

ZAHVALA NARODA

Za ispričati priču o zavjetnoj kapeli Svetog Trojstva u Bezdanu mora se promatrati i povijesni kontekst doseljavanja i života na prostorima oko Bezdana. Povijesni podaci kažu kako je taj prostor bio naseljen još početkom XIV.

stoljeća, ali u vrijeme Turaka sve je uništeno. Kada je počelo ponovno naseljavanje, prvi žitelji - Hrvati, Mađari i Srbi - naselili su se u Štrbac nedaleko od Bezdana, a sam Bezdan spominjao se kao pašnjak, gdje su mještani Štrpca napasali stoku. Zbog bolesti uginuo je veliki broj životinja, a vlasnici su se zavjetovali da će, ukoliko bolest prođe, na pašnjaku sagrađiti zavjetnu kapelu. »Ispunili su to obećanje i podigli zavjetnu kapelu Svetog Trojstva. Prema sačuvanim podacima bila je to 1737. godina. Mise su prvo držali franjevci koji su dolazili iz Sombora. Kapela je vrlo jednostvna, nema freski, ukrašavanja, oličena je vapnom. Po današnjim mjerilima to je jedna mala kapela, s malim tornjem. Kako

u kapeli nema struje, zvono nije na struju, već se zvoni kao što se to nekada radilo, pomoću konopca. U kapelu može stati 50 do 100 vjernika«, priča vlč. Zelić. Kapela je pod zaštitom kao spomenik kulture, te se svi radovi koji se na njoj rade moraju izvoditi tako da se ne naruši njen autentični izgled. Koristi se i danas, i mise se održavaju na dan Svetog Trojstva.

Oko kapele, koja se nalazi na uglu današnje Puste ulice i Somborskog puta, prvo je bilo groblje, a kasnije su oko nje građene kuće i stanovnici iz naselja Štrbac polako su se

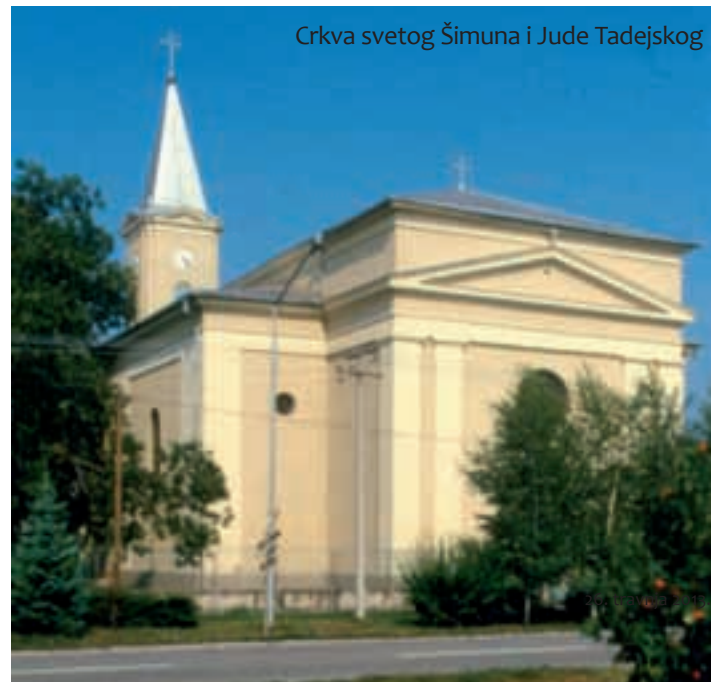
selili na područje današnjeg Bezdana.

APOSTOLI ŠIMUN I JUDA TADEJSKI

Broj stanovnika Bezdana je rastao, pa je kapela Svetog trojstva postala pretijesna za sve vjernike. »Današnja crkva u Bezdanu, svetog Šimuna i Jude Tadejskog, izgrađena je 1846. godine, ali je ona podignuta na temeljima prijašnje crkve. Gradnju crkve pomogli su narod i Katolička nadbiskupija. Crkva nosi ime svetog Šimna i Jude Tadejskog i nisam čuo da

CENTAR NIJE U SREDIŠTU

Iako se obično crkve grade u središtu mjesta, u Bezdanu to nije slučaj, jer se crkva nalazi na izlasku iz sela u smjeru Dunava. Ne samo da je u tom dijelu crkva, već i mjesni ured, pa centar sela nije tamo gdje je središte naselja. Naš sugovornik to objašnjava željom nekadašnjih žitelja Bezdana da mjesto razvijaju u smjeru Dunava, što se nije dogodilo.

Crkva svetog Šimuna i Jude Tadejskog

Župnik Zelić u crkvi

u Vojvodini postoji još neka crkva posvećena ovim apostolima. Objašnjenje za taj naziv crkve je u tome što je Bezdan bio mjesto okruženo šumama i vodom i da bi se došlo do Bezdana moralo se ili prijeći preko mosta ili proći kroz šumu. Ovi apostoli zaštitnici su šumara, zaštitnici onih koji žive od vode i šume, pa su Bezdanci zato po tim apostolima nazvali svoju crkvu«, pojašnjava vlč. Zelić. Crkva svetog Šimuna i Jude Tadejskog duga je 50 metara, široka je 24,5 metara, unutarnja visina je 13, a toranj je visok 30 metara. Na taj toranj, točnije na njegov položaj, župnik Zelić nam skreće pozornost. »Obično su tornjevi

u crkvama s prednje strane, gdje se ulazi, jer u katoličkim crkvama ulaz je pod tornjem. Gledano s prednje strane ova naša crkva u Bezdanu izgleda kao da nema toranj, jer toranj je sa zadnje strane. I još vrijedi istaknuti kako je toranj mnogo manji nego što bi trebao biti. Najvjerojatnije su u vrijeme gradnje crkve planirali podići još dva tornja s prednje strane crkve, na objema stranama po jedan. Očigledno nije bilo novca, jer bile su to godine revolucije, pa je jedan manji, privremeni toranj izgrađen iza crkve. Mislim kako je to najlogičnije objašnjenje, jer ako pogledate prednju stranu crkve vide se prazna mjesta gdje su trebali biti tornjevi, a ovaj toranj pozadi nije u sklopu crkve, već je dograđen«, kaže bezdanski župnik.

Posljednja obnova crkve bila je 1970. godine. Tada su obnovljene i zidne slike koje su urađene u nešto svjetlijim, za crkvu smjelijim bojama. Crkva ima glavni i četiri sporedna oltara. Deset kipova izrađeno je od čistog drveta bez gipsa i kamena. U crkvi su i vitraji koji su urađeni u Budimpešti 1896. godine. Orgulje su postavljene početkom XX. stoljeća.

Zlata Vasiljević

ŽUPSKA ZAJEDNICA

Osim spomenute kapele Svetog Trojstva, još su dvije kapelice na dva groblja. Koliko je župska zajednica imala vjernika, vjenčanja, krštenja i pokopa polovicom XIX. stoljeća, kada je završena crkva, nismo saznali jer su matične knjige iz tog razdoblja odnesene crkve na prijepis i još nisu vraćene. Oko 90 posto članova župske zajednice su Mađari, a desetak posto Hrvati. Mise, vjenčanja, krštenja, pokopi i vjeronauk odvijaju se na mađarskom i hrvatskom jeziku, s tim što su mise na mađarskom svakodnevno, a na hrvatskom jednom tjedno. »Ja sam ovdje 14 godina. Tih prvih godina godišnje je bilo tridesetak krštenja i do 12 vjenčanja. Prošle godine bila su samo dva vjenčanja i desetak krštenja. Godišnje imamo između 60 i 70 pokopa«, kaže župnik Zelić i dodaje kako vjeronauk na hrvatskom jeziku u seoskoj školi pohađa oko 50 đaka.

U SOMBORU PREDSTAVLJEN ZBORNİK »SRPSKO-HRVATSKI ODNOSI«

Probleme rješavati dijalogom

U Hrvatskom domu u Somboru u petak 19. travnja predstavljen je Zbornik radova »Srpsko-hrvatski odnosi« s petog znanstvenog skupa koji se održava u Golubiću Obrovačkom u Hrvatskoj. Domaćin predstavljanja predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« Mata Matarić u pozdravnoj je riječi istaknuo značaj ovoga skupa: »Znanstveni skup u Golubiću događaj je koji prate Europska Unija, Srbija i Hrvatska. U rad tog znanstvenog skupa uključeni su i ugledni predstavnici hrvatske zajednice u Srbiji.« U radu znanstvenog skupa u Golubiću do sada je sudjelovalo oko 80 znanstvenika iz Srbije, Hrvatske, Europe, Amerike, koji se bave konkretnim problemima. Poslije svakog skupa se izdaje Zbornika radova. Organizatori skupa su Centar za istoriju, demokratiju i pomirenje iz Novog Sada i Udruga za povijest, suradnju i pomirenje iz Golubića. Zajednički se radi na rješavanju problema koje imaju Hrvati i Srbi i to na taj način što se u lokalnoj zajednici traže konkretni problemi koji se rješavaju dijalogom.

Glavni i odgovorni urednik Zbornika Darko Gavrilović, profesor na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu, istaknuo je kako će hrvatski narod u Vojvodini, ukoliko izgubi duhovnost i kulturu, nestati s ovih prostora. »Ako hrvatski narod u Vojvodini počne nestajati kroz kulturna zbivanja, još više će mu se to događati i kroz politička. S kulturnim i političkim propadanjem ide usporedo i gospodarsko propadanje, pa će postupno s ovih prostora nestati Hrvata. Isto to važi i za Srbe u Hrvatskoj. Muka hrvatske zajednice u Vojvodini i muka srpske zajednice u Hrvatskoj je jednaka«, rekao je Gavrilović. On je istaknuo značaj prava da se uči na svome jeziku, da Hrvati u Vojvodini uče hrvatski jezik, da imaju svoj udžbenik povijesti, a isto takva prava trebaju imati i Srbi u Hrvatskoj.

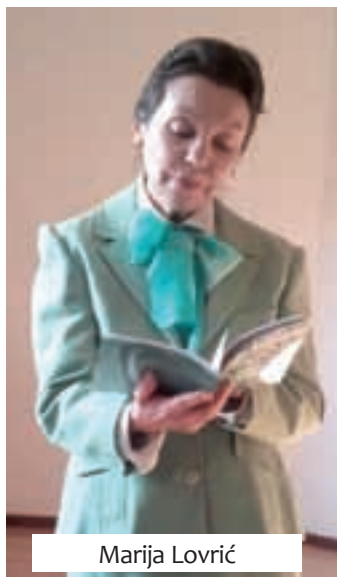
Most suradnje su manjinske stranke u objema državama koje, kako kaže Gavrilović, već surađuju nekoliko godina.

Prof. dr. Janko Veselinović, organizator znanstvenog skupa u Golubiću, istaknuo je kako su manjinske stranke Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj u istoj poziciji, jer nisu dio aktualne vlasti u Srbiji i Hrvatskoj. Osvrćući se na aktualna događanja u Vojvodini, Veselinović je istaknuo kako se neke stvari ponavljaju: »Nadam se da smo više osviješteni i da sada običan narod neće nasjesti na jeftina obećanja političara, da će im biti bolje ako glasuju za stranku koja osporava postojanje drugoga naroda, njegovoga jezika i pisma, mogućnosti da taj narod živi dostojanstveno.«

Z.V.

TRADICIONALNA MANIFESTACIJA HKUPD-A »STANISLAV PREPREK« IZ NOVOG SADA

Raspjevano »Preprekovo proljeće«

Marija Lovrić

Ženska pjevačka skupina

»Preprekovo proljeće«, tradicionalna manifestacija HKUPD-a »Stanislav Preprek« iz Novog Sada, održana je u subotu, 20. travnja. Otvarajući manifestaciju, predsjednik društva *Marijan Sabljak* pozdravio je nazočne i izrazio zadovoljstvo što je manifestacija, koja se održava posljednjih pet godina u spomen na književnika i skladatelja *Stanislava Prepreka*, prepoznata kao veoma značajna i bitna. On je pročitao pjesmu u spomen na nedavno preminulog profesora *Đuru Rajkovića*, koji je bio blizak

Preprekov suradnik i njegov pravni sljedbenik.

Nazočnima su se predstavili gosti – zbor HKPD-a »Jelačić« iz Petrovaradina, pod ravnanjem profesorice *Vesne Kesić Krsmanović*, izveo je skladbe *Stanislava Prepreka*, predstavila se i ženska pjevačka skupina HKUPD-a »Stanislav Preprek« pod ravnanjem *Dobrovoja Jankovića*, izvođeci pjesme po zapisu *Julija Njikoša* i *Tihomira Vujičića*.

Svoje pjesme, koje su se našle i u zbirci pjesama »Preprekovo proljeće 2012«, govorili su: *Ivan Balenović*,

Jelisaveta Buljovčić-Vučetić, *Branka Dačević*, *Dubravka Herget*, *Manda Jakšić*, *Marko Kljajić*, *Bosiljko Kostić*, *Marija Lovrić*, *Danijela Lukinović*, *Mila Markov-Španović*, *Mladen Franjo Nikšić*, *Mladen Šimić*, *Ana Marija Kaluđerović*, *Ljerka Radović*, a pjeme *Branimira Miroslava Tomlekina* kazivala je *Ana Marija Kaluđerović*.

Ovogodišnja zbirka naziva »Preprekovo proljeće 2012« četvrta je po redu zbirka ovoga društva. Govoreći o njoj, Marija Lovrić je kazala: »Ova zbirka je plod manife-

stacije 'Preprekovo proljeće'. Skupina entuzijasta, marljivo radeći uspjela je realizirati svoju zamisao i pretočiti literarne radove u ovu zbirku. Ona je pisana standardnim hrvatskim jezikom, štokavskim narječjem, ijekavskim izgovorom, a prisutni su i čakavsko i kajkavsko narječje i ikavski izgovor.« Naglasila je kako zbirka sadrži i posljednji rukopis profesora *Đure Rajkovića* koji se odnosi na *Prepreka*.

Priredena je i izložba slika članova društva.

M. H.

AKADEMIJA POVODOM BLAGDANA SV. MARKA Dan sela u Starom Žedniku

U nedjelju, 21. travnja, u organizaciji odjela za kulturu Mjesne zajednice Stari Žednik održana je akademija povodom Dana sela, koji se od 1995. godine veže uz blagdan Sv. Marka, kome je posvećena i mjesna katolička crkva. Odbor za kulturu Mjesne zajednice povremeno organizira kulturna dešavanja, tako da u veljači imaju folkornu pokladnu večer, u travnju obilježavaju Dan sela, u srpnju Dužijancu, a u studenom ogranak HKC-a »Bunjevačko kolo« priređuje godišnji koncert. Na ovogodišnjoj proslavi Dana sela obilježeno je i 45 godina od kada je Mjesna zajednica Stari Žednik dobila svo-

jeg prvog predsjednika, a povodom toga uručeno je priznanje *Nikoli Tonkoviću*, koji je na funkciju prvog predsjednika bio izabran 1968.

U selu već osamnaest godina djeluje ogranak HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice. Ova je udruga jedino kulturno okupljalište za djecu u ovome selu, iako još postoji mogućnost

KNJIŽEVNA VEČER U ŽUPNOM UREDU CRKVE SV. JURJA U VAJSKOJ

Na krilima pjesme i riječi

Pjesmom *Željka Šeremešića* »Da ti divanim« u interpretaciji *Anite Đipanov* iz Monoštor, koja je i vodila cjelovečernji program, započela je književna večer u petak, 19. travnja, u župnom uredu crkve sv. Jurja u Vajskoj.

Pred brojnom publikom iz svih okolnih mjesta nastupili su Anita Đipanov i Željko Šeremešić iz Monoštor, te Ivan Karan iz Stanišića i Josip Dumendžić Meštar iz Bođana, koji su recitali stihove na ikavici. Program je uljepšala skladnim pjevanjem i dobro odabranim skladbama pjevačka skupina »Kraljice Bodroga« iz Monoštor.

OSNOVNI CILJ – OČUVANJE TRADICIJE, KULTURE

»Već treću godinu HKPU 'Zora' i MO DSHV-a u Vajskoj organiziraju slikarsko-pjevačke ili, pak, književne večeri. 'Zora' je prepoznatljiva kao udruga kulture kojoj je osnovni cilj očuvanje tradicije, kulture i predstavljanja javnosti suvremenih dostignuća hrvatske zajednice u Vojvodini. Svaki puta, u okviru ovih događanja, mjesna udruga 'Zora' poziva u goste neko od već renomiranih hrvatskih društava iz bliže ili dalje okoline, kao i iz matične države. Uz to predstav-

lja i kontinuirani rad vlastite pjevačke skupine, njegujući pri tom tradicijsko pjevanje ovoga kraja«, rekao je među ostalim tajnik društva *Željko Pakledinac* pozdravljajući publiku i uvažene goste.

CVRKUT IKAVICE

U sklopu zanimljivog programa nizale su se pjesme na šokačkoj ikavici u izvedbi Anite Đipanov i interpretaciji pjesnika *Željka Šeremešića* i Josipa Dumendžića Meštra. Prikazan je i jedan ulomak iz većeg scenskog djela *Željka Šeremešića* »Rizanaca tvrdi na suvo« u kome je sudjelovalo, osim Anite Đipanov, *Anđela Matin* i *Jovan Periškić* dvoje mlađih članova udruge

»Bodrog«. Glazbeni dio programa bio je u znaku ženskog zbora »Kraljice Bodroga« koje su izvele nekoliko lijepih pjesama na šokačkoj ikavici i time pokazale da je ovaj govor još uvijek očuvan među ovdašnjim Hrvatima.

Ivan Karan je ukazao da je ikavica najrašireniji govor u Hrvata kojim govore Dalmatinci, Ličani, Hercegovci, Šokci, Bunjevci, te da ga možemo naći ne samo u štokavskom, nego i u kajkavskom, pa i čakavskom narječju. Potom je pročitao ulomak iz »Privoda Svetog pisma« (početak Ivanove radosne visti) *Matije Petra Katančića*, hrvatskog književnika, latinista i prevodite- lja prvog cjelovito tiskanog

Svetog pisma na hrvatski jezik 1831. godine. Svoje izlaganje Karan je završio prekrasnom pjesmom »Ikavico, naša diko« *Vlatka Pavletića*.

Uz pjesmu »Cvrkut ikavice« Josipa Dumendžića Meštra, ovo je bila svojevrsna oda ikavici, kao, uostalom, i cjelokupan program, a pjesma »Moja duša«, koju su na koncu večeri otpjevale raspložene Monoštorke, bila je poruka ljubavi, ne samo prema hrvatskom narodu, nego cijeloj Vojvodini i svakome čovjeku. Ona je bila i odličan uvod u zajedničko druženje i domjenak koji je uslijedio nakon programa u lijepo uređenoj dvorani župnog ureda.

Z. Pelajić

bavljenja nogometom, stolnim tenisom i šahom. Udruga redovito sudjeluje u manifestacijama sela. *Akesandra Lipozenčić* voditeljica je folklornog odjela je istaknula: »U žedničkom ogranku podučavam oko tridesetero djece, koja su podijeljena u dvije skupine osnovnoškolskoga uzrasta. Oni s oduševljenjem dolaze na probe, ali bi im trebalo malo više motivacije, tj. više nastupa tijekom godine. Dan sela je jedna od prigoda kada djeca mogu pokazati što su naučili.«

U kulturnom dijelu programa osim domaćina nastupali su i: KUD »Bosa Miličević« iz Novog Žednika, HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, ogranak HKC-a »Bunjevačko kolo«

»Mjesna zajednica podržava ovakve kulturne manifestacije. Vijećnička grupa DSHV-a organizira resor kulture već treći mandat, te moralna i logistička podrška nije upitna, iako je financiranje otežano«, rekao je *Mirko Ostrogonac*, predsjednik ogranka HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Starog Žednika i predsjednik Savjeta Mjesne zajednice Stari Žednik.

iz Bikova, te izvorna pjevačka skupina »Kraljice Bodroga« iz Bačkog Monoštor, koja djeluje pri KUD-u Hrvata »Bodrog«. I. D.

GODIŠNJA SKUPŠTINA HKPD-A »MATIJA GUBEC« IZ RUME

U susret velikom jubileju

Radno predsjedništvo skupštine

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« održalo je svoju 110. redovitu godišnju skupštinu. Skupština je održana u prostorijama društva u subotu, 20. travnja. Pred sam početak skupštine kraćim programom predstavili su se s nekoliko pjesama polaznici Škole tambure, pod ravnanjem *Željka Jerkovića*.

Oficijalni dio skupštine otvorio je prigodnim pozdravnim govorom predsjednik društva *Pavle Škrobot*, da bi potom bilo predstavljeno izvješće o radu i financijsko izvješće za 2012. godinu, kao i plan rada i financijski plan za tekuću godinu.

U izvješću o radu precizno je naveden čitav niz aktivnosti, poput nastupa Velikog

tamburaškog orkestra, organiziranja igranki, sudjelovanja na velikom broju kulturnih manifestacija, prezentacija poljoprivrednih proizvoda i slično, dok je u planu za 2013. godinu sve podređeno proslavi velikog jubileja: 110 godina postojanja i rada društva. Tim povodom planirano je

održavanje prigodnog svečanog koncerta u svibnju, čiji bi pokrovitelji trebali biti Općina Ruma i Vlada AP Vojvodine. Od ostalih aktivnosti predviđen je nastavak rada na prikupljanju dokumentacije za pokretanje postupka povraćaja zgrade Hrvatskog doma u Rumi. Po završetku skupštine za sve nazočne priređen je prigodan domjenak.

N. Jurca

Polaznici škole tambure

EKOLOŠKA AKCIJA POVODOM DANA PLANETA

Očišćen Monoštor

Dan planeta Zemlje u svijetu se službeno obilježava od 1992. godine kada je tijekom Konferencije UN-a o okolišu i razvoju u Rio de Janeiru, na kojoj je sudjelovao veliki broj predstavnika vlada i nevladinih organizacija, usklađen dalekosežni program za promicanje održivog razvoja. Tako je u subotu 19. travnja u Monošturu organizirana velika akcija čišćenja i uređivanja sela i njegove okoline, što je već tradicija godinama unazad. Volonteri su bili učenici petog, šestog i sedmog razreda OŠ »22. oktobar«, kao i članovi seoskih udruga: Klub sportskih ribolovaca

»Šaran«, Pčelarsko društvo »Pčela«, Vatrogasno društvo, Lovačka udruga, Nogometni klub »Dunav«, Radio klub, URB »Rumunka«, Udruga žena »NADE« i UG »Podunav«, uz podršku aktivista JP »Vojvodinašume«. Koordinator događaja bila je Mjesna zajednica Bački Monoštor.

Djeca i ženski dio volontera bili su angažirani na sakupljanju otpada po ulicama, ribiči su iz čamaca čistili Dunavac »pod Bašćom«, a volonteri »Vojvodinašume« dio rezervata kod Bašće. Za uređenje Romskog naselja zaduženi su bili aktivisti

URB »Rumunka«, a u sklopu čišćenja uređene su i lokacije kod seoskog groblja, rubni djelovi sela, eko-centar, a obavljani su i potrebni popravci mobilijara u središtu sela. Sakupljanje i prijevoz vreća sa smećem obavljali su džipovi s prikolicama iz JP »Vojvodinašume«.

Količina otpada koja je sakupljena manja je od one s istih mjesta prošle godine, pa je evidentno kako je došlo do izvjesne promjene svijesti, iako i dalje postoje lokacije na koje nesavjesni građani i dalje bacaju otpad, usprkos organiziranom izvozu od strane JKP »Čistoća« Sombor.

Z. Mitić

TAVANKUĆANI U SLUŽBENOM POSJETU ZAGREBU

Obećana pomoć za projekte

Susret s gradonačelnikom Milanom Bandićem i predstavnicima Gradskog poglavarstva

Predstavnici tavankutskih institucija – Galerije Prve kolonije naive u tehničarima slame Tavankut, HKPD-a »Matija Gubec« te osnovne škole »Matija Gubec« – 23. travnja su na poziv gradonačelnika Zagreba boravili u službenom, ali i uzvratnom posjetu Zagrebu i tom su se prigodom susreli s predstavnicima Grada te Zagrebačke županije.

Tavankutsko izaslanstvo činili su: *Ladislav Suknović*, *Branko Horvat*, *Stanislava Stantić-Prčić* i dr. *Marinko Stantić*. U Gradskom poglavarstvu primili su ih grado-

načelnik *Milan Bandić*, pročelnik Gradske uprave za financije *Slavko Kojić*, načelnica Odjela za kulturu Grada Zagreba *Laura Topolovšek*, te zamjenik pročelnika Gradske uprave za obrazovanje, kulturu i sport *Tedi Lušetić*. Domaćinima je predstavljen rad ovih hrvatskih udruga, škole te Festivala duhovne glazbe Hosanafest.

Ispred Zagrebačke županije Tavankučane su ugostili *Rudolf Vujević*, zamjenik župana Zagrebačke županije, te *Vjeran Štublin*, pročelnik Odjela za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu

Županije. Na sastanku je potvrđena i ovogodišnja potpora Festivalu duhovne glazbe Hosanafest, te pomoć oko opremanja kabineta za hrvatski jezik u osnovnoj školi u Tavankutu. »Na sastanku s predstavnicima gradske uprave Grada Zagreba predstavljene su aktivnosti HKPD »Matija Gubec« i Galerije prve kolonije naive u tehnici slame. Posebna tema bio je projekt obnove Etno-salaša Balažević, zadužbine pok. *Jasne Balažević* u Tavankutu. Predstavnicima Gradskog poglavarstva izneseni su do sada postignuti rezultati na

polju razvoja ruralnog turizma i očuvanja kulturne baštine, te hitna potreba obnove Etno-salaša, kako bi naša udruga mogla spremno i konkurentno odgovoriti predstojećim projektnim aktivnostima i turističkim potrebama. Gradonačelnik Milan Bandić je obećao finacijsku potporu navedenom projektu koji je ocijenjen kao iznimno značajan za hrvatsku zajednicu i razvoj ruralnog turizma«, ukratko je opisao boravak u Zagrebu *Ladislav Suknović*, predsjednik HKPD »Matija Gubec« Tavankut.

I. D.

REDOVITA SKUPŠTINA HKC-A »SRIJEM« – HRVATSKI DOM

Istaknuti najznačajniji planovi

Redovita skupština Hrvatskog kulturnog centra »Srijem« – Hrvatski dom održana je u nedjelju 21. travnja u prostorijama srijemskomitrovačkog Hrvatskog doma. Skupštinu je otvorio predsjednik HKC-a *Krunoslav Đaković* ukratko obavijestivši članove o radu društva u prethodnoj godini, a zatim su godišnja izvješća podnijeli predstavnici

odjela: *Dario Španović* za književni odjel, *Zlatko Načev* za sportski odjel, časna sestra *Cecilija Tomkić* za pjevačko društvo »Nada«, *Ana Meljančić* za atelje »Sveta Anastazija«, za tamburaški odjel *Josip Dujić* i za folklorni odjel *Vlatko Hrgović*. U izvješćima je iznesen rad u protekloj godini i planovi za ovu godinu. Kao najznačajniji planovi istaknuti

su: manifestacija hrvatskih udruga iz Srijema 19. svibnja u srijemskomitrovačkom kazalištu, gostovanje društva »Vila Velebita« iz Požege, rad na uvođenju predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u srednje škole, proslave Svetog Nikole i Svetog Dimitrija, kupovina nove sportske opreme, osnivanje škole tambure, postavka nove koreografije,

izrada novih nošnji, te gostovanje folkloru u Njemačkoj koje je predviđeno za listopad. Skupštini je nazočilo oko 100 članova društva i oni su imali prigodu biti upoznati i s financijama društva. Skupština je završena pitanjima i odgovorima koja su članovi uputili predsjedniku i voditeljima odjela.

A. Dujić

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Najveća moć Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva krajem XIV. stoljeća

Piše: dr. Zsombor Szabó

Poslije prikaza svakodnevnog života u srednjem vijeku, vratit ćemo se malo povjesno-političkim zbivanjima. Nakon *Karla I.* na hrvatsko-ugarsko prijestolje stupa njegov sin *Ludovik I. Anžuvincac*. Kralj Ludovik I. je bio moćan vladar, (vladao od 1342.-1382.), moglo bi se reći najmoćniji vladar srednjovjekovnog Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva. Njegova se vlast (izvjesno vrijeme) protezala od Baltičkog mora do Sicilije. Nakon smrti ujaka *Kazimira III.* (1370.) naslijedio je i poljsku krunu, te je tako bio hrvatsko-ugarski poljski kralj. U mađarskoj je historiografiji dobio pridjev Nagy Lajos (Veliki Ludovik). Supruga mu je bila *Jelena*, kći *Stjepana Kotromanića*, koja mu je donijela u miraz Hum i savezništvo s Bosnom (u mađarskoj se historiografiji ona zove *Boszniai Erzsébet*). »Osvajanjem Beograda suzbija apetit agresivnog vladara Srbije *Stjepana Dušana*«¹. Radi se o srpskom kralju, kasnije grčkom caru Dušanu. Mađarska povijest drugačije gleda njegov lik, smatra ga najistaknutijim članom dinastije Nemanjić i tvrdi kako se rodio iz braka *Uroša III.* i jedne ugledne ugarske dame, kćerke vojvode *Lászla*². Planirao je zauzimanje hrvatsko-ugarskog Prekosavskog teritorija: bosansku, ozrensku, tuzlansku i mačvansku banovinu. Za vrijeme njegove vladavine dolazi do prvih ozbiljnih vjerskih sukoba između katolika i istočnogričke (pravoslavne vjere), ali o tom – potom.

CENTRALIZAM LUDOVICA I. ANŽUVINCA

Pod ovim naslovom već citirani udžbenik piše o Ludoviku I.: »Slomivši moć

Ludovik I. ulazi u Zadar, detalj sa zadarskog relikvijara sv. Simeona 1380. godina

velikaškog roda *Šubić*, otpor Karlu I. južno od Gvozda pruža još *Ivan Nelipić*, protiv koga je većina hrvatskih velikaša. Njegovom je smrću (1344.) Anžuvincima bio otvoren put da pokore hrvatske velikaše i slome samostalnost i njihov otpor... *Vladislava*, udovica Ivana Nelipića, nije se mogla ozbiljno suprotstaviti Ludoviku I. i godine 1345. dolazi do nagodbe s kraljem... Skupa s Nelipićima, Ludoviku su se pokorili i ostali velikaši, osim *Šubića*, koji još uvijek pružaju otpor centralizaciji, pokušavajući kralju zapriječiti izlaz na more. Naposljetku i oni pristaju uz kralja predavši mu 1347. utvrđenu Ostrovicu u zamjenu za utvrdu Zrin u donjem Pounju«³. U mađarskoj literaturi pak piše kako su hrvatski velikaši Nelipići i *Šubići* bili, pored Venecije, stožeri osvajačkih planova kralja Dušana na spomenutom teritoriju.⁴ Ovo navodimo jednostavno zato da poštovani čitatelji steknu dojam o političkim interpretacijama zbivanja u srednjem vijeku. Rekao bih: malo pišemo što nam ide u prilog, malo šutimo o onome što je protiv nas. Nažalost, i dan-danas je ovakva politika

3 Navedeni udžbenik, str. 161,

4 Ista stranica navedene literature.

živa, naročito kada se političari pozivaju na srednji vijek.

RAT S VENECIJOM ZBOG DALMACIJE – OSNIVANJE HRVATSKE RATNE MORNARICE

Ludovik je vodio tri puta rat s Venecijom. U prvom (1345.-46.) nije mogao pomoći Zadru da se ustankom oslobodi Mlečana i s Republikom Sv. Marka potpisuje osmogodišnje primirje kojeg se Mlečani nisu pridržavali. Venecija osvaja Skradin i prijeti hrvatsko-ugarskom kralju da osvoji i ostale dalmatinske otoke i gradove. Hrvatsko-ugarski kralj je u savezništvu s Genovom, suparnicom Venecije, obnavlja ratne sukobe (1356.-1358.) Na kraljevoj strani su Split, Trogir, Šibenik i Nin. U ratu Ludovik osvaja Zadar (ovaj boj je talijanski slikar Tintoretto i ovjekovječio na jednoj veličanstvenoj slici). Ludovik uspješno ratuje protiv Venecije i u Italiji, koja mora potpisati teške uvjete mira. Mirom u Zadru 1358. godine mletački dužd se odriče naslova »dužd Dalmacije« i predaje Hrvatsko-Ugarskom Kraljevstvu jadransku obalu od sredine Kvarnera do Drača. Mletački građani se moraju seliti iz Zadra i Nina. Zadarskim mirom, prvi put nakon kralja Kolomana, hrvatska obala i otoci bili su duže oslobođeni mletačkog utjecaja. Imajući u vlasti jadransku obalu, kralj Ludovik I. je počeo obnavljati hrvatsku ratnu mornaricu s admiralom (*admiratus regnorum Dalmatie et Croatorum*). Od 1378. do 1381. kralj po treći put ratuje s Venecijom, zbog Kotora, koji se stavio pod zaštitu hrvatsko-ugarskog kralja. U ponovnom savezu s Genovom, Venecija se mirom u Torinu 1381. obavezuje poštovati odluke Zadarskog mira i plaćati godišnji danak od 7.000 dukata. Ulazak dalmatinskih gradova u sastav Hrvatsko-Ugarske Kraljevine pogoduje njihovu gospodarskom razvoju, posebice Zadru i Dubrovniku, koji u to vrijeme doživljavaju razdoblje društvenog i gospodarskog procvata i blagostanja. Dubrovački su trgovci imali svoje kolonije u Mitrovici, Iloku, čak i Segedinu.

¹ Citat iz udžbenika Franko Mirošević, Franjo Šanjek, Anđelko Mijatović: Povijest za drugi razred gimnazije, Školska knjiga Zagreb, 1999. str. 164.

² Hóman Bálint, Szekfű Gyula: Magyar Történet, Királyi magyar egyetemi nyomda, 1942/1960. Ovo zato smatram interesantnim podatkom, jer se u srpskoj historiografiji ovo ne spominje.

I teme vojvođanskih Hrvata na skupu u Biogradu na moru

SUBOTICA – Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* sudjelovao je na jedanaestom po redu jezikoslovno-pjesničkom skupu »Domaća rič« kojega je prošle subote u Biogradu na moru organizirao Ogranak Matice hrvatske u Zadru. Žigmanov je u izlagao na temu »Suvremeno pjesništvo u bačkih Hrvata na bunjevačkoj ikavici – faktografska panorama i pjesničke strategije«, dok je u drugom dijelu skupa čitao svoje pjesme i dijelove proznih tekstova na bunjevačkoj ikavici.

100. obljetnica od rođenja biskupa Matije Zvekanovića

SUBOTICA – U povodu 100. obljetnice od rođenja mons. *Matije Zvekanovića*, prvog subotičkog biskupa, Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« priređuje večeras (petak, 26. travnja), prigodnu akademiju. Akademija će se održati u 19 sati u pastoralnom centru »Augustinianum«. O životu i djelu biskupa Zvekanovića govorit će mons. *Stjepan Beretić*, katedralni župnik.

Prije akademije, u 18 sati, u katedrali-bazilici svete Terezije Avilske bit će održana biskupska sveta misa.

Donatorska tamburaška večer u Lemešu

LEMES – HBKUD »Lemeš« organizira donatorsku tamburašku večer na kojoj će nastupiti Subotički tamburaški orkestar. Koncert će biti održan večeras (petak, 26. travnja) u Domu kulture s početkom u 20 sati. Dirigentica orkestra je *Marija Marki*, a stručni suradnik *Stipan Jaramazović*. Sav novac prikupljen od priloga na ulazu bit će dan za završetak radova popravka kapele Gospe milosrđa na uzvišenju pored crkve u središtu sela.

Vesna Krmpotić i Damir Vrdoljak Mandeta u Beogradu i Somboru

BEOGRAD/SOMBOR – Zajednica Hrvata Beograda »Tin Ujević«, uz pomoć beogradske Općine Stari grad, priređuje dva kulturna programa. Večeras (petak, 26. travnja) u »Kući Đure Jakšića« u 20 sati bit će predstavljena knjiga pjesama *Vesne Krmpotić* »Brdo iznad oblaka« u nakladi novosadskog »Prometeja«. Sutradan, u subotu 27. travnja, u Ustanovi kulture »Parobrod« bit će priređena izložba skulptura i maketa »Patina očevine« *Damira Vrdoljaka Mandete*. Otvorenje je u 20 sati.

ZHB »Tin Ujević« iz Beograda, sa spomenutim umjetnicima, bit će u nedjelju 28. travnja gosti HKUD-a »Vladimir Nazor« u Somboru. Istoga dana u Somboru će gostovati i KLD »Rešetari« iz Rešetara, koji će predstaviti zbirku hrvatskih pjesnika u dijaspori za 2012. godinu, a nekolicinom slika predstaviti će i svoju likovnu sekciju. HPS »Slavča« iz Nove Gradiške, nastupit će s nekoliko pjesama po slobodnom izboru. Svoj dolazak je potvrdila i pjevačka skupina iz Drežnika. Početak je u 20 sati.

Z. V.

Okrugli stol »Urbani Šokci 8«

OSIJEK/SOMBOR – Udruga građana »Urbani Šokci« iz Sombora i »Šokačka grana« iz Osijeka organiziraju Međunarodni okrugli stol »Urbani Šokci 8 – Panonski kontekst šokačke i bunjevačke kulture i tradicije«, koji će biti održan danas i sutra – 26. i 27. travnja u Osijeku i Somboru. Sudjelovat će 24 izlagača iz Hrvatske, Mađarske i Vojvodine, koji će predstaviti 22 teme o šokačkim i bunjevačkim Hrvatima na prostorima Panonske nizine.

U petak 26. travnja okrugli stol će biti upriličen u Osijeku, u dvorani »Šokačke grane«, s početkom u 16,30 sati. U kulturno-umjetničkom dijelu programa nastupit će *Stanka Čoban*, te članovi Šokačke grane: samičar *Franjo Verič* i Ženska pjevačka skupina Šokice. Navečer od 20 sati bit će priređena priredba u kojoj će sudjelovati članovi Šokačke grane: Muška pjevačka skupina Šokci, folklorci Šokačke grane i TS Šokačka duša.

Sljedećeg dana, u subotu 27. travnja, okrugli stol će se nastaviti u velikoj dvorani Gradske kuće u Somboru, s početkom u 10 sati. U kulturno-umjetničkom dijelu programa u Somboru sudjelovat će recitatori koji će izvesti recital »Život čudo stvori«, kao i pjevačke skupine UG »Tragovi Šokaca« iz Bača i »Kraljice Bodroga« iz Monoštora. Ujedno će biti priređena likovna izložba ulja na platnu *Cecilije Miler* pod nazivom »Panonija«.

Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića u Plavni

PLAVNA – V. dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića bit će održani u Plavni u subotu i nedjelju, 27. i 28. travnja, u organizaciji HKUPD-a »Matoš« i logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Manifestacija počinje u subotu u 9 sati otvorenjem likovne kolonije udruge Cro Art iz Subotice na Beravi kod Bodana. Svečano otvorenje manifestacije bit će u 17 sati u OŠ »Ivo Lola Ribar« izložbom »Sjećanje na Julija Njikoša«, a u 18 sati slijedi sv. misa. Svečana akademija u predvorju škole počinje u 19 sati, na kojoj će sudjelovati gosti iz Hrvatske čitaonice iz Subotice, tamburaški orkestar HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta, te učenici koji uče hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Plavni.

Drugi dan manifestacije počinje sv. misom u župnoj crkvi sv. Jakova u 9,30 sati, a potom slijede predavanja o Andriću (dr. sc. *Sanja Vulić*, Zagreb), Matošu (*Željko Anić*, Tovarnik) i Godinama hrvatskih velikana u Vojvodini (*Tomislav Žigmanov*, Subotica) u predvorju škole, te otvorenje izložbe radova nastalih na likovnoj koloniji. U sklopu ovoga dijela programa nastupit će i »Matoševa« pjevačka skupina s pjesmama koje je svojedobno dr. Andrić zapisao u Plavni. Poslije zajedničkog ručka u 13 sati, komediju »Tamburaški oproštaj« izvest će glumci Male scene Hrvatske čitaonice iz Subotice s početkom u 15 sati.

Z. P.

NOVI ROMAN DRAŽENA PRČIĆA »DOGOVORENI BRAK« PREDSTAVLJEN NA PALIĆU

Zanimljiv spoj knjige i reklame

Dražena Prčić i Vladan Čutura

Antonija Piuković i ansambl »Hajo«

Ekskluzivna kongresna dvorana renovirane Velike terase na Paliću, stare preko stoljeća, ugostila je prošloga četvrtka, 18. travnja, promociju najnovijeg, dvanaestog romana subotičkog pisca *Dražena Prčića* pod nazivom »Dogovoreni brak«. Riječ je o suvremenom, ljubavnom i zavičajnom romanu, budući da se njegova radnja odvija u Monoštoru i Subotici, te na Paliću.

Govoreći o knjizi, profesor hrvatskog jezika i književnosti *Vladan Čutura* ocijenio je kako je »Dogovoreni brak« zanimljiv primjer spajanja kulturnog proizvoda knjige i reklame.

»Suvremenu književnost, možda više nego bilo koju drugu sferu kulture, prožimaju tekstonske promjene društvenih i ekonomskih okolnosti. Roman 'Dogovoreni brak' karakterizira poigravanje s kodovima popularne i potrošačke kulture, te tako u njemu srećemo lokalne vinarije, lokalne televizijske postaje, mjenjačnice, frizerski salon, pizzeriju, Zoo vrt, ali i Skype te druge svjetski poznate brandove. To nam omogućava da roman čitamo unutar pozicija življene kulture i politika svakodnevice. Jedna od glavnih odlika njegove suvremenosti je prodor reklame u romaneskni diskurs, što je odlika

socioekonomskih pomaka druge polovice 20. stoljeća i dakako 21. stoljeća. Dakle, riječ je o klasičnom romanu, uglavnom obiteljsko-ljubavne tematike, koji ima poseban odnos prema vanknjiževnim žanrovima, u ovom slučaju žanru reklame«, ocijenio je *Vladan Čutura*.

Dražena Prčić se pisanjem bavi 21 godinu, a i ovim romanom, kako kaže, nastojao se nametnuti širokom čitateljskom krugu. »Knjiga se brzo čita i namijenjena je dobrom raspoloženju, kao i sve moje ranije knjige. U ratu sam s književnom kritikom zbog svojeg stila pisanja, ali meni je jako važno da knjiga

stigne do čitatelja. O tome najbolje govore moje promocije na kojima je mnogo više publike nego na predstavljajanjima drugih knjiga«, kazao je Prčić.

On je dodao kako je ovo prvi put da je u njegovoj knjizi glavna junakinja žena. »Želio sam napisati knjigu iz ženskog kuta, a u tomu sam imao veliku pomoć svoje supruge *Aleksandre*. S druge strane, vjerujem u ljubav te sam zato napisao ljubavni roman«, rekao je Prčić podsjetivši kako je naslovnicu romana uradio subotički slikar *Đuro Đorđe Maravić* u maniri svojih prepoznatljivih akvarela.

Nakon predstavljanja knjige publika je imala prigodu poslušati nekoliko pjesama tamburaškog ansambla »Hajo«, koji ove godine slavi 25 godina postojanja. Poznatim subotičkim tamburašima pridružila se i vokalna solistica *Antonija Piuković* otpjevavši dvije evergreen numere – »Besa me mucho« i »My Way« na španjolskom jeziku.

D. B. P.

NOVA KNJIGA NIVES OPAČIĆ »HRVATSKI NI U ZAGRADAMA« PREDSTAVLJENA U OSIJEKU

Tuđice u hrvatskom jeziku sve češće

U Osječkom Klubu knjižare Nova, prošloga je četvrtka predstavljena nova knjiga znanstvenice i jezikoslovke *Nives Opačić* »Hrvatski ni u zgradama«, čiji je podnaslov »Globalizacijska jezična teturanja«. Razgovor s gošćom vodila je prof. dr. sc. *Vlasta Rišner* s Odjela za hrvatski jezik i književnost osječkog Filozofskog fakulteta. Ukazala je i na prvu knjigu prof. Opačić, »Hrvatski u zgradama«, kojom je još prije 7 godina ukazala na ugro-

zu hrvatskog jezika tuđicama, prije svega anglizmima, pa je objašnjenja engleskih izraza dala na hrvatskom, istina u zgradama. Autorica novom knjigom daje novi odgovor, anglizmi ozbiljno ugrožavaju hrvatski jezik, strane riječi i izrazi sve su češći, a hrvatski se prijevod ne može naći, čak ni u zgradama.

ANGLIZMI U MEDIJIMA

Gošća je podsjetila kako je u hrvatskom jeziku oduvijek

bilo tuđica, istina ne u tom obujmu, pa je svojevremeno bilo puno latinskih izraza, ali je latinski nekada bio službeni jezik u Hrvatskoj. Jednako tako, Hrvatska je bila i pod osmanlijskom vlašću što je rezultiralo brojnim turcizmima, a dugogodišnji boravak u Austrougarskoj Monarhiji donio je veliki broj germanizama, ali najčešće je to bilo u sferi privatnoga i rijetko je prelazilo granice razgovornog jezika. Te tuđice ostavljaju traga, u uporabi su već suvi-

še dugo i upravo je Osijek dobar primjer kada je riječ o Esekerima i esekerskom govoru, pa i kada se nađe u tisku, uokviren je kao esekerski.

Današnji anglizmi nerijetko figuriraju kao jedini izraz i u razgovornom jeziku, ali i u službenoj uporabi i što je najgore, puni su ih mediji. Televizija, radio, tisak, dakle svi oni kojima je zadaća educirati gledatelje, slušatelje i čitatelje, a jezik im je najčešće nerazumljiv i nejasan velikom broju pučanstva. Naravno da to ometa javnu komunikaciju,

»GODINA HRVATSKIH VELIKANA U VOJVODINI« PREDSTAVLJENA U PEČUHU

Zajednički rad na izgradnji kulture sjećanja

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Hrvatski klub »August Šenoa« i Ogranak Matice hrvatske u Pečuahu 17. travnja priredili su književnu tribinu u Hrvatskom klubu »August Šenoa«. Na tribini su predstavljene knjige objelodanjene tijekom 2012. godine u sklopu projekta »Godina hrvatskih velikana u Vojvodini«. To su: *Ante Evetović Miroljub*, »Vječnosti doba«, *Ante Jakšić*, »Duše zemlje«, *Balint Vujkov*, »Šta u oca to u dice« i »Prognanik iz svijeta svjetlosti – Život i djelo Stanislava Prepreka«. Prve tri rezultat su sunakladničkog pothvata Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata i NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice, dok je posljednja spomenuta knjiga objavljena u nakladi Znanstvenog zavoda Hrvata.

O najvažnijim značajkama projekta »Godine hrvatskih velikana u Vojvodini« govorila je menadžerica kulturnih aktivnosti ZKVH-a Katarina Čeliković, koja je istaknu-

la kako se ovim projektom nastoji izgraditi kultura sjećanja. »Mladim generacijama tako nudimo uzore koje mogu nasljedovati i na koje mogu biti ponosni. To činimo brojnim programima u kulturi, od književnih večeri, predavanja, tribina, izložaba, koji se održavaju u različitim gradovima, kao i promocijom u medijima na hrvatskom jeziku«, rekla je Katarina Čeliković.

Kazala je kako su hrvatski predšasnici, koji su djelovali krajem 19. i početkom 20. stoljeća na prostorima od Subotice preko Baje do Pečuha i dalje, zaorali duboke brazde u kulturnoj tradiciji Hrvata, na koje mi suvremenici ne možemo ostati hladni, već trebamo, udovoljavajući izazovima našega vremena, reagirati.

Jednu pripovijetku iz knjige »Šta u oca to u dice« Balinta Vujkova pročitala je Bernadica Ivanković te kao urednica predstavila ovu knji-

Stjepan Blažetin, Bernadica Ivanković, Katarina Čeliković i Tomislav Žigmanov

gu od 38 pripovjedaka od 430 koliko ih se nalazi u zaostavštini književnika, od kojih je njih 150 neobjavljenih.

Ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za »Hrvatski glasnik« kaže kako je pokrenuo inicijativu zajedničkog obilježavanja 100. obljetnice dramskog pisca Antuna Karagića, koju će zajedničkim projektom obilježiti Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Zavod za kulturu Hrvata u Vojvodini i Hrvatsko kazalište iz Pečuha. Govorio je i o znanstvenom skupu Znanstvenog zavoda

Hrvata u Mađarskoj, koji će se od ove godine održavati godišnje naizmjenice u Pečuahu i Subotici u organizaciji dvaju zavoda. Naime, prostor interesa je dijelom isti, kako u prošlosti, tako sadašnjosti, te u izgradnji strateških nastupa prema zajedničkim partnerima i prema matičnoj domovini Republici Hrvatskoj, kada je u pitanju znanost, knjiga, pisana riječ i kultura Hrvata u Vojvodini i Mađarskoj, a sve na tragu potpisanog sporazuma o suradnji dvaju zavoda.

Branka Pavić Blažetin

jer hrvatski izrazi kao da i ne postoje. A od medija se ipak očekuje uporaba i njegovanje standardnog jezika. To naravno nosi sobom i opasnost da onaj tko to ne razumije, ne smije naglas ni priznati iz bojazni da ne bude etiketiran kao neznalica i glupan.

ŠTO S PRAVOPISOM?

Na upit, što je s pravopisom, prof. dr. Opačić je rekla kako je to normativni okvir standardnog hrvatskog jezika i tek je dan na javnu raspravu, a tu bi presudnu riječ morala imati struka. Činjenica je

kako danas ne postoji jedan jedinstveni pravopis, već su u uporabi čak četiri: Babić-Finka-Mogušev, Babić-Ham-Mogušev, Badurina-Mićunović-Markovićev te

Anić-Silićev, koji nisu imali ujednačena pravila oko mnogih ključnih dvojbi. Pa i prijedlog novoga pravopisa nije bez prijedora oko ranijih dvojbi, primjerice kada

je u pitanju pomoćni glagol htjeti, pa će najvjerojatnije i dalje biti moguće pisati zajedno neću ili odvojeno ne ću. Ima tu još toga, primjerice pogreška, odnosno pogriješka ili zadaci, odnosno zadatci. I tu nije kraj, ali baš ta pitanja podijelila su javnost na lijeve i desne. Prvi smatraju kako se ponudena rješenja ne nude samo kao hrvatska pravopisna tradicija već prije kao odmak od srpskoga jezika, dok drugi tvrde kako je baš to očuvanje tradicije i nužan odmak od nametnutih rješenja koja nisu u duhu hrvatskoga jezika.

S. Žebić

Vlasta Rišner i Nives Opačić

BUNJEVAČKA NARODNA NOŠNJA (VI. DIO)

Pregača, keceljac, igrač

Piše: Kata Suknović, dipl. ing. za tekstilno inženjerstvo, tekstilno-strojarske struke

Na gornju se suknju povezivala **pregača**. Vrsta pregače ovisila je o vrsti ruha uz koji se vezivala. Uz svileno ruho vezala se svilena pregača, uz šlingano ruho šlingana pregača, a tkale su se i od vune u širini jedne pole. Tkane su na daske ili na četiri niti u tamnijim bojama: crvenoj, plavoj (tegetovskoj), crnoj, s manjim žutim i zelenim akcentima. Razlikujemo pregače »redušare«, jednostavnije, tkane na prutke i »posvečarke« koje uz prutke imaju i lijepe šare »na dasku dignute«. Finije »šotoške« i »maveske« pregače vezene su na »ćenaru«, a to je vrsta platna i odjeće koja se od njega izrađuje, a nosile su ih češće mlade žene i djevojke, dok su vunene (suknene) pregače nosile starije žene. Preko svečane pregače, u posebnim prigodama vezao se »keceljac« šiven od tankog lanenog platna, bogato ukrašen bijelim vezom. Žene su ga nosile pri gozbama kada se služilo (dvorilo) kod stola.

Žena u ćurdiji, iz zbirke HKC »Bunjevačko kolo«.
Foto: Ivan Ivković Ivandekić

Igrač je vremenom postao izrazita osobitost bunjevačkog ženskog ruha, dajući mu specifičnu, elegantnu notu. To je tkanina širine od petnaest do dvadeset centimetara, a duljine oko tri metra. Prema kazivanju *Ivice Dulića*, funkcija mu je prvotno bila štititi »ruvo« od prljanja i oštećenja, kao i za držanje oko pasa tijekom plesa. Prvotno su ga djevojke nosile samo kada su išle na igranke, dok kasnije postaje jedan od neizostavnih dijelova ruha. Po pravilu je usklađivan s vrstom ruha uz koji se nosio: uz svileno ruho vezao se svileni, a uz šlingano ruho šlingani, rjeđe svileni igrač.

Zimsku odjeću bunjevačkih Hrvatica činile su »ćurdija«, »jopka« i »bunda«. Skupocjena se **ćurdija** izrađivala od tamnoplave čoh podstavljene krznom. Isticala se naglašenim strukom, a dužina joj je sezala do koljena. Obrubljena je bila lisičjim krznom. Sprijeda je, lijevo i desno, na ćurdiji bilo četiri do šest srebrnih toka, a kopčale su se pomoću srebrnih »punkti« odnosno ukrasnog gajtana od kože, vune, svile, srebra ili zlata. Ćurdija je bila dio vjenčanoga ruha, a kupovao ju je svekar mladoj ili ju je darivao za prve Materice.

Kecljac bogato ukrašen bijelim vezom, iz zbirke Petra Vojnića Purčara. Foto: Ivan Ivković Ivandekić

Svileni igrači iz zbirke Petra Vojnića Purčara.
Foto: Ivan Ivković Ivandekić

NOVE PREDSTAVE NA HRVATSKOM JEZIKU U SUBOTIČKOM DJEČJEM KAZALIŠTU

Suvremene postavke klasičnih priča

U sklopu projekta »Pričaonica«, u subotičkom Dječjem kazalištu proteklih su dana premijerno izvedene dvije predstave koje osim na srpskom i mađarskom, imaju i svoje verzije na hrvatskom jeziku. Riječ je multimedijalnim postavkama klasičnih priča za djecu »Tri praseta« i »Car žabac«. U prvom dijelu predstave djeca mogu pogledati 20-minutni film u kojem igraju članovi dramske radionice za djecu Dječjeg kazališta. Autor filma je subotički redatelj *Rajko Ljubić*. Potom slijedi »živi« dramski dio u kojem igraju *Jasmina Pralija* (Lutkica Lili) i glumica *Mártha Árokszállási* (Pričalica). Nakon toga slijedi svojevrsno iznenađenje – plesni »party« u kojem, sukladno tematici predstave, mališani imaju prigodu učiti disko plesove ili mnogo klasičniji valcer.

Ravnateljica Dječjeg kazališta, koja ujedno i igra u ovim predstavama, *Mártha Árokszállási* kaže kako projekt »Pričaonice« donosi

nešto novo i drukčije na njihovom repertoraru.

»'Pričaonica' je rađena po uzoru na ono što radi slovenski redatelj *Robert Waltl*. U okviru projekta prikazujemo klasične bajke, ali dočarane na suvremeni način, i to tako da u njima sudjeluju i sama djeca. Zato molimo roditelje koji dovode djecu u kazalište da ih ne stišavaju ukoliko se žele uključiti u predstavu. Bez njih mi 'nemamo' predstavu«, kaže *Árokszállási*.

Ona napominje kako predstave nude i moralne pouke u kontekstu povratka klasičnim ljudskim vrednotama. »Danas ima dosta nasilja u društvu, pa tako i u školama, pa smo djeci ponudili povratak vrijednostima koje su danas pomalo zaboravljene, a to su: da nije lijepo rugati se drugima, ismijavati druge, da ne treba biti agresivan, da treba voljeti svoje najbliže, da treba njegovati prijateljstvo i zajedništvo, da treba biti vrijedan i truditi se radom postizati nešto...«, kaže ona.

Mlada glumica i animatorka lutaka *Jasmina Pralija*,

Iz predstave »Tri praseta«

koja je završila Akademiju umjetnosti u Osijeku, kaže kako joj je rad na ovim predstavama donio zanimljiva iskustva.

»Lutkica Lili je znatiželjna i veoma pričljiva. Kroz predstavu ona uči i često postavlja pitanja, te na taj način animira djecu da i ona sudjeluju u predstavi. Ima dosta onomatopeje, plesa, igre...«, kaže *Jasmina Pralija*.

»Tri praseta« i »Car žabac« predstavljaju treću produkciju subotičkog Dječjeg kazališta kada su u pitanju predstave na hrvatskom jeziku. Godine 2003. publika je imala priliku pogledati »Ždripca zlatne

grive«, a 2006. godine predstavu »Kako je Potjeh tražio istinu«.

D. B. P.

»Siromašni čizmar« i na hrvatskom jeziku

Prema riječima ravnateljice *Márthe Árokszállási*, na repertoaru Dječjeg kazališta uskoro će zaživjeti još jedna predstava na hrvatskom jeziku. Riječ je o nagrađivanoj koreobajci »Siromašni čizmar i kralj vjetrova« čiju je sinkronizaciju teksta za potrebe izvođenja na hrvatskom jeziku uradio osječki glumac *Ivica Lučić*.

IZLOŽBA STIPANA KOVAČA U SOMBORU

Slike pune nostalgije

U maloj galeriji KC »Laza Kostić« u Somboru u ponedjeljak je otvorena izložba *Stipana Kovača*, slikara iz Sombora. Izloženo je dvadesetak radova u tehnici ulja na platnu, pejzaža, s motivima zime. To je Kovačeva 15. samostalna izložba, a po prvi puta Kovač samostalno izlaže u Somboru. Ovaj rođeni Monoštorac do sada je sudjelovao na 160 likovnih kolo-

nija i izlagao je na više od 150 kolektivnih izložbi u zemlji i inozemstvu.

Otvarajući izložbu *Tatjana Dimitrijević*, urednica likovnih programa u KC »Laza Kostić« istaknula je da Kovačeve slike imaju ono pejzaž što mora sadržati, a to je osjećaj prostora i divna svjetlost: »Iako su zimski pejzaži osjećamo tu svjetlost, a istovremeno ona se upotpunjuje osjećajem vaz-

dušne perspektive i sjajnim konceptom kompozicije koja je u dobroj ravnoteži, pri čemu nije simetrična i monotona.

Pravi poznavatelj ravnice zna osjetiti dinamiku tla«, kazala je *Dimitrijević*.

Z. V.

Koncert »Omnia omnibus« u subotičkoj katedrali

Koncert pod nazivom »Omnia omnibus« održat će se u ponedjeljak, 29. travnja, u subotičkoj katedrali-bazilici svete Terezije Avilske, s početkom u 19 sati. Nastupaju Katedralni zbor »Albe Vidaković«, koji obilježava 40 godina postojanja, Katedralni zbor »Svete Terezije«, Schola cantorum »Paulinum« koji obilježava 50 godina postojanja, Collegium musicum catholicum, Dječji katedralni zbor »Zlatni klasovi«, te orguljaš mr. *Kornelije Vizin*. Zborovima će ravhati monsinjor *József Miócs* i *Miroslav Stantić*. Na programu su djela *Albe Vidakovića*, *Franza Liszta*, *G. F. Handla* i drugih. Ulaz je slobodan.

Tomislav Žigmanov na skupu o Milanskom ediktu u Beogradu

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* sudjelovao je prošloga petka na međunarod-

noj znanstvenoj konferenciji »Religija i sloboda – izazovi Milanskog edikta danas«. Ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov* izlagao je na temu »Istine vjere i tolerancija – stajalište *Josepha Ratzinger*«.

Konferenciju je organizirao Centar za empirijska istraživanja religije, a skup je održan u Domu omladine u Beogradu.

Obnovljen križ u Golubincima

Katolički vjernici u Golubincima proslavili su 23. travnja blagdan Sv. Jurja, zaštitnika tamošnje župe. Misno slavlje predvodio je golubinački župnik vlč. *Vjekoslav Lulić* uz sudjelovanje većine svećenika Srijemske biskupije.

U svojoj propovijedi, gledajući u sliku sv. Jurja na oltaru gdje svetac pobeđuje zmaja, simbola zla, zapitao se – gdje bi se u današnje vrijeme mi našli na toj slici?

Prije svete mise blagoslovljen je obnovljeni križ ispred crkve, koji je zimus pao prilikom demontaže božićne rasvjete. Križ je podignut 1904. godine. Podigli su ga tadašnji golubinački župnik *Martin Fringer* i crkveni vijećnici.

I. R.

Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« osnovan je 1988. godine na spomen velikog preporoditelja Hrvata u Bačkoj, biskupa *Ivana Antunovića*, prigodom stote obljetnice njegove smrti, kao vjerničko društvo unutar Subotičke biskupije. Imajući na umu inicijativu vjernika Hrvata, svećenika i laika Subotičke biskupije, kako pri osnutku, tako i sada u zalaganju daljnjeg djelovanja Instituta, msgr. dr. *Ivan Penzes*, biskup subotički, donio je dana 3. travnja 2013. godine, Odluku o imenovanju Radnog predsjedništva (br. 0394/2013), u sastavu: msgr. *Stjepan Beretić*, msgr. mr. *Andrija Anišić*, prof. dr. sc. *Josip Ivanović*. Jedna od zadaća Radnog predsjedništva jest predlaganje novih članova Instituta. S obzirom na gore iznesene činjenice, Radno predsjedništvo objavljuje:

PROGLAS I JAVNI POZIV

za učlanjenje novih članova u Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, svima koji su zainteresirani za sudjelovanje u radu Instituta

Institut u svom djelovanju ima sljedeće ciljeve:

istraživanje, skupljanje, proučavanje i objavljivanje kulturne, povijesne i duhovne baštine Hrvata u Bačkoj; suradnju sa sličnim udrugama te znanstvenim ustanovama hrvatskog govornog područja izvan Subotičke biskupije, koje mogu pridonijeti ostvarenju ciljeva i djelatnosti Instituta; promicanje kršćanskih vrijednosti glede aktualnih kulturnih, društvenih i etičkih zbivanja; suradnju i okupljanje zauzetih vjernika katolika različitih profesija: liječnika; medicinskog osoblja, sveučilišnih i prosvjetnih djelatnika, pravnika, medijskih djelatnika, gospodarstvenika i drugih; poticanje i razvitak suradnje sa sličnim udrugama i znanstvenim ustanovama drugih vjeroispovijesti i naroda, koje mogu pomoći unapređenju rada Instituta.

Članovima Instituta mogu postati sljedeće osobe katoličke vjeroispovijesti:

svećenici, redovnici i laici koji žive na području Subotičke biskupije, a posjeduju znanje, sposobnosti i kvalitete za unapređenje djelatnosti Instituta;

osobe koje žive izvan područja Subotičke biskupije, a porijeklom su s teritorija biskupije i na osobit način su vezani za kulturni, povijesni i duhovni život i rad Hrvata u Bačkoj, kao i za djelatnost Instituta.

Sve osobe koje su zainteresirane, potrebno je da u svojim župnim uredima ili nekome od članova Radnog predsjedništva, predaju potpisanu pristupnicu, u roku od 30 dana od dana objavljivanja ovoga proglasa. Odluku o primitku u članstvo donosi Vijeće u sastavu prema starom sazivu Instituta, o čemu će Radno predsjedništvo pisanim putem izvijestiti podnositelja pristupnice.

Za potrebnu pristupnicu, kao i za sve ostale informacije, možete se obratiti: vlč. dr. *Ivica Ivanković Radak*, Starine Novaka 58, 24106 Subotica; Tel. 024/566-546, 064/3226613; E-mail: ivicaradak@gmail.com.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 26. travnja do 2. svibnja

26. TRAVNJA 1954.

Glasoviti violinist *Zlatko Baloković*, američki državljanin hrvatskog podrijetla, priredio je u velikoj dvorani Narodnog kazališta zapaženi koncert na kojem je izveo djela južnoslavenskih, čeških i njemačkih skladatelja. Prigodom svog prvog gostovanja prosinca 1946. proglašen je počasnim građaninom grada Subotice.

26. TRAVNJA 1991.

U katedralnoj crkvi sv. Terezije Avilske pokopan je subotički biskup *Matiša Zvekanović*, (17. veljače 1913.). Umrovljen je 25. travnja 1989. kada na njegovu mjesto dolazi *Ivan Pénzses*. Pogrebni obred predvodio je kardinal dr. *Franjo Kuharić*, u nazočnosti papinskog nuncija mons. *Montalva*, te drugih crkvenih velikodostojnika.

27. TRAVNJA 1844.

Rođen je *Ago Mamužić* (21. ožujka 1902.), glavni gradski nadodvjetnik, spisatelj, novinar i nakladnik. Skupa s *Matijom Antunovićem*, *Ambrozijem Šarčevićem*, *Boškom Vujićem*, te bliskim rođakom glasovitim gradonačelnikom *Lazarom Mamužićem*, pokrenuo je i utemeljio više kulturnih i drugih društava, pokraj ostalog i »Pučku kasinu«, a također izdaje list »Bácskai Ellenör« (Bački revizor).

27. TRAVNJA 1995.

U dupkom punoj Velikoj vijećnici Gradske kuće predstavljen je »Imenoslov

bačkih Bunjevaca« *Marka Peića* i *Grge Bačlije*. Djelo je objavljeno nakladom NIP »Subotičke novine« i Matice srpske iz Novog Sada.

28. TRAVNJA 1941.

Prema naredbi okupacijskih vlasti započelo je protjerivanje kolonista iz Bačke koji su u nju doseljeni poslije 31. prosinca 1918. godine. Pod udar ove naredbe dospijeva oko 150 tisuća žitelja, pretežito južnoslavenskog podrijetla, među njima i više tisuća iz Subotice i okolice.

28. TRAVNJA 1946.

U Tavankutu su, kao i u ostalim naseljima u okolini grada, prve poljodjelske parcele predane u posjed agrarnim interesentima. Onovremeni »povijesni događaj« obilježen je pompoznom povorkama, kulturno-umjetničkim programima i narodnim veseljem.

29. TRAVNJA 1953.

Operni ansambl subotičkog Narodnog kazališta prikazao je praizvedbu prve bunjevačke opere »Dužijanica«, skladatelja dr. *Josipa Andrića*. Orkestrom je ravnao maestro *Milan Asić*. Izvođenje ovog djela naišlo je na izvanredan prijem kod mnogobrojne subotičke publike.

29. TRAVNJA 1955.

Nakon višemjesečnih priprema, na poticaj Lazara Merkovića (u dva navrata glavni i odgovorni urednik), objavljen je prvi svezak časopisa za književ-

nost, umjetnost i društvena pitanja »Rukovet«. Časopis je bio glasilo »Subotičkog književnog kruga« u kojem je, uz ostalo, promišljeno njegovano i prevodilaštvo. U drugoj godini izlaženja uz časopis je pokrenuta i nakladnička djelatnost koja je sustavnom uređivačkom politikom podigla veliki broj značajnih pisaca i prevoditelja. Nakon Lazara Merkovića »Rukoveti« uređuju: *Radovan Ždrale*, *Petar Vukov*, *Milovan Miković* i *Boško Krstić*, današnji urednik časopisa.

30. TRAVNJA 1764.

Istakavši kako im je sudbina pod rukom Kraljevske komore i Bačke županije nepodnošljiva, Gradsko vijeće je tijekom travnja uputilo predstavku kraljici i time učinilo prvi korak na putu stjecanja statusa slobodnog kraljevskog grada. Budući da su godinu dana uzaludno čekali odgovor, Magistrat u Beč šalje *Jeremiju Vukovića* i *Josipa Vizija* da prijestolju podnesu novu predstavku.

30. TRAVNJA 1804.

Pokraj glavnih ulaznih vrata katedralne crkve svete Terezije Avilske postavljen je križ od crvenog mramora.

1. SVIBNJA 1890.

Usprkos zabrani vlasti manja skupina subotičkih tiskarskih radnika obilježila je dan radničke solidarnosti – 1. svibnja. Sudionike koji su sa zastavama pošli prema Paliću presrela je policija i mimohod rasturila.

1. SVIBNJA 1999.

Rano izjutra, nešto poslije 2 sata, projektil lansiran sa zrakoplova NATO alijanse eksplodirao je tik pokraj zgrade televizijskog releja u Crvenom selu. Napad je ponovljen i u poslijepodnevnim satima. Objektu je načinjena velika šteta, a dio opreme je uništen. Oštećeni su i antenski uređaji na antenskom stupu. Jedna žena je lakše povrijeđena.

1. SVIBNJA 1843.

Sukladno odredbama carskog ukaza, mladim subotičkim Židovima je dopušteno bavljenje novčarskim poslovima, ali im je to uvjetovano stjecanjem potrebne školske naobrazbe. Pod istim uvjetima im je omogućena i slobodna ženidba.

2. SVIBNJA 1920.

Tijekom istražnog postupka u zatvoru subotičke policije ubijen je 21-godišnji *Josip Zelić*, čelnik komunističke organizacije u gradu. Razjareni istražitelji bacili su ga u dvorište s trećeg kata Gradske kuće, nakon čega su pokušali proturiti vijest o njegovu samoubojstvu.

2. SVIBNJA 1949.

Palić dobiva tri značajne ustanove: u vili mecene i kolekcionara dr. *Jovana Milekića* otvorena je Galerija bačkih likovnih umjetnika, a u neposrednoj blizini svečano je otvoren Zoološki vrt, ujedno i Lovački muzej. Istodobno u Tavankutu je priređeno otvorenje Zadružnog doma.

ŠTO VOLITE KUhati, PODIJELITE S NAMA!

Piše: Zlata Vasiljević

Ponosita Hercegovka na bačkom tlu

Kada smo pozvali Vesnu Zeleniku iz Bezdana s molbom da nešto pripremi za ovu našu rubriku, poziv je odmah prihvatila. I pokraj svih njenih brojnih obveza vrlo brzo smo dogovorili termin, a i to da ono što će pripremiti za ovu rubriku bude nešto od hercegovačkih jela. Nekako se to i podrazumijevalo s obzirom da je Vesna Hercegovka koju su ljubav i brak doveli iz rodne Hercegovine u Bezdane. Došla je prije tri desetljeća u Bezdane i ostala. Ponosita je majka dvojice sinova i baka jedne male curice koja će uskoro napuniti godinu dana. Dočekala nas je u svom domu u Bajskoj ulici u Bezdane. A u kući sve pod konac, vidi se da o njoj brinu vrijedne ruke naše domaćice. Onako usput kaže nam da je velika ljubiteljica cvijeća i da je sada čeka veliki proljetni posao presađivanja i prihrane njenih miljenica.

OD BEZDANA I NATRAG

Vesna je rođena u Mostaru, ali je kasnije njena obitelj živjela u mjestu Uzarići u općini Široki Brijeg. Svog supruga upoznala je u Mostaru i kao osamnaestogodišnjakinja došla je u Bezdane. No, možda se u taj njen dolazak u Bezdane osim ljubavi umiješalo još nešto. »Roditelji moje majke došli su kolonizacijom u Bezdane, međutim, moja majka se kasnije vratila u Hercegovinu. Vjerojatno su je povukli korijeni. Eto ona se vratila u zavičaj i udala, a ja došla u Bezdane i udala. Sada u šali kažem da bi moj sin, koji još nije oženjen, tre-

bao otići u Hercegovinu. Kada sam ja došla, ovdje je bio bolji život, a sada je drugačije«, priča Vesna.

Hrvatska zajednica u Bezdane ima nešto ispod 500 žitelja, podrijetlom Hercegovaca. Vesna je aktivna članica te zajednice i pokušava animirati ljude da se angažiraju na očuvanju svojega identiteta, običaja, nošnje. Predsjednica je MO DSHV-a u Bezdane, potpredsjednica Izvršnog odbora Savjeta MZ »Bezdane«, članica Savjeta Mjesne zajednice, predsjednica Hrvatske udruge »Bezdanska marina«. Pitamo je kakvih ima planova kada je riječ o udruzi koju vodi. »Želja mi je da za tradicionalne bezdanske trojne susrete na kome se predstavlja tradicija Hrvatske, Mađarske i Srbije, dovedem hercegovačku grupu 'Hercegovački dukati', kao i jednu grupu Hercegovaca iz Slavonske Požege, tako da se

na tim susretima čuje i ganga i bećarac. Susreti su početkom kolovoza i nadam se da ću uspjeti u svojoj nakani, ali sve ovisi o financijama«, priča Vesna puna energije i elana da pokrene svoje Hercegovce u Bezdane. Pomake pokušava napraviti i u Savjetu Mjesne zajednice »Bezdane«, pa je za nju, koja ne prihvaća da se stvari ne mogu mijenjati, pomalo razočaravajuće da se o mnogim problemima koji se tiču Bezdancima odlučuje negdje drugdje, a ne u Bezdane. »Konkretno u Bezdane se radi plinovod, a Bezdancima je najveći problem kanalizacija, jer selo bukvalno leži na septičkim jamama«, kaže naša sugovornica.

MAMINI RECEPTI

Kako je povod naše posjete kuhanje, priču s Vesnom nastavljamo o tome. S obzirom da ima privatni obrt

nameće se pitanje – koliko stiže kuhati? »Kuham svaki dan i moja obitelj uvijek ima na stolu kuhanu hranu. Dva puta tjedno priprelim i neki desert, nedjeljom obvezno. Volim kuhati i na domaću prehranu naučila sam i svoje sinove. Često pravim i domaći kruh, pa smo sigurni da jedemo kruh bez aditiva i raznih dodataka. Za svoju djecu nije mi žao truda«, odgovara Vesna. S obzirom da je došla u sredinu u kojoj je većinsko mađarsko stanovništvo, pa je i bačka kuhinja dominantna, i Vesna je prihvatila dio te kuharske tradicije. No, kaže da omiljeni specijalitet s ovih prostora – paprikaš nešto osobito i ne voli, ali voli sam čin njegovog spremanja. »U Bezdane sam došla s 18 godina i kad god sam htjela nešto pripremiti od hercegovačkih jela zvala sam mamu, tako da sada pripravljam sva jela koja je kuhala moja mama. Svakoga Božića od kolača pravim breskvice i šapice i svaki puta otplačem, jer to je sjećanje na moju pokojnu majku«, kaže naša domaćica.

Za ovaj susret ona je odabrala uštipke, a servirala ih je u svečanom aranžmanu s pršutom, sirom i maslinama. Naravno uz domaće hercegovačko crveno vino. Sve je posebno servirano na drvenom pladnju. Tako se dočekuju gosti kojima se domaćini osobito raduju. No, takvi svečani objedi s pršutom ne prave se često, ali se uštipci mogu spremati svakodnevno za doručak. »Maslo se prvo, kako kažu u Hercegovini, učvrlija, odnosno rastopi, u to se doda češnjak, nalije se

DIJELIMO S VAMA DANAŠNJI RECEPT SA SLIKOM!

UŠTIPCI

Sastojci:

1 kg brašna / šaka raženog brašna /
soli po okusu / oko 0,5 litara tople vode /
čašica loze / mast za prženje

Priprema:

U kilogram brašna doda se šaka raženog brašna, koje pospješuje okus. Brašno se posoli i onda se dodaje topla voda i čašica hercegovačke lozove rakije. Drvenom žlicom se miješa toliko dugo dok smjesa ne bude takva da se može tanko razvući prilikom pečenja. U protivnom, uštipci će

biti debeli. Mikser ne dolazi u obzir, već ručno miješanje oko pola sata. Loza se dodaje da odbije masnoću, pa uštipci nisu masni. Peče se na masti, a prilikom sipanja na masnoću uštipci se razliju da bi bili tanki i dugački.

Servira se na drvenim pladnjevima s hercegovačkim pršutom, sirom i maslinama i jede iz drvenih tanjura.

kiselo mijeko i onda se time u drvenoj posudi poliju izdobljeni uštipci. To je hercegovačka lučanica kojoj se svi radiju i već iz ranog jutra to je spremno u svakoj kući za objed. To je nešto što svatko voli», kaže Vesna.

Svoje recepte Vesna rado podijeli s drugima, ali koliko će neko jelo uspijeti, kako kaže, ovisi i o vještini domaćice. Kako je za ovaj naš susret pripremila uštipke u svečanoj varijanti naša domaćica to je iskoristila da obraduje ukusnom hranom i svoje prijatelje, koji itekako vole njenu hercegovačku kuhinju.

JP SUBOTICA-TRANS

TELEFON: +381 24/555-466, FAX 556-548,
tasutrans@gmail.com www.sutrans.rs

BAVARSKA

Prvosvibanjski program 27. 4.-2. 5. 2013.

Aranžman obuhvaća:
 Prijevoz turističkim autobusom na danoj relaciji
 Smještaj u hotelu u Münchenu na bazi 2x ND
 Smještaj u hotelu u Garmisch-Partenkirchenu na bazi 1x ND
 Pratitelj grupe - vodič
 Lokalni vodič za Salzburg, München
 Međunarodno zdravstveno osiguranje DDOR
 Dodatno osiguranje prtljaga DDOR
 Troškove organizacije

Cijena aranžmana: 235 eura

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

GARDEROBA | RAZNO

ZELENA PLJACA

| **tržnica** subotica |

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Listajući Somborske novine naišla sam na tekst o malim vatrogascima iz Lemeša, koji su položili ispit poznavanja gašenja vatre i pružanja prve pomoći u takvim situacijama. To me je oduševilo jer je tu bilo 18-ero djece. Sjetila sam se kako je Dobrovoljno vatrogasno društvo prije nekoliko godina slavili stotu obljetnicu svog postojanja. Tragom tih podataka krenula sam tražiti podatke o ovoj humanoj udruzi.

OSNIVAČKA SKUPŠTINA

Priča počinje davne 1901. godine kada uprava sela zadužuje vijećnika *Franju Vidakovića* da osnuje Dobrovoljno vatrogasno društvo. On se prihvaća posla i okuplja seoske videlje ljude da mu pomognu u ovom odgovornom poslu. Podsjetimo se kako su se tada kuće pokrivale trskom i kukuruzovinom, ognjišta su bila otvorena pa su požari bili česti, lako su se širili, pogotovo u siromašnijim dijelovima sela gdje su kuće zbijenije. Osnivačka skupština je održana u općinskoj kući negdje sredinom ljeta, točnog datuma nema. Članovi prvog upravnog odbora su bili: *Elek Baki*, predsjedavajući, *Stipan Karagić* stariji, zapovjedni,

a njegov sin *Stipan Karagić* mlađi, vatrogasni časnik, tajnik *Karoly Litvai*, podčasnici *Đuro Kaić* i *Bela Odri*. Uduga je imala dobošara *Luku Savića*, trubača *Antuna Vidakovića*. Oni su najavljivali da je požar u selu i da se trebaju okupiti dobrovoljci. Tajnik je bio *Karoly Litvai*, voditelj vatrogasnog spremišta *Matyas Litvai*. Vođa odjela je *Elek Hajnal*, drugi zapovjednik *Antun Alaga*, *Joso Kaić*, *Joso Vujević*, *Imre Burza* i *Jožef Kuč* su obavljali dužnost desetnika. O ozbiljnosti organizacije govori i podatak da su imali sanitetsku službu na čelu s dr. *Šandorom Konradom*. Ubrzo zapošljavaju Šimu Alagu kao plaćenog vatrogasca, njemu u slučaju požara prvi pomažu redari. Vatrogasci su se financirali iz protupožarnog fonda koji je te 1901. godine imao 550 kruna. U to vrijeme Lemeš je imao oko četiri tisuće stanovnika, a Vatrogasno društvo je imalo oko sedamdesetak članova s točno utvrđenom hijerarhijom.

GAŠENJE POŽARA

Na samom početku požari su gašeni bez ikakvih pomoćnih aparata, voda je nošena u buradima na zaprežnim kolima, a polijevalo se kablovima. Na nagovor velikog

donatora udruge dr. *Đule Dekera* (zemljoposjednik i poljodjelatnik) 1908. godine kupuju zaprežnu ručnu crpku. I upravo tu crpku vidimo na fotografiji. Da bi crpka bila u uporabi vatrogasci dobivaju plac na kojem je kuća u kojoj stanuje vatrogasac s pomoćnim objektima za crpku i konje koji su je vukli. Da je seoska općina skrbila o ovoj udruzi govori podatak iz 1938. godine da je za popravak šupe utrošeno 1800 dinara. Interesantno je kako je ta crpka još uvijek u ispravnom stanju iako je stara preko sto godina. Koristi se za revijalne pokazne vježbe. Gdje se god pojave s njom izazivaju interesiranje publike.

Za sve ove godine udruge radi bez prekida. Pružali su usluge svojim sugrađanima nesebično. U vrijeme bombardiranja tu su bili da obavijeste o naletu zrakoplova. Njihova sirena upozorava uvijek kada je požar i tu

su u nevolji. Njihov je rad neprocjenjiv jer je volonter-ski. Njihova aktivnost i brojnost govore da humanost još uvijek postoji.

Udruge ima oko sedamdesetak članova, idu na natjecanja i nikada se ne vraćaju praznih ruku. U slučaju požara uvijek su spremni. Tijekom ljeta kada je žetva imaju dežurnu službu. Sadašnji predsjednik *Atilla Kocsis* ima lijepe planove o druženju s drugim udrugama i razmjeni iskustava. U svemu mu pomažu veterani udruge koji imaju dugogodišnje iskustvo. Lijepo je vidjeti na jednom mjestu tri generacije kako rade jedan lijep i human posao. Da prate i suvremene trendove pokazuje da su na društvenim mrežama. Imaju svoje prostorije i jedan stari kamion cisternu koji bi isto mogao biti muzejski eksponat zajedno s crpkom iz 1908. godine.

Lucia Knezi

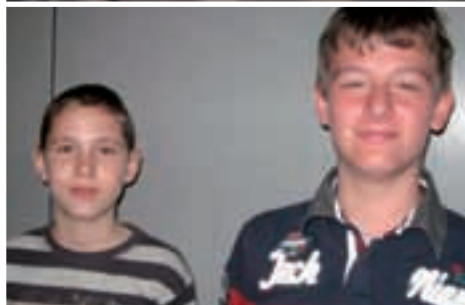
OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

ODRŽANA 44. POKRAJINSKA SMOTRA RECITATORA U SEČNJU

Recitatori na hrvatskom jeziku osvojili tri zlatne diplome

Subotica može biti zadovoljna rezultatom. Na sve tri razine osvojila je ukupno 6 zlatnih diploma koje su pripale sljedećim recitatorima:

Mlađi uzrast:

Kamilla Horvát iz OŠ »János Hunyadi«, Čantavir

Claudia Karan iz Hrvatske čitaonice, Subotica

Donna Karan iz OŠ »Matko Vuković«, Subotica.

Srednji uzrast:

Davorin Horvacki iz Hrvatske čitaonice

Emese Némedi iz OŠ »10. oktobar«.

Stariji uzrast:

Demijan Palančai iz Društva Rusina Subotica.

Od spomenutih šestoro recitatora njih dvoje je steklo pravo sudjelovanja na Republičkoj smotri recitatora:

Donna Karan iz OŠ »Matko Vuković« i Emese Némedi iz OŠ »10. oktobar«.

Nakon više godina stanke Subotica je potvrdila prošlogodišnji uspjeh te ponovno ima predstavnike za republičko natjecanje, što dokazuje kontinuirani rad i ostvarenu kvalitetu u oblasti lijepog kazivanja poezije. Osobito se radujemo što je ovo laskavo priznanje već drugu godinu zaredom u ruci naše talentirane recitatorice Donne Karan.

Zahvaljujemo Gradu Subotici što je i ove godine osigurao prijevoz djece na Pokrajinsku smotru recitatora, kao i Gradskoj knjižnici koja je organizirala put, Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata koji je osigurao knjige za recitatore, a našim recitatorima želimo da se osiguraju sredstva te puno uspjeha u Valjevu.

Prošli vikend, od 19. do 21.

travnja, Sečanj je bio domaćin 44. pokrajinske smotre recitatora »Pjesniče naroda mog« na kojoj su recitali najbolji recitatori iz svih pet zona u Vojvodini podijeljeni na tri razine.

Tijekom ova tri dana nastupilo je 177 recitatora, među kojima i 18 učenika iz subotičke općine, od kojih je šestoro govorilo na hrvatskom jeziku. U petak, 19. travnja, natjecali su se recitatori mlađe uzrasne dobi od I. do IV. razreda osnovne škole, a među njima i sestre Donna i Claudia Karan te Matea Rudinski, koje su recitirale na hrvatskom jeziku. Sutradan su nastupili učenici od V. do VIII. razreda osnovne škole te recitatori na hrvatskom jeziku Davorin Horvacki i Petar Huska, dok su u nedjelju, posljednjeg dana smotre, poeziju kazivali srednjoškolci.

I ove godine konkurencija je bila veoma jaka te se šestoročlani žiri morao svojski potruditi da odluči tko je najbolji. Svaki dan dodijeljeno je uobičajenih 18 zlatnih diploma od kojih je osam upućeno na višu razinu natjecanja - Republičku smotru recitatora. Međutim, kako sredstva nisu osigurana pa još uvijek nije poznato kada će i hoće li biti republičkog natjecanja, a s ciljem da se ipak na određeni način zaokruži natjecanje recitatora, po prvi puta su dodijeljene i prve tri nagrade za najbolje recitatore u Vojvodini.

Sutra Zlatna harfa u Vajskoj

Sutra će u crkvi svetog Jurja u Vajskoj s početkom u 10,30 biti održan ovogodišnji susret dječjih župnih zborova »Zlatna harfa«. S nestrpljenjem očekujem sutrašnji dan da zapje-

23. TRAVANJA – SVJETSKI DAN KNJIGE I AUTORSKIH PRAVA

»Bogatstvo različitosti« – dodijeljene nagrade u Tavankutu

Po uzoru na tradicionalni Kviz za poticanje čitanja »Čitam i skitam«, koji svake godine organizira Gradska knjižnica Subotica, Osnovna škola »Matija Gubec« iz Tavankuta uspješno je realizirala prvi put do sada Međunarodni natječaj »Bogatstvo različitosti«, za učenike osnovnih škola iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Mađarske, na temu novinarskog rada »Kako nas različitosti obogaćuju« i literarnog i likovnog rada »Nijedan čovjek nije otok«. Završna priredba i dodjela nagrada održana je u utorak 23. travnja na Međunarodni dan knjige i autorskih prava u prostorijama škole u Tavankutu.

Tim je povodom priređena svečana akademija u kojoj su učenici škole »Matija Gubec« kroz razne forme govorili, pjevali, glumili i svirali u čast knjige koja nas je sve okupila. Svečanosti su prisustvovali i ravnatelj Gradske knjižnice Subotica Dragan Rokvić sa suradnicama Bernadicom Ivanković, Marijanom Tenodi i Helenom Omerović, informatoricama Dječjeg odjela. Kako je i sam ravnatelj rekao, na ovaj je način još jednom potvrđena višedesetljetna suradnja ovih dviju institucija koje imaju isti cilj – osigurati mjesto knjizi koje joj i pripada.

U natječaju su sudjelovale 24 osnovne škole iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Mađarske, a nagrađeno je 15 učenika, po tri najbolja u svakoj kategoriji (za najbolji likovni, literarni i novinski rad, te poetski izričaj). Nagrađenoj djeci koja su prisustvovala svečanoj akademiji uručene su nagrade, dok će ostalima biti poslani poštom. Planira se i izrada zbornika najboljih i nagrađenih uradaka.

U utorak je na pijedestalu bila knjiga, ali se nadamo da će tamo i ostati i ostalih 364 dana u godini. Ne zaboravite, čitanje je ponovno u modi!!!

vate. Ovogodišnja tema je »Amen, amen, vjerujem!«, budući da se nalazimo u Godini vjere.

Kao i svake godine, susret će se sastojati iz svete mise i nastupa, na kojem će svaki zbor izvesti po jednu skladbu na zadanu temu. Bit će to blagdan za sve nas te se unaprijed radujem našem ponovnom susretu.

Učenici Osnovne škole »Matija Gubec« iz Tavankuta u 5-D kinu u Subotici

Učenici 2., 3. i 4.a odjela koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, u pratnji svojih učiteljica Josipe Kopilović i Mirjane Perčić 11. travnja posjetili su novootvoreni 5-D kino u Subotici.

5-D kino je novi način uživanja u filmskim projekcijama, u novoj – petoj dimenziji. Specijalni efekti – snijeg, vjetar i dim u određenim situacijama dočaravaju publici magični užitak gledanja filma. Dodatne simulacije pokreta stvaraju realističnu sliku tijekom gledanja filma i izazivaju virtualne senzacije kod

gledatelja, koje dočaravaju njihovo nalaženje u središtu zbivanja radnje filma. U ponudi je za početak 5 filmova, trajanje projekcije je od 5 do 8 minuta, a kino prima do 9 gledatelja.

Tavankutski su učenici uživali u projekciji filma Snježna avantura. Puni oduševljenja i veselih komentara izišli su s osmijehom iz kina i poželjeli se opet vratiti. Na pitanje djece kako im se svidio film, oni su odgovorili: »Ovakvo nešto još nismo doživjeli. Imali smo osjećaj kao da smo u filmu. Micali smo glave jer smo mislili da će nas pogoditi ili smo se sklanjali pred drvećem koje nam se činilo preblizu, dok su jurile sanke kroz snijeg.«

I. D.

**PETAK
26.4.2013.**

06:10 Trenutak spoznaje (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
08:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Divljina Pireneja:
Zimska čarolija i proljeće,
dokumentarna serija
10:45 Vijesti iz kulture
10:55 Skica za portret
11:10 Preuredi pa prodaj! 6
11:33 Preuredi pa prodaj! 6
12:00 Dnevnik 1
12:37 Prkosna ljubav
13:25 Dr. Oz 3, talk-show
14:05 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:35 Drugo mišljenje
15:05 Znanstvena petica
15:47 Skica za portret
15:59 Kralj vinograda 2, serija
16:45 Hrvatska uživo
17:50 Putem europskih
fondova
18:10 Iza ekrana
18:50 manjinski MOZAIK:
Islamsko graditeljstvo
u Hrvatskoj
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Eunigma, kviz
20:45 Moj najbolji prijatelj se
ženi, američki film
22:30 Kennedyjevi, serija
23:25 Dnevnik 3
23:45 Vijesti iz kulture
00:05 Filmski maraton: The
Family Tree, britanski
film
01:35 Filmski maraton:
Tagged: The Jonathan
Wombyck Story,
američki film
03:05 Inspektor George
Gently 5, serija
04:35 Dr. Oz 3, talk-show
05:15 Preuredi pa prodaj! 6
05:37 Preuredi pa prodaj! 6

05:25 Najava programa
05:30 Divljina Pireneja:
Simfonija boja,
dokumentarna serija
06:15 Prkosna ljubav
06:55 Mala TV:
--- TV vrtić: Maslačak
--- Fleks: Proliveno mlijeko,
crtani film
--- Baltazar: Duga profesora
Baltazara, crtani film

07:25 Tintinove pustolovine,
crtana serija
07:50 Teletubbies
08:15 Vatrene kugla, serija
za djecu
08:40 Istrage Mladog Mjeseca,
serija za djecu
09:10 Školski sat: Mala škola
dizajna
09:58 Dolina sunca, serija
10:40 Priča o Victoru Davisu,
kanadski film
12:10 Drugi format (R)
12:55 Zalagaonica,
dokumentarna serija
13:18 Tagged: The Jonathan
Wombyck Story,
američki film
14:48 Degraasi 3, serija
15:10 Školski sat: Mala škola
dizajna
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:20 Novi klinici s Beverly
Hillsa 4, serija za mlade
18:00 Briljanteen
18:40 Glazba, glazba...
19:00 Mala TV:
--- TV vrtić: Maslačak
--- Fleks: Proliveno mlijeko,
crtani film
--- Baltazar: Duga profesora
Baltazara, crtani film
19:30 Okusi Irske s Lyndey
Milan,
dokumentarna serija
20:00 Remek-djelo ili zlodjelo
1, dokumentarna serija
21:05 Downton Abbey 3,
serija
21:55 Knjiga ili život
22:25 Opera box
23:00 Inspektor George
Gently 5, serija
00:33 Peti dan, talk show (R)
01:33 Retrovizor: Zakon i red
UK 1, serija
02:23 Retrovizor: Capri 1
03:13 Retrovizor: Mučke 3A
03:43 Noćni glazbeni program

07:45 Spider - Man, R
08:10 Spider - Man
08:35 Super Loonatics
09:00 TV izlog
09:15 Kako vrijeme prolazi,
serija R
10:15 TV izlog
10:30 Sila, serija R
11:35 Nikita, serija R
12:25 In magazin R
13:05 Zauvijek susjedi, R
13:40 Ninja ratnici, serija R
14:10 Nikita, serija
15:55 Ninja ratnici, serija
16:20 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zburjen, normalan

21:00 Larin izbor, serija
22:40 Muškarac u kući, film
00:35 Slučajni junak, film
02:45 Povratak u Warbow,
igrani film
03:50 Ezo TV, tarot show
05:20 Dnevnik Nove TV R
06:10 Kraj programa

05:40 RTL Danas, (R)
06:20 Ben 10: Ultimate Alien
06:45 Moji džepni ljubimci
07:00 Yu-Gi-Oh!
07:25 Virus attack
07:40 Cobra 11, serija (R)
08:40 Cobra 11, serija (R)
09:40 TV prodaja
09:55 Nebo i zemlja, serija (R)
10:55 TV prodaja
11:10 Krv nije voda, serija (R)
12:15 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:40 TV prodaja
12:55 Ruža vjetrova, serija (R)
13:55 Biblija, epska mini-serija (R)
14:50 Cobra 11, akcijska serija
15:55 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Krv nije voda, serija
20:00 Ljubav je na selu
21:15 U dobru, zlu i kiču,
dokumentarna serija
22:10 Mamin novi frajer,
igrani film, akcijska
romantična komedija
23:05 Eurojackpot
23:10 Mamin novi frajer,
igrani film, akcijska
romantična komedija
00:05 Ubrzanje, film, akcijski
01:45 RTL Danas, (R)
02:20 Kraj programa

**SUBOTA
27.4.2013.**

05:55 Drugo mišljenje (R)
06:25 Najava programa
06:45 Knjiga ili život
07:15 Iza ekrana
07:50 Hrvatska kronika BiH
08:10 Kinoteka - ciklus
klasičnog vesterna:
Bandido, američki film
09:45 Tata mata: Spasiotac,
dokumentarna serija (R)
10:20 Kućni ljubimci
10:50 Vijesti iz kulture
11:05 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Veterani mira, emisija
13:20 Duhovni izazovi
13:50 Prizma
14:35 Eko zona
15:05 Reporteri
16:00 Pčele ubojice,

dokumentarni film
17:10 Znanstvene vijesti
17:15 Kulturna baština:
Krležin Gvozđ (R)
17:30 Filipovčice iz
Komletinci, emisija pučke
i predajne kulture
18:05 Lijepom našom: Molve
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 LOTO 7/39
20:15 Do posljednjeg zbora
22:05 Dnevnik 3
22:25 Vijesti iz kulture
22:44 Longlasting Youth,
serija
00:29 Filmski maraton: Ko to
tamo peva, srpski film
01:52 Filmski maraton:
Bandido, američki film
03:20 Pčele ubojice,
dokumentarni film
04:10 Skica za portret
04:20 Jelovnici izgubljenog
vremena:
04:40 Pozitivno (R)
05:10 Reprizni program
06:30 Lijepom našom: Molve (R)

04:55 Najava programa
05:00 Spektar, unutrašnji
politički magazin
05:45 Divljina Pireneja:
Zimska čarolija i
proljeće, dok serija
06:30 Hamtaro, crtana serija
06:50 Moj mali planet
06:55 Wot wot's, crtana serija
07:05 Matkova čudovišta
07:20 Merlin 4, serija za djecu
08:05 Novi klinici s Beverly
Hillsa 4, serija za mlade
09:15 Mala TV:
09:45 Teletubbies
10:15 Winx Club: Čarobna
avantura, talijanski
animirani film
11:40 To što mi radiš, američki
film (R)
13:25 Žena iz hitne pomoći,
američki film
15:25 Remek-djelo ili zlodjelo
1, dokumentarna serija
16:25 Valentinovala gala - Par je
božji dar, Goran Karan
i prijatelji - snimka
koncerta
18:00 Pozitivno
18:35 Športski prijenos ili
snimka
19:05 Život uz rijeku, život
uz vodu, dok serija
19:35 Okusi Irske s Lyndey
Milan, dok serija
20:05 Kina - trijumf i kaos,
dokumentarna serija
21:00 Pa to je fantastično! 6
21:30 The Other Man,
američki film
23:05 Arrigo Boito: Mefistofele
(prolog i epilog) - Zbor

i Simfonijski orkestar
HRT-a pod ravnanjem
Tončija Bilića
00:05 Retrovizor: Zakon i red
UK 1, serija
00:50 Retrovizor: Capri 1
01:40 Retrovizor: Mučke 3A
02:10 Noćni glazbeni program

06:30 Spider - Man, R
06:55 Ninja kornjače, R
07:20 TV Izlog
07:35 Beyblade Metal Master
08:00 Winx Club, R
08:25 Štrumpfovi
08:50 Power Rangers Samurai
09:20 Power Rangers Samurai
09:45 Zauvijek susjedi, serija
10:55 Slučajni junak, film R
13:10 Muškarac u kući, film R
15:05 Provjereno, R
16:05 Lud, zburjen, normalan
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Lud, zburjen, normalan
R - nastavak
17:20 Dva smo svijeta
različita, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Smrtonosna pošiljka, film
21:55 Luzeri, igrani film
23:50 Putnik 57, igrani film
01:30 Povratak u Warbow,
igrani film
02:45 Ezo TV, tarot show
04:15 Dnevnik Nove TV R
05:05 In magazin R
05:30 Kraj programa

06:00 RTL Danas, (R)
06:40 Ekkluziv Tabloid, (R)
07:00 Yu-Gi-Oh!, (R)
07:30 Aladdin
07:55 Timon i Pumbaa
08:20 Virus attack
08:40 Uvrnuti Upravci
09:25 Učilica, kviz za djecu
10:00 Bibin svijet, serija
10:40 TV prodaja
10:55 Galileo, emisija
11:50 TV prodaja
12:05 Ludo krstarenje, igrani
film, komedija (R)
14:00 Razvedi me, zavedi me,
igrani film, komedija
16:00 Koledžicom po svijetu,
prilično zabavna emisija
17:05 Smrtonosnih 60
17:45 Smrtonosnih 60
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, emisija
20:00 Tražen, film, akcijski
22:10 Sutra, kad je rat počeo,
igrani film, akcijski
00:05 Univerzalni vojnici,
igrani film, akcijski
02:00 Astro show
03:00 RTL Danas, (R)
03:35 Kraj programa

**NEDJELJA
28.4.2013.**

07:33 Najava programa
07:50 Duhovni izazovi
08:25 Zlatna kinoteka: Blithe Spirit, britanski film
10:05 ni DA ni NE: Obavezna lektira
10:55 Vijesti iz kulture
11:10 Ubojstvo, napisala je (9) - serija
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Divlji u srcu 5, serija
16:30 Vrtlarica (R)
17:20 Onjegin, britansko-francuski film
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 LOTO 6/45
20:15 Sve u 7!, kviz
21:10 Odmori se, zaslužio si V - humoristična serija
21:45 Damin gambit, talk show
22:30 Dnevnik 3
22:50 Vijesti iz kulture
23:05 Putem europskih fondova
23:25 Onjegin, britansko-francuski film (R)
01:07 Ljubavno pravo, američki film (R)
02:27 Ubojstvo, napisala je (9) - serija
03:17 Skica za portret
03:20 Jelovnici izgubljenog vremena:
03:40 Filipovčice iz Komletinci, emisija pučke i predajne kulture
04:10 Vrtlarica (R)
04:35 Divlji u srcu 5, serija
05:20 Sve u 7!, kviz

05:35 Najava programa
05:40 Veterani mira, emisija
06:25 Crtana serija
06:50 Gradić Wakkaville
07:15 Gala koncert Njujorške filharmonije - 120 godina Carnegie Halla oko
08:45 Un piede in paradiso, talijanski film
10:20 Biblija
10:30 Gata: Misa, prijenos
12:05 Ljubavno pravo, američki film (R)
13:25 Jelovnici izgubljenog vremena
13:45 Do posljednjeg zbora
16:00 Olimp - emisija o sportu
17:00 Sportski dok film

17:55 Vaterpolo, PH: Jug - Mladost, prijenos polufinala
19:15 Magazin LP
19:40 Okusi Irske s Lyndey Milan, dok serija
20:10 Doba heroja, britanski film
21:45 Ciklus kulturnih filmova: Carlitov način, američki film
00:05 Gregorian, snimka koncerta
01:20 Retrovizor: Zakon i red UK 1, serija
02:05 Retrovizor: Capri 1
02:50 Retrovizor: Mučke 3A
03:20 Noćni glazbeni program

05:45 Zauvijek susjedi, R
06:55 TV Izlog
07:10 Okusi Hrvatske
07:40 Angie, serija 4/10
08:10 Ninja kornjače
08:35 Beyblade Metal Master
09:00 Winx Club
09:30 Štrumpfovi
10:20 Power Rangers Samurai
10:50 Power Rangers Samurai
11:15 Od zida do zida 1/12
11:45 Zauvijek susjedi, serija
12:55 Povratak u Warbow, igrani film R
14:25 Istjerivači duhova, film
16:30 In magazin vikend
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 In magazin vikend
17:25 Dva smo svijeta različita, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Policijska akademija 4: Građani pozornici, film
21:50 Za sve je kriva svekrva, igrani film
23:45 Smrtonosna pošiljka, igrani film R
01:30 Istjerivači duhova, film R
03:15 Agatha Christie: Muškarac u smeđem odijelu, igrani film
04:50 Angie, serija R
05:15 Dnevnik Nove TV R
06:05 Okusi Hrvatske R
06:30 Kraj programa

04:15 RTL Danas, (R)
04:50 Koledžicom po svijetu
05:50 Bibin svijet, serija
06:25 Aladdin, (R)
06:50 Timon i Pumbaa, (R)
07:15 Virus attack
07:35 Uvrnuti čupavci
08:05 TV prodaja
08:20 Galileo, emisija
09:15 TV prodaja
09:30 Smrtonosnih 60
10:00 Smrtonosnih 60
10:40 TV prodaja
10:55 Škola života, film

**HRT 2 30.04.2013 20:10
20 GODINA PORINA,
zabavna emisija
Naslov epizode:
PORINOVCI IZ ISTE ULICE
Epizoda: 4.**

Od šezdesetak Porina za životno djelo koji su dodijeljeni posljednjih dvadeset godina čak su tri završila u jednoj jedinosti.

Jeste li znali da su Vice Vukov, koji nažalost više nije s nama, Mišo Kovač i Arsen Dedić zapravo susjedi, da su rođeni i odrasli u istoj ulici?

Pokušat ćemo otkriti kako je moguće da se takav koncentrat darovitosti dogodio baš u jednoj maloj četvrti. Vodimo vas u Teslinu ulicu, u Šibeniku, mikrokozmos iz kojeg su nam stigli neki od najvećih hitova i najljepših pjesama domaće glazbe. Scenarij: Silvana Menđušić

13.10 Banditi, igrani film
15.35 U dobru, zlu i kiču
16.30 Ljubav je na selu
17.40 RTL Extra Magazin
18.30 RTL Danas
19.10 Galileo, emisija
20.00 Lara Croft Tomb Raider 2: Kolijevka života, film, avanturistički
22.20 CSI: Miami, serija
23.10 CSI: Miami, serija
00.05 CSI: Miami, serija
01.05 Sutra, kad je rat počeo, film, akcijski (R)
02.50 Astro show
03.50 RTL Danas, (R)
04.25 Kraj programa

**PONEDJELJAK
29.4.2013.**

06:10 Mir i dobro
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
10:00 Divljina Pireneja: Planine svjetlosti, dokumentarna serija
10:45 Vijesti iz kulture
10:55 Skica za portret
11:06 Preuredi pa prodaj! 6
11:28 Echo-Logis, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:37 Prkosna ljubav
13:25 Dr. Oz 3, talk-show
14:05 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Treća dob, emisija
15:05 Glas domovine
15:59 Kralj vinograda 2, serija
16:45 Hrvatska uživo
17:45 Kako vidim svog

susjeda, dok serija
18:20 Puna kuća Raftera (3), serija
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 TV Bingo
20:35 Potrošački kod
21:10 Nulta točka, politički talk-show
22:15 Dnevnik 3
22:35 Vijesti iz kulture
22:55 Na rubu znanosti: Informoterapija
23:50 Ludnica u Clevelandu 3, humoristična serija
00:20 Osmrtnica za Eskobara, srpski film
01:43 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
02:23 Lovci na natprirodno 6, serija
03:03 Dr. Oz 3, talk-show
03:43 Skica za portret
04:05 Jelovnici izgubljenog vremena
04:25 Reprizni program
05:21 Preuredi pa prodaj! 6
05:44 Echo-Logis, dok serija

06:10 Najava programa
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV:
07:30 Tintinove pustolovine
07:55 Teletubbies
08:20 Vatrene kugla, serija
08:45 Istrage Mladog Mjeseca, serija za djecu
09:10 Školski sat
10:00 Dolina sunca, serija
10:45 Age of Heroes, britanski film
12:15 Nedjeljom u dva (R)
13:15 Tajne igre, američki film (R)
14:45 Degraasi 3, serija
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija

17:25 Lijepom našom: Molve
18:25 Direkt, dokumentarni film za mlade
19:00 Crtani film
19:10 Mala TV:
19:40 Lyndey & Blair's Taste of Greece, dokumentarna serija
20:10 Turistička klasa
20:45 Ljubavni napitak br. 9, američki film
22:25 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
23:10 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 7, serij
23:40 Lovci na natprirodno 6, serija
00:25 Retrovizor: Zakon i red UK 1, serija
01:10 Retrovizor: Capri 1
01:55 Retrovizor: Mučke 3A
02:25 Noćni glazbeni program

07:30 Spider - Man
07:55 Super Loonatics
08:20 TV izlog
08:35 Kako vrijeme prolazi, serija R
09:35 TV izlog
09:50 Larin izbor, serija R
11:40 In magazin vikend R
12:30 Zauvijek susjedi, R
13:35 Ninja ratnici, serija
14:05 Nikita, serija
15:50 Ninja ratnici, serija
16:20 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dva smo svijeta različita
20:55 Sila, serija 78/97
22:00 Larin izbor, serija
22:50 Večernje vijesti
23:10 Mentalist, serija
00:05 Putnik 57, igrani film R
01:35 Na putu prema dolje,

serija
02:20 Nikita, serija R
03:50 Ezo TV, tarot show
04:50 Na putu prema dolje, serija R
05:35 Mentalist, serija R
06:25 Dnevnik Nove TV R
07:15 In magazin vikend R
07:45 Kraj programa

06:15 RTL Danas, (R)
06:50 Ben 10: Ultimate Alien
07:15 Moji džepni ljubimci
07:35 Yu-Gi-Oh
08:00 Virus attack, animirana serija
08:15 TV prodaja
08:30 RTL Extra Magazin, showbiz emisija
09:15 Cobra 11, akcijska serija
10:20 TV prodaja
10:35 Cobra 11, akcijska serija
11:35 TV prodaja
11:50 Divlja ruža, telenovela
12:45 Obitelj Ray, telenovela
13:55 Krv nije voda, serija
14:50 Cobra 11, akcijska serija
15:55 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:10 Tog se nitko nije sjetio!, kviz
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:20 Odmetnuta porota, igrani film, triler
23:45 RTL Vijesti
00:05 Lara Croft Tomb Raider 2: Kolijevka života, film, avanturistički (R)
02:15 Astro show
03:15 CSI: Miami, serija
04:00 RTL Danas, (R)
04:35 Kraj programa

**UTORAK
30.4.2013.**

06:08 Znanstvena petica
06:38 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
10:00 Putovanje uskotračnom željeznicom kroz Indiju: Die Kalka-Shimla Bahn, dokumentarna serija
10:45 Vijesti iz kulture
10:55 Skica za portret
11:05 Echo-Logis, dok serija
11:31 Echo-Logis, dok serija
12:00 Dnevnik 1

12:37 Prkosna ljubav
13:25 Dr. Oz 3, talk-show
14:05 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Među nama
15:05 Kulturna baština
15:20 Fotografija u Hrvatskoj
15:55 Kralj vinograda 2, serija
16:45 Hrvatska uživo
17:50 Slatko ludilo 2, dokumentarna serija(R)
18:20 Puna kuća Raftera (3)
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Paravan
21:05 Ciklus hrvatskog filma: Čovjek koga treba ubiti
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 Plaćenik, američki film
01:00 Ubojstvo na fakultetu, američki film (R)
02:25 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
03:07 Lovci na natprirodno 6, serija
03:47 Dr. Oz 3, talk-show
04:27 Skica za portret
04:43 Jelovnici izgubljenog vremena
05:03 Kulturna baština
05:18 Echo-Logis
05:44 Echo-Logis

05:25 Najava programa
05:30 Divljina Pireneja: Planine svjetlosti, dokumentarna serija
06:15 Prkosna ljubav
06:55 Mala TV:
07:25 Tintinove pustolovine
07:50 Teletubbies
08:15 Vatrene kugla, serija
08:40 Istrage Mladog Mjeseca, serija za djecu
09:10 Školski sat
10:00 Dolina sunca, serija
10:45 Ljubavni napitak br. 9, američki film
12:20 Zalagaonica
13:20 Ubojstvo na fakultetu, američki film (R)
14:45 Degrassi 3, serija
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:20 Damin gambit, talk show
18:00 ni DA ni NE: Financiranje prijevoza srednjoškolaca
18:50 Glazba, glazba...
19:10 Mala TV:
19:40 Lyndey & Blair's Taste of Greece, dokumentarna serija
20:10 20 godina Porina, zabavna emisija
21:00 Ponovno na zemlji, američki film
22:25 Zakon i red: Zločinačke

nakane 6, serija
23:10 Uvijek je sunčano u Philadelphiji 7, serija
23:40 Lovci na natprirodno 6, serija
00:25 Retrovizor: Zakon i red UK 1, serija
01:10 Retrovizor: Capri 1
01:55 Retrovizor: Mučke 3B: Krv nije voda (special 1983.), humoristična serija
02:25 Noćni glazbeni program

07:45 Spider - Man, R
08:10 Spider - Man
08:35 Super Loonatics
09:00 TV izlog
09:15 Kako vrijeme prolazi, R
10:30 Sila, serija R
11:35 Larin izbor, serija R
12:25 In magazin R
13:05 Zauvijek susjedi, R
13:40 Ninja ratnici, serija R
14:10 Nikita, serija
15:55 Ninja ratnici, serija
16:20 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dva smo svijeta različita
20:55 Sila, serija 79/97
22:00 Larin izbor, serija
22:50 Večernje vijesti
23:10 Mentalist, serija
00:05 Glava iznad vode, film
01:45 Na putu prema dolje
02:30 Nikita, serija R
04:00 Ezo TV, tarot show
05:00 Na putu prema dolje, R
05:45 Mentalist, serija R
06:30 Dnevnik Nove TV R
07:20 IN magazin R
07:45 Kraj programa

05:25 RTL Danas, (R)
06:00 Ben 10: Ultimate Alien
06:30 Moji džepni ljubimci
06:45 Yu-Gi-Oh!
07:10 Virus attack
07:35 Ekkluziv Tabloid, (R)
07:55 TV prodaja
08:10 Cobra 11, akcijska serija
09:10 Cobra 11, akcijska serija
10:10 TV prodaja
10:25 Tog se nitko nije sjetio!, kviz
11:25 Divlja ruža, telenovela
12:20 TV prodaja
12:35 Obitelj Ray, telenovela
13:45 Ruža vjetrova, serija
14:50 Cobra 11, akcijska serija
15:55 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Tog se nitko nije sjetio!

20:00 Ruža vjetrova, serija
21:20 Zalomilo se - TV premijera, film
23:45 RTL Vijesti
00:10 Odmetnuta porota, igrani film, triler (R)
02:30 Astro show
03:30 RTL Danas, (R)
04:05 Kraj programa

**SRIJEDA
1.5.2013.**

06:08 Među nama
06:38 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Putovanje uskotračnom željeznicom kroz Indiju: Die Kangra-Valley Bahn, dokumentarna serija
10:45 Vijesti iz kulture
10:55 Skica za portret
11:00 Echo-Logis
11:26 Echo-Logis
12:00 Dnevnik 1
12:40 Prkosna ljubav
13:25 Dr. Oz 3, talk-show
14:05 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Riječ i život
15:05 Indeks, emisija
15:55 Kralj vinograda 2, serija
16:45 Hrvatska uživo
16:50 Vijesti
17:50 Slatko ludilo 2, dokumentarna serija(R)
18:20 Puna kuća Raftera (3)
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 LOTO 7/39
20:15 Globalno sijelo
20:45 Sibirsko proljeće, dokumentarni film
21:40 Horizonti, vanjsko politički magazin
22:35 Dnevnik 3
22:55 Vijesti iz kulture
23:15 Drugi format
00:05 Ludnica u Clevelandu 3
00:35 Dr. Dolittle: Vau-vau za predsjednika, američko-kanadski film (R)
02:00 Lovci na natprirodno 6, serija
02:45 Dr. Oz 3, talk-show
03:25 Drugi format
04:10 Reprizni program
04:55 Jelovnici izgubljenog vremena
05:15 Echo-Logis
05:41 Echo-Logis

05:30 Najava programa

05:35 Putovanje uskotračnom željeznicom kroz Indiju: Die Kalka-Shimla Bahn, dokumentarna serija
06:20 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV
07:30 Tintinove pustolovine
07:55 Teletubbies
08:20 Vatrene kugla, serija
08:45 Istrage Mladog Mjeseca
09:10 Školski sat
10:00 Dolina sunca, serija
10:45 Strani igrani film
12:15 Zalagaonica
12:35 Glazba, glazba...
12:50 Eko zona (R)
13:20 Dr. Dolittle: Vau-vau za predsjednika, američko-kanadski film (R)
14:45 Degrassi 3, serija
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:25 Koncert zabavne glazbe
18:20 Mala TV
18:55 Vatrene kugla, EL: Jug - Galatasaray, prijenos
20:15 Nogomet, Liga prvaka - emisija
20:35 Nogomet, Liga prvaka: Barcelona - Bayern, prijenos
22:30 Nogomet, Liga prvaka
23:00 Dva i pol muškarca 9
23:25 Lovci na natprirodno 6
00:10 Retrovizor: Zakon i red UK 1, serija
00:55 Retrovizor: Capri 1
01:40 Retrovizor: Mučke 4A
02:10 Noćni glazbeni program

07:45 Spider - Man, R
08:10 Spider - Man
08:35 Super Loonatics
09:00 TV izlog
09:15 Kako vrijeme prolazi, R
10:30 Sila, serija R
11:35 Larin izbor, serija R
12:25 In magazin R
13:05 Zauvijek susjedi, serija R
13:40 Ninja ratnici, serija R
14:10 Nikita, serija
15:55 Ninja ratnici, serija
16:20 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dva smo svijeta različita
20:50 LIDL - Minuta do Europe
20:55 Sila, serija 80/97
22:00 Larin izbor, serija
22:50 Večernje vijesti
23:10 Mentalist, serija
00:05 Skandal u Las Vegasu, igrani film
01:40 Na putu prema dolje
02:25 Nikita, serija R
03:55 Ezo TV, tarot show
04:55 Na putu prema doljeR
05:45 Mentalist, serija R

06:35 Dnevnik Nove TV R
07:25 IN magazin R (od utorka)
07:45 Kraj programa

05.35 RTL Danas, (R)
06.10 Ben 10: Ultimate Alien
06.40 Moji džepni ljubimci
06.55 Yu-Gi-Oh!
07.20 Virus attack
07.45 Ekkluziv Tabloid, (R)
08.05 TV prodaja
08.20 Cobra 11, akcijska serija
09.20 Cobra 11, akcijska serija
10.20 TV prodaja
10.35 Tog se nitko nije sjetio!
11.35 Divlja ruža, telenovela
12.30 TV prodaja
12.45 Obitelj Ray, telenovela
13.40 Ruža vjetrova, serija
14.50 Cobra 11, (pilot prvi dio)
15.55 Cobra 11, (pilot drugi dio)
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, emisija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Tog se nitko nije sjetio
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.20 Mentalist, serija
22.20 Mentalist, serija
23.15 RTL Vijesti
23.40 Hawaii Five-0, serija
00.25 Hawaii Five-0, serija
01.25 Astro show, show
02.25 RTL Danas (R)
03.00 Kraj programa

**ČETVRTAK
2.5.2013.**

06:08 Riječ i život
06:38 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
08:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Putovanje uskotračnom željeznicom kroz Indiju: Die Matheran Hill Bahn, dokumentarna serija
10:45 Vijesti iz kulture
11:00 Echo-Logis
11:26 Echo-Logis
12:00 Dnevnik 1
12:40 Prkosna ljubav
13:25 Dr. Oz 3, talk-show
14:05 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Trenutak spoznaje
15:05 Pozitivno
15:55 Kralj vinograda 2, serija
16:45 Hrvatska uživo
16:50 Vijesti
17:50 Slatko ludilo 2, dokumentarna serija (R)
18:20 Puna kuća Raftera (3), serija
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Domaći dokumentarni film/serijal
20:45 Spektr, unutrašnje politički magazin
21:35 Paralele, vanjsko politička emisija
22:05 Pola ure kulture
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 Strani igrani film
01:45 1981, kanadski film (R)

03:25 Lovci na natprirodno 6
04:10 Dr. Oz 3, talk-show
04:55 Jelovnici izgubljenog vremena
05:15 Echo-Logis
05:41 Echo-Logis

05:25 Najava programa
05:30 Putovanje uskotračnom željeznicom kroz Indiju: Die Kangra-Valley Bahn, dokumentarna serija
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV
07:30 Tintinove pustolovine
07:55 Teletubbies
08:20 Vatrene kugle, serija
08:45 Istrage Mladog Mjeseca, serija za djecu
09:10 Školski sat
10:00 Dolina sunca, serija
10:45 Strani igrani film - hit
12:35 Zalagaonica
13:05 1981, kanadski film (R)
14:45 Degraasi 3, serija
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:20 Sibirsko proljeće, dokumentarni film
18:10 Globalno sijelo
18:35 Turistička klasa
19:05 Mala TV
19:35 Lyndey & Blair's Taste of Greece, dokumentarna serija
20:05 Top Gear 15, dokumentarna serija
21:00 Nogomet, Europska liga - polufinale, prijenos utakmice

22:55 Dva i pol muškarca 9, humoristična serija
23:20 Nogomet, Europska liga - polufinale, snimka utakmice
00:20 Lovci na natprirodno 6
01:05 Retrovizor: Zakon i red UK 1, serija
01:50 Retrovizor: Capri 1
02:35 Retrovizor: Mučke 4A
03:05 Noćni glazbeni program

07:45 Spider - Man, R
08:10 Spider - Man,
08:35 Super Loonatics
09:00 TV izlog
09:15 Kako vrijeme prolazi, R
10:15 TV izlog
10:30 Sila, serija R
11:35 Larin izbor, serija R
12:25 In magazin R
13:05 Zauvijek susjedi, R
13:40 Ninja ratnici, serija R
14:10 Nikita, serija
15:55 Ninja ratnici, serija
16:20 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dva smo svijeta različita, serija
20:50 LIDL - Minuta do Europe
20:55 Sila, serija 81/97
22:00 Provjereno
23:10 Večernje Vijesti
23:30 Mentalist, serija
00:25 Otis, igrani film
02:10 Nikita, serija R
03:45 Ezo TV, tarot show
04:45 Mentalist, serija R

05:30 Ninja ratnici, serija
05:55 Dnevnik Nove TV R
06:45 IN magazin R (od srijede)
07:20 Kraj programa

05.35 RTL Danas, (R)
06.10 Ben 10: Ultimate Alien
06.40 Moji džepni ljubimci
06.55 Yu-Gi-Oh!
07.20 Virus attack
07.45 Ekkluziv Tabloid, (R)
08.05 TV prodaja
08.20 Cobra 11, akcijska serija (pilot prvi dio) (R)
09.20 Cobra 11, akcijska serija (pilot drugi dio) (R)
10.20 TV prodaja
10.35 Tog se nitko nije sjetio!
11.35 Divlja ruža, telenovela
12.30 TV prodaja
12.45 Obitelj Ray, telenovela
13.45 Ruža vjetrova, serija
14.50 Cobra 11, akcijska serija
15.55 Cobra 11, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, emisija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 Tog se nitko nije sjetio!
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.20 CSI: NY, serija
22.20 CSI: NY, serija
23.15 RTL Vijesti
23.35 CSI: NY, serija
00.30 CSI: NY, serija
01.25 Hawaii Five-0, serija
02.20 Astro show
03.20 Hawaii Five-0, serija
04.10 RTL Danas, (R)
04.45 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov' (četvrtkom) • Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

NOGOMET

I sreća okrenula leđa

SONTA – U utakmici 18. kola Međuopćinske nogometne lige Sombor nogometaši sončanskog Dinama ugodili su apsolutnog favorita, drugoplasiranu ekipu ŽAK-a iz Sombora. Plavi su pred oko 200 gledatelja pružili vrlo žestok otpor favoriziranim gostima. U prvom dijelu igre nekoliko su puta ozbiljnije pripremili vratara Somboraca, a obrana im je djelovala sigurno, pa se na odmor otišlo bez zgoditaka. U drugom poluvremenu isti odnos, sve do 60. minute, kad su

nakon jedne gužve u kaznenom prostoru plavih gosti uspjeli ubaciti loptu u mrežu danas vrlo solidnog vratara Smiljanića. Odmah potom uslijedio je novi šok za plave. Igru je zbog ozljede napustio kapetan Tadijan, a nakon nekoliko minuta i pričuva Karajkov je ozlijedio mišić. Kako je to bila treća izmjena, plavi su posljednjih pola sata odigrali s igračem manje. Bez obzira na brojčanu neravnotežnost pojačavali su tempo, pa su stvorili i nekoliko vrlo izglednih prigoda, a u posljednjoj minuti vratar Somboraca je jedva uspio na samoj gol-crti dohvatiti loptu koja mu je već prošla ispod tijela i tako spriječiti poravnanje. I pored poraza, publika je na izlasku s travnjaka za izuzetnu borbenost pljeskom nagradila igrače Dinama. Igrači Dunava poraženi su u Bačkom Monoštoru od svilojevačkog Terekveša rezultatom 0 – 2.

Zrinjski 1932 – Bačka 1901 B 1:1

SUBOTICA – Plavo – bijeli nogometaši odigrali su protiv gostujuće B momčadi Bačke 1901 neodlučeno u 18. kolu Gradske nogometne lige Subotice i s novim bodom nalaze se na 12. mjestu prvenstvene tablice. Sljedeći susret Zrinjski 1932 igrat će u subotu 27. travnja u Bačkom Dušanovu od 17 sati. Pioniri Zrinjskog uvjerljivo su savladali vršnjake Preporoda (9-0) i zauzimaju drugo mjesto na tablici Gradske lige. U subotu 27. travnja na svom travnjaku u Aleksandrovu od 10 sati igraju protiv Bačke 1901.

Uvjerljiva Bačka 1901

SUBOTICA – Visokom pobjedom protiv Slobode iz Novih Kozaraca (6-0), Bačka 1901 se uspjela na drugo mjesto Vojvodanske lige Istok. Priliku za nove bodove Subotičani će imati ove subote na gostovanju Jedinstva u Novom Bečeju.

ODBOJKA

Na korak do naslova

BEOGRAD, SUBOTICA – Pobjedama u drugom i trećem susretu finala doigravanja za naslov prvakinja države, odboj-

kašice ŽOK Spartaka povele su s 2-1 i pobjedom u četvrtom susretu (igranom u srijedu navečer) imaju priliku osvojiti šampionsku krunu.

Izboren ostanak

SUBOTICA – Pobjedom protiv Novog Pazara (3-1) u trećem susretu baraža za ostanak u Superligi, odbojkaši Spartaka izborili su pravo i u sljedećoj sezoni natjecati se s najboljim klubovima Srbije.

DŽUDO

Odličan rezultat džudaša Spartaka

KECSKEMET – Džudaši Spartaka vratili su se s trima medaljama iz Kecskemeta (Mađarska) gdje su sudjelovali na »Szent Kiralyi« kupu. Srebrnu medalju je osvojio Nikola Šašić, dok su Boris Vaci i Jugoslav Kačanski bili brončani. Ekipu je predvodio trener Dušan Bartaloš.

Zlato za Bogića

POVASZKA BISTRICA – Džudaš Spartaka Milan Bogić osvojio je zlatnu medalju na velikom veteranskom turniru Slovakia Masters održanom prošlog vikenda u Povaszkoj Bistrici. U konkurenciji 170 natjecatelja broncu je osvojio Petar Čonka.

RUKOMET

Spartak Vojput prvak Prve lige

SUBOTICA – Rukometaši Spartak Vojputa završili su natjecanje u Prvoj rukometnoj ligi Srbije kao jedina neporažena momčad s ukupnim skorom od 20 pobjeda i dva neodlučena rezultata. Plasman u Superligu pokušat će osvojiti u predstojećoj mini ligi u koju prenose četiri boda iz regularnog dijela natjecanja.

ŽELIMIR APATINAC, RUKOMETAS PRVOLIGAŠA SOMBOR ELEKTRA

Skok na sedmo nebo

Sportski san sedamnaestogodišnjeg rukometaša RK Sonta Želimira Apatinca ostvaren prelaskom u redove prvoligaške ekipe Somborelektra

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

Maturant srednje Strojarske škole s domom učenika u Apatinu, smjer automehaničar, Želimir, najmlađi potomak sončanske rukometne obitelji Apatinac, nedavno je ostvario san kojega sanjaju mnogi mladići njegove dobi. Iz ekipe u formiranju, koja će tek od jeseni biti uključena u neko od ligaških natjecanja, preko noći je napravio skok do prvoligaškog kluba Somborelektra.

NOGOMETNI POČETAK

Od vrlo nestašnog dječaka, sklonoga svim mogućim uličnim manguparijama, izrastao je u mladog i odgovornog sportaša. Plijeni svojom srčanošću i voljom kojom odrađuje trenerske zadatke u svojem novom klubu. U dječaćkim danima sanjao je drugačiju sportsku karijeru od nedavno započete. »Poput mnogih dječaka moje dobi uključio sam se u nogometnu školu sončanskoga Dinama. Iako sam bio vrlo nestašno dijete, treneri Goran Matić i Spomenko Kušljčić naučili su me, prije svega, da osnovni preduvjet za uspjeh u bilo kojem sportu nije bogomdana darovitost, nego uporan rad, red i disciplina. Trenirao sam nogomet, predao mu se srcem i dušom, igrao za pionirsku ekipu Dinama u svim generacijama. Treneri su mi predviđali solidnu per-

spektivu u tom športu, no, život je htio drugo« s razoružavajućim osmijehom priča mladi Apatinac. Kako sam kaže, slučaj mu je nenadano dobio rukometnu loptu. Prigrabio ju je objeručke.

SONČANSKA RUKOMETNA PRIČA

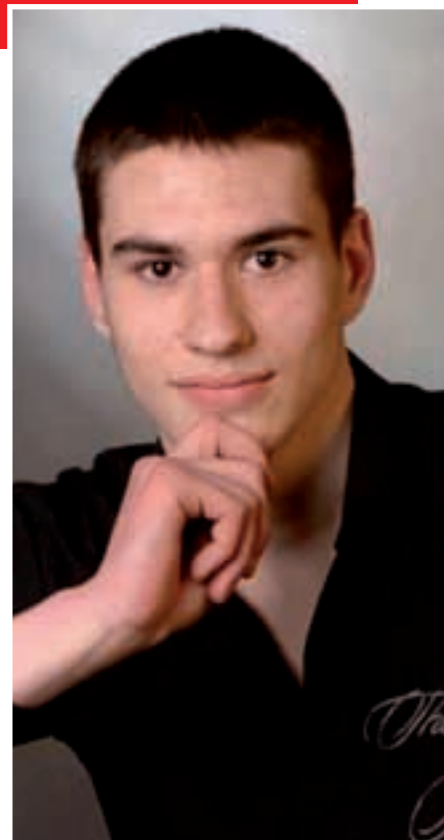
»Kad je prije dvije godine moj otac, bivši rukometaš, preuzeo ekipu, odlazio sam s njim na svaki trening. Dopalo mi se viđeno, pojavila se u meni neka iskrica želje, pa sam se uključio u jedan od treninga. Ova mala lopta legla mi je na ruku od prvog kon-

Prvi trener Somborelektra Zdravko Radović: »Mladi Apatinac je u našoj sredini prihvaćen vrlo dobro od svih igrača. U njemu postoji veliki potencijal, ali je potrebno još jako puno rada, kako bi se taj potencijal potpuno razvio. Cijenim njegovu volju i jaku želju za dokazivanjem, je uspijevaju samo najuporniji. Tek na predstojećim ljetnim pripremama, kad će igrači raditi pod vrlo velikim opterećenjem, zaokružiti ću cjelovitu procjenu njegovih mogućnosti.«

takta. Na treninzima sam bio redovit, pa sam tako odustao i od nogometa. Radili smo dosta naporno, nadoknađivali smo ono što mnogi nauče u rukometnim školama, odnosno u pionirskoj dobi. Mladost je nestrpljiva, pa smo svi sanjali o brzom uključanju u ligaško natjecanje, no trener i čelnništvo su mislili drugačije. Pretpostavljam i da su bili u pravu. Trenirali smo i igrali prijateljske utakmice protiv ekipa puno jačih od naše. Gubili smo katastrofalnim rezultatima, ali smo stjecali neophodno iskustvo, koje nam suho treniranje ne bi omogućilo. Svi smo nekako nestrpljivo iščekivali dolazeću jesen i prave, prvenstvene utakmice«, priča Apatinac.

LIJEP PERSPEKTIVA

»Prije svega pola godine nisam niti sanjao o ovakvom uspjehu. Otac mi je govorio kako ima nekih kontakata s ljudima iz RK Apatin, člana Druge lige sjever, o mojem prelasku u njihove redove. Kontakti su s njihove strane bili dosta mlaki, kao da nije postojala neka velika želja da me angažiraju. Do prelaska u redove RK Somborelektra, člana Prve rukometne lige Srbije, skupina Vojvodina, došlo je nenadano. Naime, protiv njih smo do sada odigrali nekoliko prijateljskih utakmica, kako protiv mlade ekipe, tako i protiv prve, natje-

cateljske. Na utakmici koju smo zimus igrali protiv njih u Somboru, na preporuku trenera gledala me je cijela uprava, pa je tada i pala odluka da dođem u Sombor na probu. U dogovoru s ocem i ostalim ljudima iz čelnništva RK Sonta odazvao sam se pozivu, a poslije probe i ostao«, uz širok osmijeh priča Apatinac. Svoje rukometne perspektive vezao je uz ovaj klub. »Ovo je za mene ostvarenje najljepših snova. Samo, nema tu neke opijenosti, znam kako me očekuje težak rad i mukotrpno dokazivanje. Postignutim u dosadašnja 4 mjeseca u Somboru vrlo sam zadovoljan. Redovito igram za kadete, a ušao sam i u krug igrača prve postave. Kad budem završio školu namjeravam se preseliti u Sombor, kako bih se stopostotno posvetio rukometu. Nadam se da ću u svojem novom klubu izgraditi dobru rukometnu karijeru, a za dalje, vidjet ćemo što će mi život donijeti«, završava priču Želimir Apatinac.

POGLED S TRIBINA

Objektivni kup

Izuzmemo li okolnost kako u finalu najmasovnijeg nogometnog natjecanja na teritoriju Hrvatske ovoga puta neće biti višestrukog uzastopnog prvaka Dinama, plasman Lokomotive i Hajduka u završni duel koji će odlučiti pobjednika nogometnog kupa Hrvatske predstavlja objektivni pokazatelj snage ove dvije momčadi. Pogled na tablicu 1. HNL i činjenicu kako trenutačno upravo ova dva kluba zauzimaju drugo i treće mjesto (Lokosi imaju bod više), najbolje očituje stvarno stanje u momčadskom hrvatskom nogometu. Druga Dinamova momčad, kako svi zovu Lokomotivu, već je u prvenstvu potvrdila kvalitetu svoje igračke postave i najozbiljniji je kandidat za europsko mjesto (osvoji li kup sigurno, a vrlo vjerojatno i ako to bude učinio Hajduk, jer će ostati jedno mjesto više). Plasman u finale nacionalnog kupa najveći je uspjeh u povijesti kluba koji je dugo tavorio u niželigaškim natjecanjima.

S druge strane terena i države, majstor s mora Hajduk ima priliku posle dugogodišnjeg posta ponovno uzeti jedan nacionalni trofej i dati snažan vjetar u jedra svoje velike klupske transformacije, koja se u golemoj besparici najprije očituje u drastičnom podmlađivanju sastava i oslanjanju, u velikoj mjeri, na vlastite igračke potencijale. Bili baš ne briljiraju u tekućem prvenstvu, ali su i dalje najozbiljniji kandidati za još jedan vicešampionski naslov. Što se tiče naslova u kupu, ovoga puta su šanse veoma izjednačene na obje strane, a u velikoj mjeri bi o konačnom osvajaču Rabuzinovoga sunca mogao odlučivati upravo prvi susret koji će se igrati 8. svibnja u Splitu.

Hajdukovci moraju zagristi najjače što mogu na svom Poljudu i napraviti zadovoljavajući rezultat, jer će ih za dva tjedna (22. svibnja) u Zagrebu čekati udružena podrška svih onih kojima jug baš i nije pri srcu.

Bilo kako bilo, trofej nogometnog kupa Hrvatske ovoga puta će otići ili prvi puta u vitrine Lokomotive ili deseti puta u Bili salon na Poljudu.

D. P.

NOGOMET

Dinamo osigurao naslov

Već nakon 28 odigranih prvenstvenih kola nogometaši Dinama osigurali su novi naslov prvaka Hrvatske s nedostižnih 64 boda. U borbi za drugo i treće mjesto koje vode u Europu, u veoma izjednačenoj poziciji nalaze se Lokomotiva, Hajduk i Split.

KOŠARKA

Cibona drži vrh

Iako više nema maksimalni učinak, novom prvenstvenom pobjedom (92-65 protiv Kvarnera 2010) Cibona se i dalje nalazi na čelu tablice košarkaške Lige za prvaka Hrvatske. Najbliži pratitelji, Cedevita i Zadar, nalaze se u pratnji s pobjedom manjka (Zadar je u 8. kolu slavio u međusobnom duelu 85-77), dok će se za četvrtu poziciju neizvjesna borba voditi između Jolly JBŠ, Kvarnera 2010 i Splita.

HOKEJ

Hrvatska izborila Diviziju I B

Sa svih pet pobjeda na Svjetskom prvenstvu Divizije II A, Sigranom proteklog tjedna u Zagrebu, hokejaška reprezentacija Hrvatske osvojile je prvo mjesto i izborila plasman u viši rang natjecanja, Diviziju I B. Hokejaši Srbije, koji su također sudjelovali na ovom natjecanju, s ukupno dvije pobjede izborili su ostanak u ovoj svjetskoj diviziji.

TENIS

Čilić 11., Dodig 56.

Na najnovijoj ATP ranking ljestvici najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić i dalje zauzima 11. mjesto, dok se Ivan Dodig nalazi na 56. mjestu najboljih svjetskih majstora bijeloga sporta. Ivo Karlović na 135. mjestu sve je dalji od najboljih 100. Donna Vekić (82.) i Petra Martić (100.) jedine su hrvatske tenisačice među 100 najboljih, ali je tu vrlo blizu i Mirjana Lučić Baroni na 103. poziciji WTA ljestvice.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš sredinu Projekta: BETONSKI PLATO ZA SEKUNDARNE SIROVINE na katastarskoj parceli 22333/6 ko Stari grad, ulica Skadarlijska br. 63.

Uvid u podatke, i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 26.4.2013. do 6.5.2013., u vremenu od 10 do 12h.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Povoljno izdajem skladište i podrum kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064-9640745.

Dvosoban stan od 60 m² Subotica – Zorka izdajem ili mijenjam za sličan u Novom Sadu. Tel.: 064 255 68 22.

Prodajem ediciju – Pet stoljeća hrvatske književnosti, izdanje 1965 god. Matica hrvatska. Tel.: 063 8886755 ili 064 2170160.

Ozbiljna, poštena, vrijedna žena srednjih godina brinula bi o starijoj osobi – radila bi u domaćinstvu – sprema, kuhala. Tel.: 064 4208423.

Prodajem Zastavu 10, 2008/5 godište. Registriran do 5/2013 godine. Ugrađen je plin. Od dodatne opreme ima alarm, centralnu bravu, radio, klimu, maglenke, tempomat. Uredno servisiran. Zadnji servis urađen 5.10.2012. godine. Cijena po dogovoru. Tel.: 064-1208170 i 024-525-373.

Predajem sate: engleskog jezika, AutoCAD-a, ArchiCAD-a, 3Ds Max Desing-a. Tel.: 064/640-63-99.

Prodajem Nintendo Wii za 100 eura + 2 igrice. Tel.: 064/640-63-99.

Prodajem dva kauča i dvije fotelje, može i pojedinačno, usisavač Vox 1400W, žensku bundu od nerca boj 44. Tel.: 024/557-531 i 061/231-19-14.

U najljepšem dijelu Kertvaroša prodajem dio obiteljske kuće, poseban ulaz, cca 64m². Potrebna adaptacija. Cijena 14.000 eura. Postoji struja, voda, kanalizacija, mogućnost priključka na plin. Tel.: 024-572-875, 063/8838747.

Prodajem umjetničku sliku »Sofa« – ulje na platnu akadem-

skog slikara Tilića. Cijena 1.500 eura. Tel.: 065 429 4097.

Povoljno izdajem veliko dvorište pogodno za parkiranje kamiona, većih vozila pa čak i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u Subotici, čuvano 0-24 h. Tel.: 064/9640745.

Prodajem stambeno poslovni prostor u strogom centru Subotice – Petra Drapšina 2, u površini od cca 48 m². Tel.: 063/75-44-440.

Prodajem Kirbi nov, neraspakovan, sentria mikron magic, hepa filtration with mikroalergen technology. Cijena 950 eura. Tel.: 0652190496.

Prodaju se tvornički univerzalni skoro nov cirkular, nov el. šporet s ravnom pločom HANSA, ZOB, spavaća starinska bunjevačka soba i oprema, nošnje, trpezarijski stol, stolice, tepih i sl. i moderna venčanica. Tel.: 060053570 ili 024-532570.

Prodajem bilijar stol – karambol iz 1875. godine, antikvit, veoma očuvan s 3 x 3 kugle od original slonovače. Rezervna čoja iz Amerike. Od 1983. godine uopće nekoristena, za 3500 eura. Tel.: 024-572-875 ili 063-8838747.

Izdaje se dvosobni namješten stan na Proizivci. Tel.: 069 - 2887213.

Prodajem priručnike za pripremu državne mature u RH i to: matematika, hrvatski, engleski, te biologija, fizika, kemija. Zvati 063 - 8820654.

Izdajem jednosobni namješten stan, blizu Ekonomskog fakulteta, telefon, CATV, interfon, TA peć, priključak na ADSL. Tel.: 064 - 3285657.

Prodajem veću termoizolovanu kompletno završenu tehnički primljenu katnicu (13 x 11) sa suterenom, CG i svim infrastrukturnim priključcima (voda, kanalizacija, telefon, internet, gas) u centru Sombora. Tel.: 025-449-220; 064-280-84-32.

Prodajem traktor Torpedo tip TD 4506 izdanje 1979 god. Registriran, izvršena generalna popravka i u odličnom je stanju. Tel.: 061-1621820.

Prodajem sajle raznih dužina i debljina u Novom Sadu. Tel.: 063 8291-264.

Subotica - Centar, izdaje se poslovni prostor 96 m² – 4 prostorije pogodan za urede, predstavništva, agencije. Tel.: 024 529-745; 063 518-218.

Izrađujem hrastove čamce, 3 do 6 metara dužine i jasenova vesla. Prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović Tel.: 064-3467056 www.okrugic-camci.co.rs

Prodajem Singer šivaći stroj star preko 100 godina. Malo korišten, sačuvan s original papirima, za 100 eura. Tel.: 572-875; 0638838747; 0690094246;

Primila bih na dvorbu, spremanje ili druge kućne poslove. Tel.: 065/531-99-28.

Iznajmljivanje čokoladne fontane za rođendane, vjenčanja i razne druge prigode. Tel.: 069/524-7860.

Izrađujem ručno šivene tradicionalne ženske bunjevačke, šokačke i mađarske papuče. Tel.: 064/054-3720.

Crikvenica – izdajem apartmane blizu mora. Tel.: +385 51 241-053.

Prodajem Renault CLIO 1,2 crvene boje, 3 vrata, decembar 2011, prešao 4500 km. Tel.: 063/516-300.

Prodaje se ulični dio kuće u Kertvarošu, u ulici Kizur Ištvana, površine 120 m² sa svom infrastrukturom. Objekt je legaliziran. Cijena 38.000,00 eura. Tel.: 063 8838747; 069 0094246.

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Uz popust od 20%

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
 * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL SUBOTICA
 IBAN: RS3535500000020029242 I
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva: NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

ČESTITAMO: ROĐENJE GABRIJELA VUKOVA

Bog se brine za djecu i roditelje

U našoj rubrici konačno imamo sugovornika koji je napustivši rodni dom zasnovao obitelj izvan Subotice, Bačke i Vojvodine. Na taj se veliki korak prije više godina odlučio Tomislav Vukov, tragajući za mogućnostima upošljavanja i boljeg života. Mimi mladić obreo se u Zagrebu. Glavni grad Hrvatske nudi određene mogućnosti, a u ozračju materinskog jezika lakše se prevladava i nostalgija i komunikacija u odnosu na dalje inozemstvo. Tomislav je brak sklopio s *Danijelom* u studenom 2008. godine. Supruga je pravnica, a Tomislav se bavi tehničkom zašti-

Inače, od više osoba se može saznati da se u Zagrebu poslovi lako gube uslijed krize, ali se ipak i lakše nalaze nego kod nas. Ljudi se navikavaju i gubiti i pronalaziti poslove, a iluzija trajnog zaposlenja je sve rjeđa, vezuje se za vrlo stručnu radnu snagu koja ima dugotrajno radno vrijeme. Nerijetko se dešava da je jedan ili oba roditelja u nekom trenutku bez posla. To je ujedno i veliki ispit roditeljstva.

»Oko djece smo dobro raspoređeni, mama je s malom bebom, a tata s Gašparom. Što se tiče svakodnevnih briga, imamo i pomoć

tom, video nadzorom, vatrodojavom i alarmima.

Brak im je okrunjen sinom *Gašparom* prije dvije godine. Međutim, obitelj Vukov nije željela ostati samo na tri člana. Prije mjesec i pol rodio se mali *Gabrijel*. To nije bio lak period za Tomislava i Danijelu. Nakon rođenja Gašpara posto, jala je ideja, čak bi se moglo reći plan za drugo dijete, no Danijela je ostala bez posla što je dovelo do nezgodne situacije. Ipak, to nije pokolebalo Vukove:

»Poslije par mjeseci odlučili smo ipak ići dalje, jer tko zna koliko bi čekali dok se ne zaposli«, kaže Tomislav.

sa strane. Punica dolazi u ispomoć i oslanjamo se i na nju. Na koncu bih poručio mladima da se ne boje zbog financija osnovati obitelj, jer će se dragi Bog za to pobrinuti«, poručuje Tomislav Vukov svojim zemljacima s bačkih ravnica.

S obzirom na vezanost za zavičaj, naša dešavanja prati preko »čarobnog« facebooka kojeg se ne može odreći, jer mu je to jedini prozor s pogledom na subotička dešavanja. Ako se ispuni plan da koncem mjeseca posjeti rodni grad, možda će to biti prigoda da se sretne s prijateljima i proslavi rođenje drugog sina gabrijela.

Nikola Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Prošla zimska linost

Faljen Isus čeljadi moja, evo ja sam se lipo već sav ulinijo od ove dosadne zime, ta kako i ne bi kad nemam šta radit ode u ovoj mojoj avliji, da se čega latim malo više ja propadnem, držo desetak svinja, oni ispali jeptiniji neg prasići, imam samo još malo domaći kokošaka, a i oni

Piše: Branko Ivković

proždru sami, sebe samo eto ne triba kupovat jaja bit će i za diljenje, al bome šunka će bit iz Madžarske, divenica digod kažedu iz Brazila, jal iz Argentine, čorba od domaćeg pivca, moram jednog u lonac, ociko se pa vija dicu po avliji, al šta da se radi, taki smo dobili »strateški« plan poljoprivrede. Meni se puno više sviđalo kad smo se mi zvali paori, jal prosto seljaci, otkako nas prozvali farmeri i individualni proizvođači, nama bome malima se ne piše dobro. Neg danas niki lip dan osvanjiva, pa ja rešijo da se protrčem malo kroz atar na ovoj mojoj staroj bicigli da mi se ne omišavi od stojišnja. Vi ne virujete da se bicigla mož omišavit, al ja vam kažem da mož. Ta gledajte kad čovik kupi novu limuzinu, al novu a ne ovu iz uvoza što njim šteluju sat i prija i posli pritiravanja priko granice, ako je tirate samo lagano ona se ulini i posli neće da ide brzo, e to vam je zato što se omišavila, a vi kažite šta očete. No naše gorivo je tako da već sve ide ko da se omišavilo, kaže čovik da je dosad ferčika trošijo na jutro oranja petnajst litara, a sad troši dvajst, on ga otiro kod majstora, misli pokvarijo se, a majstor niki huncut pa veli da ferčika i dalje troši petnajst na poso, a oni drugi pet odu u navodnjavanje kroz odžak. Ja se posli niki kontam, majstor se malo našalijo, al bome nije ta šala da nema u njoj i istine. Pošto sam susto, a nisam ni polak obašo što sam mislijo, a bome i ogladnijo, idem ja lipo mojoj kući, možda će onda i užna bit malo ranije, a ako se budem ulagivo malo bolje, mož bit i fićok-dva rakije, ta valjda sam i zaslužijo, a ako ova moja iskala štogod, šta mi teško obećat, to je kod nas u državi glavno platežno sretstvo, sad bi vas lipo pozdravijo i da mi budete živi i zdravi, vaš Branko Ivković iz Ivković šora, a dalje ću vam divanit drugput, sad više nemam kada. Zbogom.

Vrime se popravilo, pa bać-Iva sve više ponapolju. Izajdu na sokak i komšije, bude tu i lipoga divana, a sunce prigrijalo, ko da ti leđa miluje. Nediljom potli podne i velikim svecom, već se znade. Na sokak, oklicu na ravno, oko njoje četiri stolčića, karte u šake, pa »naslužbu«. Vrime projde za dram, bude tu i malo jida kod ni što gubu, al bome i puno podbadanja od ni što zadobiju. I tako svake nedilje, sve do kasne jeseni. Poslenim danom se ne kartu. Ako malo i izajdu na sokak kad poranu marvu i poradu poslove po dvoru, ostane jim vrimenta samo za malo divana. A od čega će se pravi muški divanit, neg od paoršaga, politike i fodbala. Vad neće od žencki splečki. Tako se i sinoć na sokaku našli bać-Iva i kum-Tuna. Ni jedan baš ni voljijo fodbal, a paoršag jim već prisijo pri neg što su i posijali šta su namislili zovu godinu. Kad su vidli pošto sime, pošto veštak, pošto no za prskat, izgubili su volju za divan, a kad su još čuli šta se divani na televizije i na radijonu, zaboravili su na sve drugo. »Bome, kume, gledam ja naše i velikoga i maloga, ništa su mi se jako ušmundali. Te vako ćemo, te nako ćemo, a i sami znadu da ćemo nako kako kažu drugi, veći i jači«, veli kum-Tuna. »Ne znam, kume, di ti gledaš, al kanda si mi zagrizo na divan na televizije ko terpeš na gljistu. Samo slušam vas pametne. Svaki se samo vata zoto Kosovo, ko pijani za tarabu. A niko ne misli da bi se i taraba mogla srušit. Ta gledaj, samo, koliko sirotinje ni ne štodira da jim nadnice kasnu već nikoliko miseci, samo se zamajavu ko će tamo koga i šta, a ko će namo komu šipak pod nos. Samo se zablendali u Velikoga i Maloga i naslađivate se kad vidite na naše televizije kaki su silovni, mislite da jim cili svit ništa ne može. A kad otidu na kakugod koferenciju u druge države, manji su od makovoga zrnca. A vamo, dok vi tako lipo slušate i razglablujete kako ste to razumili i samo larmate na cili svit što nas mrzi, digne se u naše države meso, digne se voda, dignu se takse za pasoše, dozvole i legitimacije i još obnaroduju da se jedino nadnice ne smiju dignit. Onda ni što ne možu svoje dignit, malo smanju težinu, pa nam tako već kila kruva ima pedest deka«, veli mu bać-Iva. »Al kume, pa eto su sad i Mali i naj što se š njim dogovaro za sve, dali krsta, pa je cili svit zadovoljan. Eto, saćemo imat mira, niko više neće divanit da smo i vaki i naki«, ne da se kum-Tuna. »E, kume moj, dali su krsta, al šta misliš, šta ji sad istom čeka? Dosta je bilo ajkanja po svitu, saće morat svako u svojem dvoru praviti reda. Sve mislim da će pulini opet dojt na veliku cinu. A sve se bojim da će sad istom, kad malo pristanu gledat visoko, vidit koliko je prave sirotinje i koliko je lopovšaga. Džabe se ko mala dica raduju Evrope, kažu baš su se teško izratovali za nju. A ni ne sanju koliko će još put morat skinut gaće, kad se te Evrope samo malo digne. A pravo da ti kažem, čini mi se da sad radu na Kosovu no što su pri dvanajst.trinajst godina radili u Kninu, pa kud smo stigli? Kad isapim sve što se desilo i sve što se sprima, mislim da ćemo mi prija otit u očin, neg u tu vašu Evropu!«, srdito kaže bać-Iva i otide u dvor. Kum-Tuna je dugo gledao za njim, pa je samo zavrtijo glavom. Kiselo se nasmijo, okrenijo, pa je i on osto doma.

26. travnja 2013.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

A. Franse: Čovjek dokazuje kako je dobro odgojen onda kada to ostane i u društvu neodgojenih.

S. Jackson: Sumnja je često beskorisna patnja.

P. Picasso: Tko hoće nešto učiniti, nađe način, tko neće ništa učiniti, nađe opravdanje.

FOTO KUTAK

Naivni pijetao!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Mia Oremović

Koje je godine i gdje rođena poznata hrvatska glumica Mia Oremović?

Što je imala završeno od umjetničke naobrazbe?

Kada je započela kazališnu karijeru?

U kojim je kazalištima bila članica stalnog ansambla?

S kojom je ulogom debitirala na filmu?

Za koje je filmove dobila Zlatnu arenu u Puli?

Po kojem će filmu ostati zauvijek upamćena?

Kada je i gdje umrla Mia Oremović?

Rođena je 31. srpnja 1918. godine u Požezi. Školu primijenjene umjetnosti i Školu dramskih umjetnosti. 1942. godine. U HNK i Cavelli. Ulogom udovice u H-8 Nikole Tanhofera. H-8, imam dvije mame i dva tate, Tko pjeva zlo ne misli. Tko pjeva zlo ne misli. Umrla je 24. srpnja 2010. godine u Križevcima.

VICEVI

- Halo. Policija. U stanu je mačka. Molim vas pomažite.

- Oprostite, ali to je samo mačka. Tko zove?

Ja – odgovori papigica.

Pita učiteljica malog Ivicu:

- Zašto ti kasniš svaki dan u školu?

- Zato što na na uglu stoji znak. Uspori! Škola!

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hrcka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

**365 ODLOŽENO
DANA PLAĆANJE!**

**VIKEND AKCIJA
U KTC-u**

26.4. - 30.4.2013.

ratama, na cijeli asortiman

Voda Radenska 1.5 l

~~55.90din~~
100ml = 26.63din
39.90din

**-28%
POPUSTA**

Vino Smederevka 1 l

~~229.90din~~
149.90din

**-34%
POPUSTA**

Keks Gustav mljeveni, rinfuz 1kg

~~177.90din~~
144.90din

**SUPER
CIJENA**

Staklene zdjele za hranu, set

~~449.00din~~
369.00din

**-26%
POPUSTA**

Batak i zabatak 1 kg

~~409.90din~~
299.90din

**-26%
POPUSTA**

Jabuka Ajdared 1 kg

~~53.90din~~
45.90din

**-17%
POPUSTA**

Drveni ugljen ČUMUR 3kg

~~199.90din~~
1kg = 56.63din
169.90din

**SUPER
CIJENA**

IZ PONUDE IZDVAJAMO!

Mreža za hranu + stolnjak GRATIS

~~359.90din~~
259.90din

**-28%
POPUSTA**

Rubel power fresh 9 kg

~~1309.90din~~
1kg = 89.99din
899.90din

**-35%
POPUSTA**

**SVAKE SRIJEDE
-15% NA BIJELU TEHNIKU,
MALE KUĆANSKE APARATE I TELEVIZORE**

BUDI SVOJ, IZABERI NASTAVU NA HRVATSKOME JEZIKU!

Nastavu na hrvatskome jeziku Vaše dijete možete upisati u sljedećim školama u Subotici:

OŠ „Ivan Milutinović”,
OŠ „Matko Vuković” i
OŠ „Sveti Sava”.

kao i u školama u okolnim mjestima:

OŠ „Ivan Milutinović” u Maloj Bosni.
OŠ „Matija Gubec” u Tavankutu i
OŠ „Vladimir Nazor” u Đurđinu.

U više vojvođanskih mjesta može se slušati predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, kako u osnovnim tako i u srednjim školama (Plavna, Vajska, Sonta, Monoštor, Srijemska Mitrovica, Žednik, Subotica).

Pomoć HNV-a

Tijekom školovanja Hrvatsko nacionalno vijeće bit će na usluzi s različitim programima pomoći:

- dobivanje besplatnih udžbenika
- osiguravanje školskoga pribora
- pomoć u prijevozu do škola
- sufinanciranje ljetovanja na Jadranskome moru i dr.

Za sve informacije možete nam se obratiti, a ondje će vas ljubazno dočekati:

Hrvatsko nacionalno vijeće

Preradovićeve 13
24000 Subotica

Tel.: +381 (0)24 554-623, +381 (0)24 553-795

Faks: +381 (0)24 554-623 E-mail: ured@hmv.org.rs

